زەمزەم

١٤٤٠هـ / ٢٠١٩م

دیاری یە
بێ بەرامبەر
دابەش دەکرێت و
نافرۆشرێت

کوردی سۆرانی

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد
وتوعية الجاليات بجنوب مكة

www.zamzam-makkah.com

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بجنوب مكة، ١٤٣٩ هـ
فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر
المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بجنوب مكة
زمزم باللغة الكردية / المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد
وتوعية الجاليات بجنوب مكة – مكة المكرمة ، ١٤٣٩ هـ
٨٤ ص ؛ ١٧ X ٢٤ سم
ردمك: ٥-٢-٩١١٢٥-٦٠٣-٩٧٨
١-الإسلام - مبادئ عامة أ .العنوان
ديوي ٢٥٢ ١٤٣٩/١٠٠٥٩

رقم الإيداع: ١٤٣٩/١٠٠٥٩
ردمك: ٥-٢-٩١١٢٥-٦٠٣-٩٧٨

بۆ میوانانی مەککەی پیرۆز

خۆشحاڵین و لە پێشوازیتاندایین ئەگەر بفەرموون بەسەردانیکردنمان لە نووسینگەی هاوکاری بۆ ڕێنمایی و هۆشیارکردنەوەی نیشتەجێیان لە باشوری شاری مەککە بە درێژایی ساڵ.

بۆ پەیوەندی کردن
٠٠٩٦٦١٢٥٤٠٥٣٧١ - ٠٠٩٦٦٥٥٥٢٦٤٦٠٤ - ٠٠٩٦٦٥٣٤١١١٢٧٢

تێبینی :
دیاری زانستی تایبەتمان هەیە بۆ بانگخوازان وپێش نوێژ و وتارخوێنان

بە خێر هاتنتان دەکەین

پێگەی ئەلیکترۆنی :
www.zamzam_makkah.com

ئەم بڵاوکراوەیە بەچەندین زمان دەبینن

ئیمیل: zamzam.mk@gmail.com
واتس أب: ٠٠٩٦٦٥٣٤١١١٢٥٢

خوای گەورە لە هەموو لایەک قبوڵ بکات و مایەی خێر بێت

بەناوی خودای گەورە و میهرەبان

سوپاس وستایش بۆ خودای گەورە و درووود وسەلامی خودا لەسەر پێغەمبەر (ﷺ) ولەسەر یارو یاوەرانی.

خۆشحاڵین لە شاری (مکە) کە لانەی هاتنە خوارەوەی سروشی خودایی و گشت پەیامە پیرۆزەکانە، ئێمە پێشوازیتان لێ بکەین لە پاڵ ماڵی خودا، خۆشی و ئارامی خۆمان دەربڕین بۆ سەردانی ئێوەی ئازیز وخۆشەویست بۆ بەرێزترین و پاکترین پارچە زەوی و پیرۆزترین خاك لەم جیهانەدا.

داوا لەخودای مەزن و دلۆڤان دەکەین عیبادەت و هاتنتان بۆ ئێرە قبوڵ بکات و ئێمەش لەخێرو پاداشتی ئێوە بێ بەش نەکات، وە بەخێرو خۆشی و هەڵوەرینی گوناهەوە بگەڕێنەوە ماڵ و شار و وڵاتانی خۆتان بەسەلامەتی.

وە زیاتر خۆشحاڵین کە (گۆڤاری زەمزەم)تان بخەینە بەردەست، بەهەڵهاتنێکی نوێیەوە و شێوازێکی ڕەنگین و قەشەنگەوە و ڕۆحێکی زیندووەوە، کە لەنێولاپەڕەکانیدا بابەتی گرنگ و سوودبەخشی لەخۆ گرتووە، کە گرنگە بۆ گشت تاکێکی مسوڵمان لە نێرو لەمێ، وەرگیراوە لە قورئانی پیرۆز و سوننەتی پێغەمبەری خودا (ﷺ) و ووتەی زانا و پێشینانی ئیسلام و مسوڵمانان (ڕەزاو ڕەحمەتی خودایان لەسەر بیت).

تکا و هیوامان وایە جێگای ڕەزامەندی خودای گەورە بێت و ئێوەی ئازیزیش سوودی لێ وەرگرن، وە داوا لەخودا دەکەین ئەم کارەمان تەنها بۆ ئەو بێت و نیەتمان تەنها ئەو بێت و سوودبەخش بێت بۆ مسوڵمانان و ئیمانداران و ڕێناشاندەرێکیش بێت بۆ زیاتر ناسین و نزیکبوونەوە لە ئاینی پیرۆزی ئیسلام.

وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين

قَالَ تَعَالَىٰ:

﴿ فَقُلۡتُ ٱسۡتَغۡفِرُواْ رَبَّكُمۡ إِنَّهُۥ كَانَ غَفَّارٗا ١٠
يُرۡسِلِ ٱلسَّمَآءَ عَلَيۡكُم مِّدۡرَارٗا ١١ وَيُمۡدِدۡكُم بِأَمۡوَٰلٖ وَبَنِينَ وَيَجۡعَل
لَّكُمۡ جَنَّٰتٖ وَيَجۡعَل لَّكُمۡ أَنۡهَٰرٗا ١٢ ﴾ نوح ١٠-١٢

سوودەکانی أستغفر الله

١- بەدەستهێنانی لێخۆشبوونی خودای گەورە.
٢- زیادبوونی باران بارین.
٣- بەخشینی هێزو تواناو ماڵ وسامان.
٤- بەخشینی ئارامی وبەختەوەری.
٥- زیادبوونی ڕزق ورۆزی.
٦- نەمانی خەم وخەفەت.
٧- ڕزگاربوون لە تەنگانە.

لا إله إلا الله مەرجەكانی

لا اله الا الله كه دروشمی ئیمان وهاتنه ناو ئیسلامه واته:

هیچ خودایەك نییه به حەق كه شایەنی پەرستن بێت جگه له خودا ئەوەش پەیامی هەموو پێغەمبەران بووە وحیكمەتی دروستكردنی مرۆڤ وجنۆكەیه.

خودای پەروەردگار دەفەرموویت: ﴿وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ۝٥٦﴾ الذاريات: ٥٦

بەڵام ئەو شاهێدییه هیچ سوودێك بەخاوەنەكەی ناگەیێنێت ئەگەر خاوەنەكەی ئەم مەرجانەی تێدا نەبێت:

١-زانا بوون كه پێچەوانەی نەزانینه ﴿فَٱعْلَمْ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ وَٱسْتَغْفِرْ لِذَنۢبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ ۗ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَىٰكُمْ ۝١٩﴾ محمد: ١٩

٢-دڵنیابوون كه پێچەوانەی گومانه ﴿إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا۟ وَجَٰهَدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ ۝١٥﴾ الحجرات: ١٥

٣-نیاز پاكی وئیخلاس كه پێچەوانەی هاوەڵدانانه ﴿وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ ۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلْقَيِّمَةِ ۝٥﴾ البينة: ٥

٤-ڕاستگۆیی كه پێچەوانەی به درۆخستنەوەیه ﴿الٓمٓ ۝١ أَحَسِبَ ٱلنَّاسُ أَن يُتْرَكُوٓا۟ أَن يَقُولُوٓا۟ ءَامَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ۝٢ وَلَقَدْ فَتَنَّا ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۖ فَلَيَعْلَمَنَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ صَدَقُوا۟ وَلَيَعْلَمَنَّ ٱلْكَٰذِبِينَ ۝٣﴾ العنكبوت: ١ - ٣

٥-خۆشەویستی پێیچەوانەی ڕقه : ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ ٱللَّهِ ۖ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ ۗ وَلَوْ يَرَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟ إِذْ يَرَوْنَ ٱلْعَذَابَ أَنَّ ٱلْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعَذَابِ ۝١٦٥﴾ البقرة: ١٦٥

٦-پەیوەست بوون كه پێچەوانەی واز لێهێنانه ﴿وَأَنِيبُوٓا۟ إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا۟ لَهُۥ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ ٱلْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ۝٥٤﴾ الزمر: ٥٤

٧-ڕازیبوون كه پێچەوانەی ڕەتكردنەوەیه ﴿إِنَّهُمْ كَانُوٓا۟ إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ۝٣٥ وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُوٓا۟ ءَالِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ ۝٣٦﴾ الصافات: ٣٥ - ٣٦

٨-بێباوەڕ بوون بەوەی جگه له خودا دەپەرسترێت ﴿لَآ إِكْرَاهَ فِى ٱلدِّينِ ۖ قَد تَّبَيَّنَ ٱلرُّشْدُ مِنَ ٱلْغَىِّ ۚ فَمَن يَكْفُرْ بِٱلطَّٰغُوتِ وَيُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱسْتَمْسَكَ بِٱلْعُرْوَةِ ٱلْوُثْقَىٰ لَا ٱنفِصَامَ لَهَا ۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝٢٥٦﴾ البقرة: ٢٥٦

ناسینی ئیمان وەکو خۆی

پرسی ئیمان یەکێکە لەو بابەتانەی کە بووەتە جێی باس و خواسی تاقمە جیاجیاکان و هەر یەکەیان و بە جۆرێك لێکیان داوەتەوەو ناکۆکیەکی زۆریان تێدا درووست کردووە، ئەگەر بێت و بچووناپەتەوە خزمەت قورئان و لەوێوە باسەکانیان وەرگرتایەو بەو شێوەی کە پێشینانی ئوممەت لێی حاڵی بوون ئەوا هەرگیز ئەمە ڕووی نەدەدا!

ئیمان چییەو بەچی دادەمەزرێت؟

ئیمان بریتییە لە (بەڕاست دانان لە دڵداو وتەو کردەوە). ئەگەر هات و یەکێك لەم مەرجانەی تیا نەبوو، ئەوا پێی ناوترێت ئیمان.

کاتێك دەڵێین: ئیمان (وتە)یە، مەبەستمان لێی وتەی (دڵ)ە کە بریتییە لە بەڕاست دانان و دانپێدانان و ناسینی دڵ، لەگەڵ وتەی (زمان)، ئەویش مەبەستمان پێی شایەتی دانە بەو شایەتییەی کە مرۆڤ پێی دێتە ئیسلامەوەو، بە زمانی دانبنێت بە هەموو ئەو شتانەی کە شایەتییەکە دەیخوازێت لە مەرج و داواکاری.

کاتێك دەڵێین: ئیمان (کردارە) مەبەستمان پێی کردەوەی (دڵ)ە کە بریتییە لە نیەت و دڵسۆزی و خۆشەویستی و ترس لە خوداو تەواوی کردەوەکانی دڵ. لەگەڵ کردەوەی (زمان)، ئەویش مەبەست پێی ئەو کردەوانەیە کە بە زمان دەکرێت، وەکو خوێندنەوەی قورئانی پیرۆزو یادکردنی خوداو تاد.. لەگەڵ کردەوەی (جەستە)، ئەویش مەبەست پێی ئەو کردەوە دیارو ئاشکرایانەیە کە بە جەستە

ئەنجــام دەدرێــن، وەکو ســوجدەو کڕنوش بــردن و هەنگاونان بەرەو هەر شــتێك کە دەبێتە هۆی ڕازیکردنی خوداو هتد..

پێشــەوا ئەوزاعی (ڕەحمەتی خودای لێبێــت) دەفەرموێت: (ئیمــان دانامەزرێت بەبێ وتە، ئیمان و وتەش دامەزراو نابن بەبێ کــردەوە، ئیمان و وتەو کردەوەش دامەزراو نابن بەبێ نیەتی شــوێنکەوتنی ســوننەت، ئەوانــەی کە ڕۆشــتن لــە پێشــینەکانمان ئیمانیــان لە کــردەوە جــودا نەدەکردەوە، کردەوەش لە ئیمانە، ئیمانیش لە کردەوەیە، ئیمــان ناوێکی گشــتگیرە بــۆ بابەتەکانی ئایین، ئەوەی بەڕاســتی دەخاتەوە بڕیتیە لــە کردەوە، بۆیە هەرکەســێك بڕوای هێنا بە زمان و بە دڵیش ناســی و بە کردەوەش بەڕاســتی خستەوە، ئەوە بڕیتیە لە گرێ و تۆکمــەی پتەو و قایم (العروة الوثقى). وە هەرکەس بە زمانی وتی و بە دڵی نەیناسی و بــە کــردەوەش بەڕاســتی نەخســتەوەو پاڵپشتی نەکرد، ئەوا لێی وەرناگیرێت و لە پاشەڕۆژیش لە خەسارەتمەندانە.».

پێشەوا بەغەوی دەفەرموێت: (هاوەڵان و شوێنکەوتوانیان و ئەوانەشی لە دوایانەوە هاتن لە زانایانی ســوننە لەسەر ئەوەن کە کردەوە لە ئیمانە).

پێشــەوا ئیبن عەبدلبەڕ دەفەرموێت: (زانایانــی فیقە و فەرمــوودە تێکڕا کۆکن لەسەر ئەوەی ئیمان وتەو کردەوەیە).

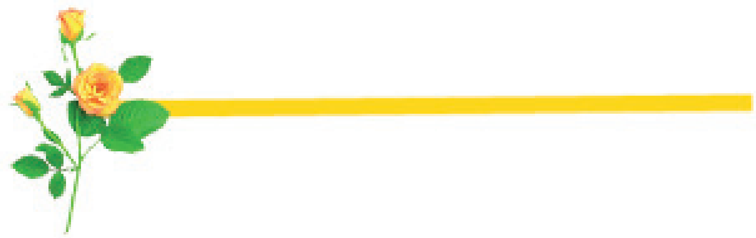

کەسی وا دێنن لە ڕۆژی قیامەتدا کە چاکەکانی بەقــەدەر چیاکانن، کە چی بە هــۆی زمانییەوە هەمووی بەبا داوە و وێرانی کردووە.

(ئافەتەکانی زمان وەکو: درۆ - بوهتان - غەیبەت - دووزمانی - جنێودان - نەفرەتکردن - .... هتد)

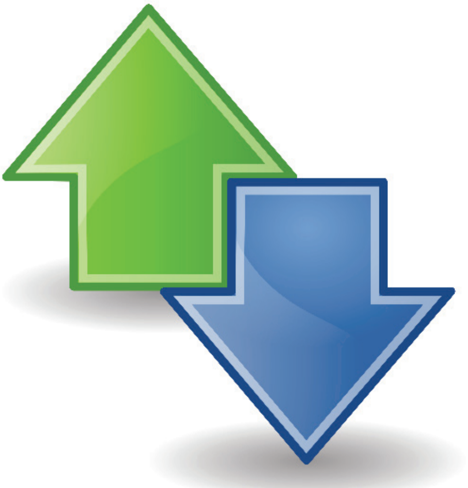

ئایا ئیمان زیاد و کەم دەکات؟!

دوای ئەوەی زانیمان ئیمان چییەو بەچی دادەمەزرێت، جێی خۆیەتی باسی ئەوە بکەین کە ئیمان شتێك نییە کە کەسێك بوو بە ئیماندار ئیتر ئەو ناوەی لێ نەبێتەوە، ئەگەر هات و کەسێك تووشی هەڵوەشێنەرەوەیەك لە هەڵوەشێنەرەوەکانی ئیمان بوو، ئەوا ناوی ئیمانداری لێ دەبێتەوە، بۆیە دەبێت زۆر وریابین.

نەك ئەوە بەڵکو ئیمان زیاد و کەم دەکات، زیاد دەکات بە کردەوەی چاك و کەم دەکات بە خراپەو تاوان، هەروەکو خودای گەورە دەفەرموێت: إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتُهُۥ زَادَتْهُمْ إِيمَٰنًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

الأنفال ١-٢

ئەوەتانێ خودای گەورە لەو ئایەتە باسی ئەوەمان بۆ دەکات کە خوێندنەوەی ئایەتەکانی قورئان دەبێتە هۆی زیادکردنی ئیمان.

بەڵگە لەسەر ئەمە زۆرەو تەنیا ئەم ئایەتە پیرۆزە بەسە بۆ زانینی ئەو بابەتەو، ڕەنگە پێویستی بە بەڵگەش نەبێت چونکە بابەتی زیادکردن و کەمکردنی ئیمان شتێك نییە لێمانەوە دووربێت و هەستی پێ نەکەین، بەڵکو هەموو تێکڕا تێیدا ژیاوین و هەستمان بەوە کردووە کە لە هەندێك کاتدا ئیمانمان بەرزەو لە هەندێك کاتیش وەك پێویست نییە.

سوودی باسکردنی زیادکردن و کەمکردنی ئیمان چییە؟!

زۆر جار دەبینین ئەم باسانەو چەندین باسی تری بیروباوەڕ دەبێتە جێی مشت و مڕو دەمەقاڵێی نێوان خەڵکی و بە توێکڵی بابەتەکانەوە خەریك دەبن و جەوهەرو کڕۆك لەبیر دەکەن، بۆ نمونە کاتێك باسی ئەوە دەکەین ئیمان زیاد دەکات، دەبێت لە خەمی ئەوەدابین زیادی بکەین و بەدوای ئەو کارانە بگەڕێین کە دەبێتە هۆی زیادکردنی و ئەنجامیان بدەین، وە کاتێکیش دەڵێین کەم دەکات، بەدوای ئەو کارانە بگەڕێین کە دەبێتە هۆی کەمکردنی و خۆمانی لێ بەدوورگرین، نەك هەموو بەشێکمان لەو بابەتانە تەنیا جەدەلێکی بێ کەڵك و وشکبێت!

ئاخر چ سوودێکی هەیە بۆ من وەکو تاك

هەموو کاتەکانم باسی ئەوە بکەم ئیمان زیاد و کــەم دەکات، بەڵام خۆم نەگرمەوە لە تاوانێك، یان کردەوەیەکی چاکی پێ زیاد نەکەم؟!

هەندێك لە هۆکارەکانی زیادبوون و کەم بوونی ئیمان:

- زۆر خوێندنــەوەی قورئانــی پیرۆزو وردبوونەوەو قوڵبوونەوە لە ماناو مەبەستەکانی.
- ناســینی خودای گەورە وەکو خۆی و شارەزابوون بە ناو و سیفەتە بەرزەکانی.
- هەوڵــدان بۆ فێربوونی زانســتی بە سوود، کە کردەوەی باش و ترسی خوای گەورە بەدوای خۆیدا بهێنێت.
- شــوێنکەوتنی ســوننەت و ڕێبــازی پێغەمبەری خۆشەویست (ﷺ).
- زانینی جوانییەکانی ئایینی ئیسلام و شەریعەتە بەرزەکانی.
- یادکردنەوەی بەخشش و نیعمەتەکانی خودای گەورە.
- زۆر یادکردنــی خــودای گــەورەو بەگەورە ڕاگرتن و داوای لێخۆشبوون لێکردنی.
- بــە کــەم ســەیرنەکردنی تــاوان و ســەرپێچی هەرچەندە لاشــت بچــووك بێت، ڕەنگــە بەهــۆی بچووکترین تاوانــەوە بچیتە دۆزەخ و نەزانیت لای خودا گەورەیە.
- کۆششــکردن بــۆ ئەنجامدانــی پەرستشەکان،لەگەورەترینیشیانبریتییەلەجیهاد لــە پێناو خــودای گەورە، کــە ئیمانی تەواوی پێ دادەمەزرێــت و خاوەنەکەی لە دووروویی دەپارێزێت.
- قۆســتنەوەی یادو بۆنە گەورەکان و ئاوەدانکردنەوەی بە پەرســتش، وەکو ڕەمەزان و شەوانی قەدرو عەرەفەو و حەج و عومرە و ئعتیکاف.
- دەستخســتنی ئــەو شــتانەی کە لە دووروویــی دەتپارێزێــت، وەکو جیهاد کردن و ئامادەبوونــی تەکبیرەی نوێــژەکان بە کۆمەڵ تــا مــاوەی (٤٠) ڕۆژ، هەروەهــا دەبێتە هۆی ڕزگاربوون لە ئاگر.
- خوێندنەوەی ژیانی پێشینە چاکەکانی ئوممەت لە پیاوچاکان و زانایان و پەند وەرگرتن بە هەڵوێستەکانی ژیانیان.
- هاوەڵێتــی کردنــی پیاوچــاکان و خۆبەدوورگرتــن لە کەســە خراپەکان و کۆڕو کۆمەڵیان.
- ئامادەبــوون لــە کــۆڕو مەجلیســی زانست.
- هەوڵــدان بــۆ بەدەســتهێنانی پلەی ئیحســان لــە عیبادەتــدا، ئــەو پلەیــەی کە هەوڵبــدەی وەها خودا بپەرســتی وەك ئەوەی دەیبینی، خۆ ئەگەر نەیبینی ئەو تۆ دەبینێت.
- چاکەکــردن لەگەڵ دایــك و باوك و خزم و کەسەکانت.
- بەهێزکردنی نەفــس و دەروونت لە بەرەنگاربوونەوەی هەموو هۆکارەکانی کوفر و نیفاق.
- هەوڵــدان بــۆ گەیشــتن بــە چێژی ئیمــان، خۆ ئەگەر نەفس گەیشــت بەو پلەیە ئیتر تارمایی و نەنگی کوفر و نیفاق و تاوانی بۆ بەدیار دەکەوێت.

- چاکەکردن لەگەڵ بەندەکانی خوداو، لادانی بارگرانییەکانیان و سەردانیکردنیان و بەسەرکردنەوەی نەخۆشەکانیان و شوێنکەوتنی جەنازەکانیان و هەوڵدان بۆ نوێژکردن لەسەریان.
- بانگەوازکردن بۆ ئایینی خودا.
- سەیرکردنی حاڵی ئەو کەسانەی لە نێو کوفرو نیفاق و تاواندا دەژین و پەند وەرگرتن لەو بارگرانییەی تێیدا دەژین.
- کاسبی حەڵاڵ و خواردن و لەبەرکردنی حەڵاڵ.
- پاکژکردنەوەی دڵ و دەروون لە ڕیاو ئیرەیی و ڕق و دوژمنایەتی کەسانی موسوڵمان.
- دەستگرتن بە ئایینەوەو لانەدان لێی و دامەزراوی لەسەری.

هۆکارەکانی کەمبوونەوەی ئیمان:

- بێ ئاگابوون لە یادی خودای گەورەو یادکردنی و قورئانی پیرۆز.
- نەزانی بە ئایین و شوێنکەوتنی کوێرانە.
- داهێنان لە ئایین و وازهێنان لە شوێنکەوتنی سوننەت.
- شوێنکەوتنی کەسە خراپ و لاڕێ و سەرلێشێواوەکان.
- کەسی خراپ کردن بە سەرمەشق و لاساییکردنەوەی بێباوەڕان.
- شوێنکەوتنی هەواو ئارەزوو، بەرەنگارنەبوونەوەی نەفس.
- زیادەڕەوی و شلەڕەوی لە ئاییندا.
- شوێنکەوتنی ئارەزوو یان گومانکەوتنە نێو فیتنەو ئاشوب.
- کەمتەرخەمی و تەوەزەلی لە پەرستشەکان.
- نەزانی بە خوای گەورەو نەناسینی وەکو خۆی.
- سەرقاڵبوون بە دونیاو ماڵ و منداڵ و بێ ئاگابوون لە دوارۆژ.
- بەکەم سەیرکردنی تاوان و سەرپێچی.
- هەست نەکردن بە بەرپرسیارێتی لەبەرامبەر هەوڵ و کۆشش بۆ ئیسلام.
- خەم نەخواردن بۆ برین و ناسۆرییەکانی موسوڵمانانی جیهان.
- خۆخستنە نێو تاوان و سەرپێچی، لە ڕێگەی ڕاگەیاندنەکان و هۆکارەکانی گواستنەوەو تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان.

هاوڕێییەتی زانایان، عەقڵ و ژیری گەورە پیاوان دروست دەکات.

خوێندی سورەتی (کەهف) لە هەینیدا سونەتە

سُورَةُ الكَهف

پێغەمبەر(صلی الله علیه وسلم) دەفەرموێ

هەرکەسێ لە ڕۆژی هەینیدا سورەتی کەهف بخوێنێت، ئەوا ئەوکەسە نێوان دوو هەینی ڕوناک و پاراو دەبێ

عیلم و زانست لەسێ دەرگاوە ئەچێتە لای بەندە

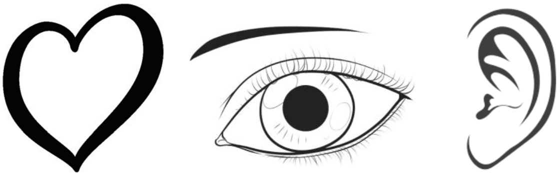

لە گوێ و چاو و دڵ

ئەگەر هیدایەت دراو بێت ئەوە دڵ و گوێ و چاوی ئەکرێتەوە و ئەو عیلمە و زانستە وەرئەگرێت.

ئەگەر گومڕاو سەر لێ شێواو بێت ئەوا کەڕ و سەرگەردان و کوێر ئەبێت بەرامبەر ئەو عیلم و زانستە.

شفاء العليل ١/٩٦

بابزانین نوێژەکانمان لەکام جۆرەیە....!؟؟

ابــن القیم ـ ڕەحمەتی خــوای لێبێت ـ فەرموویەتی: پێنج جۆرە نوێژ هەیە:

١- نوێژێك سزای لەسەر وەردەگریت.

ئــەو نوێژەیە کە نوێژ خوێن، ڕەچاوی ڕوکن و واجبــەکان و مەرجەکانی دەســت نوێژ و نوێژ نــاکات و لە ســەرەتای نوێژەکەوە تــا کۆتایی، بیری لای نوێژەکەی نییە.

٢- نوێژێك لێپرسینەوەت لەگەڵ دەکرێت.

ئــەو نوێژەیــە کە ڕوکــن و واجبەکانی نوێژی تێدایە بەڵام نوێژ خوێن دڵی لە لای نوێژەکەی نییە.!!!

٣- نوێژێك، گوناحی پێ دەسڕدرێتەوە.

ئــەو نوێژەیــە کە ڕوکــن و واجبەکانی نوێژی تێدایە، نوێژ خوێن لە ســەرەتای نوێژەکەیەوە تــا کۆتایی، هەوڵ دەدات بیــری لای نوێژەکەی بێت.

٤- نوێژێك پاداشتی لەسەر وەردەگرێت.

ئەو نوێژەیــە کە هەموو ڕوکــن و واجبەکانی نوێــژی تێدایە،نوێــژ خوێنیــش، دڵــی لای نوێژەکەیەتی تا کۆتایی نوێژەکەی.

٥- نوێژێك، نزیکت دەکاتەوە لە خوا.

ئەو نوێژەیــە کە هەموو ڕوکــن و واجبەکانی نوێــژی تێدایە،نوێــژ خوێن،بەبەردەوامیــی بیــری لای نوێژەکەیەتی و هەســت دەکات خوا بەرامبەریەتی.

موناجاتی ئیلاهی

بەرماڵەکەت ڕاخە بۆ موناجاتی ئیلاهی، تەنها بۆ بچکۆلەیی بەرماڵەکەت مەڕوانە، ئەوە پەڕەیەکی سیدرەتولمونتەهایە، ئەوە پەیکی فەرشی دڵە بۆ خاوەنی عەرش!

ئـەو چەند بستەی تۆ لەسـەری، نوێژی نزاو پاڕانەوەت دادەبەسـتی، نیشتمانی ڕۆحە دانیشتوانەکانی هەرگیز شکست ناهێنن!

ئەوە دەڤەری توهرو شـنەی بەهەشتی نەبڕاوەیە!

لە کلاوڕۆژنەی ژوورەکەتەوە تەماشای مانگـی چـواردە بکەو ڕووبکـەرە خودای میهرەبان!

با دڵت لە سینگت بێتە دەرێو بەرەو لای خوداوەند، بدا لە شەقەی باڵ!

ئەو کاتەی کە ڕەشماڵی شەو بە بەرگی ڕەش‌و قەترانـی خـۆی، هەمـوو دونیای سیاپۆش کردووە، چرای ئیمان شەوقی بێ وێنەیە!

ئەو کاتەی کە هەموو دۆستانت خەوتوون‌و ئاگایان لە دەردو ئاهی تۆ نییە!

بزانـە کـە خودایەکت هەیـە هەرگیز ناخەوێـت! ئـەو خودایـە کارەکانی تۆی هەموو بە دەستە! بێ فەرمانی ئەو قەڵەم بە کاغەزدا ناهێنرێت!

مرۆڤەکان ناتوانـن ئازارت بدەن، ببنە کۆسـپی بەردەمت، ئەوان تەنهـا ئەوەیان پێدەکرێـت کە ئـەو کارە ئەنجـام بدەن بەرامبەرت کە خوداوەند فەرمانی پێیەتی!

ئەوان جگە لە جێبەجێکردنی قەدەری ئیلاهی هیچی دییان لە دەست نایەت!

﴿ قُل لَّن يُصِيبَنَآ إِلَّا مَا كَتَبَ ٱللَّهُ لَنَا هُوَ مَوۡلَىٰنَاۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ﴾ التوبة: ٥١

ئێمە بێ تەوەککولی خودایی هیچێ نین لەم گەردونەدا!!
كُلُّ هذا قَولُنا لَكِنَّنا عَدَمٌ إن لَم يُعِنّا رَبُّنا
-ئیقبال-

واتە: ئێمە هەموو هەر دەڵێین: «ان شاءالله»، وەلێ گەر یارمەتیدانی خودایی نەبا ئێمە جگە لە عەدەم چیدی نین!

کەواتە خەمەکانت وەلانێ، ئیدی لە بیری ئەواندا مەبە، خوداوەندی تۆ هەرگیز لە بیرت ناکات
﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا﴾ مريم: ٦٤

لەم ڕۆژگارە سەختەدا، ئەنیسی ئەم وەحشەتە جگە لە کردگار کێیە؟

گەر شەونمی میهری ئەو نەبا، دڵمان دەبووە بەردەڵانو سۆمای چاومان کوێر دەبۆوە!

بەڵام ئەو پەروەردگارە میهرەبانە هەموو هیواو ئاواتێکی ئێمەیە!

دڵۆپێ ئاوی دەستنوێژ، پەرێزی خەمەکانم دەشواتەوەو، بڕست دەدا بە ڕۆحم!

چرپەی ﴿وَٱسۡتَعِينُواْ بِٱلصَّبۡرِ وَٱلصَّلَوٰةِ﴾ البقرة: ٤٥ دەستم دەگرێو هێزێك بە ئەژنۆم دەبەخشێت! کە هەرگیز لەشکری غەم نەتوانێ خۆی لە قەرەی بدات!

ئەو کاتەی بە دەم هەنیسکی قوڵو قوڵپی گریانەوە هەناوم دەلەرزێو تێکەڵ بە سەدای «یارب، یارب» دەبێت، دەزانم خوداوەند دڵم ناشکێنێت!!

ئاخر من جگە لە ئەو کێم هەیە! تا سکاڵای دڵمی بەرمە لا؟!

لەم شەوەدا، کێ دەرگام لێدەکاتەوە، ئەو نەبێ؟!

کێ ئاگای لە ناڵەو گریانی منە، ئەو نەبێ؟

کێ سەکینەتو نەفەحاتی میهری خۆیم، بەسەردا دەبارێنێ، ئەو نەبێ؟!

کێ خۆشیدەوێم بە کەماڵی مەحەببەت، ئەو نەبێت!

خودایە.. خۆشم دەوێی، خۆشەویستی تۆ نەبا بەم نیوەی شەوە نەدەهاتمە ژووان!

خەجاڵەتم خوداوەند... تۆ بەو گەورەییەی خۆت حەوت ئاسمان هاتی بەرەو پیری بەندەکانی خۆت، منی بچکۆلە تەنها توانیم چەند هەنگاوێك لە پێخەفەکەم دوورکەومەوەو، بێمە نێو نیشتمانی نوور، بێمە سەر بەرماڵی عبودییەت!

ئای ڕووزەرد خۆم خودایە!

وای، پەروەردگارم، چۆن سوپاسی تۆ بکەم، ئاخر لوتفی تۆ بە کێ سوپاس دەکرێت؟!

لەو ڕۆژەوە تۆم ناسیوە، ناوی پاکت بۆتە ویردی زمانم، بووم بە خەزنەداری چی سەڵتەنەتێك، بووم بە

چی ئینسانێك؟!

هەتا ئەو ناوە پاكەم كردە
زیكرو فیكری ڕۆژو شەو
هەناسەم بۆنی میسكی گرتووە،
لێوم شەكەرباره -مەحوی-

ئازیزم: ئەوەی كە قوتی ڕۆح و گیانی ئێمەیە بەدەستهێنانی خۆشەویستی ئیلاهییە! دەزانی ئەو كەسەی خودا خۆشی بوێ خودا چی بۆ دەكات؟! پەروەردگار لە فەرمودەی قودسیدا دەفەرمووێت: «فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا. وَلَئِنْ سَأَلَنِي لَأُعْطِيَنَّهُ، وَلَئِنْ اسْتَعَاذَنِي لَأُعِيذَنَّهُ» -البخاري-

وای ئازیزم خۆشەویستی چەند بەرزە! با ئەویندارانی بێنو لە ژوانی ئیلاهیدا وانەی عیشق بخوێنن! عیشقی حەقیقی، ئەوینی نەمرا! ئەوینێك كە خوداوەند پیرۆزبایی لێ دەكات!

سەیرە، خوداوەند بەو عەزەمەتو گەورەیی خۆیەوە خۆشەویستی هەن! دەیەوێت لە ئەویندارانی خۆی نزیك بێت، لە بیستنو بینینو هەموو جوڵەیەكدا لەگەڵیاندا بێت!

خوداوەند ناهێڵێ جگە لە باشە وتەیەكی دی بژنەفن!

جگە لە دیمەنی جوانو پاك دیمەنێك ببینن!

ناهێڵێت دەست بۆ شتێك بەرن، بەرەو كارێك هەنگاو بنێن كە ئەو پێی خۆش نییە!

پەیمانی داوە بە خۆشەویستانی، هەرچی داوا بكەن پێیان دەبەخشێت!

لە هەر شتێكی مەترسیدار داوای پاراستن بكەن دەیانپارێزێ!

ئەوان لە ژێر چەتری پارێزگاریی خوداییدا دەژین! ئەوان دۆستو خۆشەویستی خودان! خوا لە مەلەئی ئەعلا ناویان دەباو باسیان دەكات!

دەرگای ڕەحمەتی بۆ كردوونەتە سەر پشتو، هەرگیز لە گوڵزاری بێ سنووری میهری خۆی وەدەریان نانێ!!

ئەمەیە دەریای ئەوین، جۆگەلەی هەر ئەوینێك نەچێتەوە نێو ئەم دەریایە، ئەوە جگە لە سەراب هیچی دی نییە! هەر ئەویندارێك هەموو ئاواتی مەحەببەتی ئیلاهی نەبێت، ڕاست ناكات!

جگە لە فریودان هیچ شتێكی دی پێ نییە!

هەر شەیدابوونێك تێكەڵ بە شەیدابوونی خودا نەبووبێت، تەنها بۆ چەند ساتێكی كەمەو وەكو پەڵە هەوری هاوین، لە چاو تروكانێكدا دەڕەوێتەوە!

بەرماڵەكەت جێمەهێڵە، ئەوێ ئارامترین هێلانەیە! لەوێدا هەموو

برینەکان سارێژ دەبن، ئازارەکان لەبیر دەچنەوە! لە ژاوەژاوی ڕۆژگارو تیغی ژاراوی زمانی بە نێو مرۆڤەکان ڕزگار دەبیت! دەچیتە سنووری بێ سنووری پەناگەی ئیلاهی!

کۆڵی گوناه و تاوانت دادەنێیو دەگەیتە ئاسودەیی ڕۆح!

پەیامبەری ئازیز دەفەرمووێت: «کاتێك نوێژخوێن نوێژ دادەبەستێت، هەموو گوناهەکانی لەسەر شانی دادەنێن، لەگەڵ هەموو کڕنوشو سوژدەیەکدا، پەیتا پەیتا هەڵدەوەرێنو دەکەونە خوارەوە...» السلسلة الصحيحة ١٣٩٨

ئەوێ دەریای زیوە.. لەوێدا دڵو لاشەمان لە هەموو گوناهەکان پاك دەکەینەوە! بە زمانی فرمێسكو نزای سوتاوانی ئەوین، بە چرپە تکاکانمان بەرەو عەرشی کردگار بڵند دەکەین!

دەستە بچکۆلەکانت بڵندکە نێوان تۆو کردگار تەنها دوعایەکی گیرایە، کە ئیخلاسو ملکەچبوونو بەندایەتیو خۆشەویستی، وشەکانی وەکو ملوانکەی مرواری هۆنیوەتەوە!

بەردەوامبە، نزاکان ناگەڕێنەوە، تا ئێمە ڕووی دڵمان وەرنەگێڕین!

ئیدی ئێمە ڕووی دڵمان، لەو پەروەردگارە گەورەو بەخشندەو میهرەبانەیە!

چاومان تەنها لە دەستی ئەوەو جگە لە ڕازیبوونی ئەو مەبەستێکی دیمان نییە!

گەیشتن بە خوداو چونە نێو دیوانی خۆشەویستان، گەیشتنە بە هەموو خۆشیو نیعمەتەکانی دونیاو ئاخیرەت!

مەحروم بوونیش لە خودا، مەحروم بوونە لە هەموو شتێك! هەموو شتێك....!!

خوداوەند دەلیلی داماوە، هەموو کارەکانت تەسلیمی ئەو بکە!

هیچ کارێك بێ ویستی ئەو سەرناگرێ!

فەرمانێکیش ئەو بیەوێت بە هیچ کەس ڕێگری ناکرێت!

﴿ وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا ﴾

الأحزاب: ٣

پێغەمبەری خۆدا ﷺ دەفەرموێ:

سوێند بەو کەسەی کە گیانی منی بەدەستە هیچ کەسێکتان ئیمانی نیە تاکو منی خۆشتر نەوێت لە باوک ودایک ومناڵەکانی.

سەدای سەحەر

ئەووەل سەحەری ڕۆژێکی موبارەکە، پێش بانگی بەیانی هەزاران ئەویندارى بێدارى ئەوینى خودایى وەکو پەروانە وەدەورى کەعبەى پیرۆزدا دەخولێنەوە.

هەزاران لە سوژدەو کڕنووشى ملکەچبوونو عبودییەتدا فرمێسك دەڕێژن، هەزاران دەستى نزاو پاڕانەوەیان بەرەو لاى خوداوەند بڵندکردووەو بە درووەدى "یارب یارب" سکاڵاى دڵى خۆیان دەکەن....!

چى ژوانێکى ئاوەدانە بە کۆڕى گەرمى عاشقانى ڕاستەقینە!

حەرەم چراخانى نوورى دیدەو نوورى دڵو گڕى ئەوینو شەوقى ئیمانە!

وەرەو ئازیزم لەم سەحەرە موبارەکەوە با بۆنى میسكو عەنبەرى کەعبەى شەریف ناخى دڵت مەست بکاتو سەرتاپاى بەدەنت بهەژێنێ، چاوەکانت لێکبنێو بە ئەسپى خەیاڵ ئاسمان تەى کەو بگەرە بەتحاى مەککە،

بەو سەرابەدا گوزەرکە کە تیایدا بیلال بە دروشمى "أحد، أحد" گوێچکەى ئەبو جەهلەکانى کەڕ دەکرد!!

تەماشاى بسکى بە خوێن شەڵاڵى سومەییە بکەو پشتى داخکراوى خەبباب ببینە!

لە دەرگاى "بەنى شەیبەوە" وەژوورکەوەو ڕووەو بەردى ڕەشو کلى چاوى ئەویندارن هەنگاو بنێ، تا تێر تێر ماچى بکەىو بە بۆنى نبووەتو ریسالەکەت ئاشنا بیت!

لە تەنیشت مەقامى ئیبراهیمەوە بە خێرایى گوزەر مەکە..یادى ﴿ وَإِذۡ يَرۡفَعُ إِبۡرَٰهِـۧمُ ٱلۡقَوَاعِدَ مِنَ ٱلۡبَيۡتِ وَإِسۡمَٰعِيلُ ﴾ البقرة: ١٢٧ بکەرەوەو... لەگەڵ شنەى ﴿ رَبِّ ٱجۡعَلۡنِى مُقِيمَ ٱلصَّلَوٰةِ وَمِن ذُرِّيَّتِى ﴾ إبراهیم: ٤٠ دا نوێژى دڵ دابەستە!

بچۆ "ملتزم"و لەگەڵ یادى «هُنا تُسكَبُ العَبَرات»دا ئەسرینى چاوت ببارێنە!

تەماشا.... عاشقانی خوداوەند چەند زۆرن!!
گەر گەواهی ئەوینو خۆشەویستیو ئیخلاصو عبودییەتت پێ نەبێت، لە نێو ئەو عاشقانستانەدا چی دەکەیت؟!
ئێرە دەڤەرێکە لە بەهەشت، سرووەیەکە لە فیردەوس، لەزەتێکە لە لێوی ڕەحیقی مەختومەوە!
لێرە ئەزیزم خۆرئاوا دەبێت، بەڵام نوورئاوا نابێت!
لێرە لەم دەڤەری نووردا جریوەی ئاوازی ﴿وَرَتِّلِ ٱلۡقُرۡءَانَ تَرۡتِيلًا﴾ و زیکرو یادی خوداوەند شنەی نەشئەی موستەغفیرینی ئەسحارە!
لە نیوەی شەودا گوێت لە تەپەی پێی ئەویندارانە لە نێوان سەفاو مەروادا بە سەدای «رب اغفر وارحم و تجاوز عما تعلم، إنك أنت الأعز الأكرم»
خورەی زەمزەم گوڵاوپرژێنی ڕۆح دەکات، دڵەکان وەکو بەرگی ئیحرامەکان سپی دەبنەوە! بە ئاوی زیو دەشۆرێن!
چاوەکان بە کلی "کەعبە" سورمەڕێژ دەبن، سەرابی دونیا فەرامۆش دەکەنو بە ناخی حەقیقەتا ڕۆدەچن! لە وەهمی دونیای فانیو مەتاعی پڕ غرور ئازاد دەبن، لێرە ئەزیزم بەندەکانی خودا لە ژێر تامی بەندایەتی بۆ خوداوەند دا شا بە سەپان ناگرن!
وەکو پەروانەی دەوری شەم بە دەوری "بیت الله الحرام"دا دەخولێنەوە، ئای لە ساتە وەختەکانی تەوافی دڵو ئۆخژنی ناخو سوکنایی ڕۆح!!
ئەو ساتەی کە فرمێسك وەکو مرواری، بەسەر گۆنای تۆبەکارانا دێتە خوارێ، لاپەڕەی تاوانو گوناهی خۆیانی پێ دەسڕنەوە!
لێرەدا گەورەیی خوداو بچووکی مرۆڤ دەردەکەوێت....
دەسەڵاتی خوداو بێهێزی مرۆڤ.....
بچوکی دونیاو، فراوانی مەلەکوتی خودایی!
نەعیمی زائلی دونیاو، بەهەشتی نەبڕاوەی خودایی!
لێرەدا دەبینی چەندە جیاوازن، ئەوانەی پەروانەی دەوری عەرشی خوداونو لێرە جگە لە خەڵاتی لێخۆشبوونی خودایی، هیچ ئاواتێکی دییان نییەو کەسانێکیش، لە دۆڵی تاری دنیادا نوقم بوونو جگە لە کۆکردنەوەی خاشاکی دنیا، ئامانجێکی دییان نییەو ڕاکردنیان بە شوێن دنیادا جگە لە بازنەیەکی بەتاڵ چیدی نییە!
لێرە هەموو شتەکان تامیان هەیە، هەموو ڕەنگەکان درەوشاوەن، سرووەی بەیان بە بۆی چرپەی ئەویندارا موعەتتەرە!
لێرەدا ژیان بەنرخە، چرکەکانی تەمەن بەهادارە، مرۆڤ هەست بە وجودی خۆی دەکات!
لێرە لە نێو ئاپۆرای عاشقاندا دێیتو دەچی! بۆنی هەناسەی فریشتە دەکەی! سەکینەی خودایی ئارامی دەبەخشێ بە ڕۆح!

لە دەریای ئەویندا دەتوێینەوە!
گەیشــتن بە ماڵی ئەویـنـداری مەزن،
لەزەتێکی هێندە گەورەیە زمان ناتوانێ
گوزارشی لێوەبکات..!
سەرخســتنە ســەر بــەر دەرگای
خوداوەنــد، دوای تەمەنێــك لــە
تامەزرۆیی‌و سوتان‌و گریان‌و هەڵقرچان،
گەیشتنە بە موردای دڵ!
خۆشەویســتێك کە هەمــوو ئاواتی
گەیشتن بێت، بە خانەی ئەویندارەکەی،
دەبێت کاتی لیقا چی هەستێکی هەبێت!!
لەوێ پڕ بە گەروت دەڵێی، خوداوەند
خۆشــم دەویێ، گەر خۆشم نەویستبای
لەو ڕێیە دوورەوە نەدەهاتم، شــەرمت
لێدەکەم، لە ســزای ســەختت دەترسم،
وەگەر نــا، ئەوها بە کــوڵ نەدەگریام،
ئارەقی خەجاڵەتیم نەدەڕشت!!
خوداوەند، هەموو کەس‌و کارو ماڵ‌و
حاڵــم جێهێشــتو‌و خۆم هاوێشــتە نێو
ماڵەکەی تۆو، پەنام بۆ تۆ هێنا!

منی هەژار کێم هەیە تۆ نەبێ؟!
من بێ کەسم، بێ دەرو بێ نەوام....
تۆ نەبێ من چیم، چۆن دەژیم!
خودایــە تۆ گەورەی.. بــە گەورەیی
خۆت بمبەخشە!
تــۆ میهرەبانــی بــە میهــری خۆت
بمبورە!
تۆ دەوڵەمەندی من هەژارم
تۆ بەهێزی من لاوازم
تۆ بەخشندەی من تاوانبارم
من شــەرمەندەم خودایە، وەلێ من
بەنــدەی تــۆم! خــۆم بــە بەندەیەکی
بچوکی تۆ دەزانم، لەم گوڵزاری ڕەحمی
خۆتە دەرم مەکە!
چ خۆشە بەم هەموو عیصیانەوە، یا
ڕەبی بمبەخشی
ببەخشە، بگرە، دۆزەخ، خۆڵەمێشی
کەم بوو، یەك مسقاڵ
-مەحوی-

بە نهێنی لۆمەی هاوڕێکەت بکەو لە ناو خەڵکیدا مەدحی بکە!

ڕوو بکە خودا!

فرمێسکەکانت بسڕە،
دەرگا بۆ خەم واڵا مەکە،
لەگەڵ خەفەتدا ژووان مەگرە،
دەست مەکەرە ملی ئەژنۆکانت،.....

تۆ خودایەکی میهرەبانت هەیە، دەستەکانت بۆ لای ئەو بڵندکەوە چاوەڕوانی لوتفی بێ سنووری ئەو پەروەردگارە بە.

بڕۆ ژێر سێبەری دارەکەی موسا و بێژە: ﴿رَبِّ إِنِّي لِمَآ أَنزَلۡتَ إِلَيَّ مِنۡ خَيۡرٖ فَقِيرٞ ٢٤﴾ القصص ٢٤

لە تاریکی گەروی نەهەنگی ئەم ڕۆژگارەدا لەگەڵ یونسدا بڵێ: ﴿لَّآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنتَ سُبۡحَٰنَكَ إِنِّي كُنتُ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ٨٧﴾ الأنبياء ٨٧

جیهانی مادده فەرامۆشکەوە لە مەداریجی ڕۆحدا هەڵکشێ بۆ مەلەکوتی ئەعلا!

ئەو کاتەی لە هەموو مرۆڤەکان بێزاردەبی و، تەنیایی شاڵاوت بۆ دێنێ، هەست بە غوربەتو بێکەسی مەکە!

تۆ بەندەی خودایەکی، هەرگیز ئازیزانی خۆی فەرامۆش ناکات، تۆ ئەوینداری خۆشەویستێکیت، هەرگیز ناهێڵێت ئەویندارانی لە وەحشەتدا بژین!

لە جەرگەی جەمی یارانی گیانی
تۆم نەبێ هێشتا خۆم پێ تەنیایە
تۆم هەبێ تەنیا لە ئینفیرادی
لێم جەمە هەرچی خۆشی دنیایە

-ئەحمەد موفتی زادە-

ڕووکە خودایەك کە دەفەرموێت: «وَأَنَا مَعَهُ حِينَ يَذْكُرُنِي، فَإِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي، وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَلَإٍ ذَكَرْتُهُ فِي

مَلإٍ خَيْرٍ مِنْهُمْ، وَإِنْ اقْتَرَبَ إِلَيّ شِبْراً اقْتَرَبْتُ مِنْهُ ذِراعاً، وَإِن اقْتَرَبَ إِلَيَّ ذِرَاعاً اقْتَرَبْتُ إِلَيْهِ بَاعاً، وإِنْ أَتَانِي يَمْشِي أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً»
البخاري ومسلم.

خوداوەند دەفەرموێت: «من لەگەڵ بەندەكەی خۆمدام كاتێك یادم دەكات، ئەگەر ئەو لە خودی خۆیدا یادم بكات، منیش لە خودی خۆمدا یادی دەكەم، وەگەر لە نێو كۆڕو مەجلیسدا یادم بكات من لە كۆڕو مەجلیسی باشتردا یادی دەكەم، گەر بەندەكەم بستێك لێم نزیك بێتەوە، من گەزێك لێی نزیك دەبمەوە، ئەگەر ئەو گەزێكیش لێم نزیك بێتەوە، من دووباڵ لێی نزیك دەبمەوە.

كە تۆ نزیكیی خوداوەندت دەستكەوی، بۆچی وێڵی نزیكیی بەندەكانی؟ یادی خوداوەند سروەی شادی نابەخشێ بە دڵت؟ پشوو نادات بە ڕۆحت؟

جا ئەگەر بە خودا هۆگر نەبیو دڵارام نەبیت ئیدی كێ ئارامیو خۆشبەختیت پێ دەبەخشێت؟

جگە لە هۆگربوون بە یادی خوداو ڕووكردنە لوتفی ئەو هەموو هیواكانی دی سەرابن!

كێ دڵنیایت پێ دەبەخشێت؟
كێ گریەو زاریت دەبینێ؟
كێ دڵنەواییت دەكات؟
كێ هەمیشە ئاگای لێتە؟
كێ سكاڵاكانت لێ وەردەگرێ؟
كێ گرفتەكانت بۆ چارەسەر دەكات؟
كێ گرێكانی ژیانت بۆ دەكاتەوە؟
كێ دەرگای میهری هەمیشە بۆ كردویتەتە سەر پشت؟
كێ لە بەڵاو موسیبەت دەتپارێزێ؟
كێ بە نووری ئیمان خانەی دڵی كردووی بە چراخان؟
كێیە ڕۆژانە پێنج جار بانگت دەكات، ژووانت بۆ دادەنێت؟
ڕێگات پێ دەدات بچیتە حزوری، بە دڵی خۆت بیدوێنی..؟
دەردی دڵی خۆتی بۆ بەیانكەی!!
چی هێزێك هەیە پشتی پێ ببەستی؟
چی پەناگەیەك هەیە ڕابكەی بۆلای؟
كێ دڵی شكاوت ئاشت دەكاتەوە؟
كێ لێوی هەڵقرچاوت ژیر دەكاتەوە؟
كێ هێز دەبەخشێ بە ئەژنۆت؟
كێ هیوا دەبەخشێت بە دەروونت؟
تۆی بێكەس كێت هەیە، جگە لە خودای گەورەو میهرەبان!

وەرەو با ڕابكەین بۆ لای ئەو «ففروا إلى الله...»

با بچین بۆ لای خودایەك كە خاوەنی مەلەكوتی ئاسمانەكانو زەوییە!

با فرمێسك بڕێژین بۆ تاسەی دیداری خودا..

پیاو چاكێك دەفەرموێت: «گەر موخەییەربم لە نێوان ئەوەی (١٠٠)ساڵم تەمەنبێ لە خودا پەرستیداو یاخود، ئەمڕۆ ڕۆحم بكێشن، ڕۆحكێشانی ئەم ساتەی ئێستام هەڵدەبژێرم، چوون ئەوەندە بە تاسەی دیدارو شەوقی

ئیلاهیم!

عەبدوڵای کوڕی مەسعود دەفەرموێت: «باوەڕدار، تا نەگات بە دیداری خودای خۆی، هەرگیز ئاسودە نابێ!

ئازیزم، پیاوچاکان ئارەزووی ژیانیان دەکرد، لە پێناو سەدای سەحەرو سوژدەی تولانیو موناجاتی ڕەببانیو، نزاو پاڕانەوەی نیوە شەوو، ڕۆژوی قرچەی نیوەڕۆو، جێبەجێکردنی فەرمانی خودادا... نەك بۆ کەیفو ڕابواردنو تێکەڵاو بوونی مرۆڤانی بێ کارو بەندەگەلی بێ کەڵك!

ئەوانە تەنها ئەو کاتە دەتناسن کە کاریان پێتە، بەڵام خوداوەند هەمیشە دەتناسێ!

ئەوانە تەنها ئەو کاتە ڕوویان لێتە، کە کارت پێیان نییە، بەڵام کاتێك کارت پێیان دەبێت، ڕوویان وەردەچەرخێنن! بەڵام خوداوەند هەرگیز ڕووی وەرناچەرخێنێ، هەرکاتێك بتەوێت ڕووی تێ بکەی ئەو ڕووی لێتە، بە تایبەت لە کاتی نوێژدا بەرەو ڕووتە! «فَإِنَّ اللَّهَ قِبَلَ وَجْهِ الْمُصَلِي».

ئەوان گەر داوایان لێ بکەیت بێزار دەبن، یاخود توڕەدەبنو حەز بە نزیکیت ناکەن، بەڵام خوداوەند پێی خۆشە داوای لێ بکەی، تا بۆت دەگرێت داوا بکە، گەنجینەی خودا پڕەو هەرگیز خاڵی نابێت!

ئەگەر تۆ واز لە داواکردن بێنی، ئەوا لێت دەرەنجێ!

سەر هەڵبڕە بەرەو ئاسمان، دەستەکانت بڵندکە، چەند وتەیەکی جوانو دڵێکی پڕ لە ئیمان، پەیامی تۆ دەگەیەنێتە خودای ئەرزو سەماوات!!

لە سایەی میهری ئەو خودایەدا ژیانێکی ئاسودەو دڵێکی ئارام بەدەست دێنی..

تەماشای «مەریەم» بکە لە نارەحەتترینو دژوارترین ڕووداودا کە هێندە ئەستەمە، دەگمەنە مرۆڤ بتوانێ بەرامبەری خۆی ڕابگرێ، خوداوەند پێی دەفەرموێت: ﴿فَكُلِي وَٱشۡرَبِي وَقَرِّي عَيۡنٗاۚ ٢٦﴾ مريم ٢٦ خودا فەرمانی پێدەکات ژیانی ئاسایی خۆی درێژە پێ بدات، بخۆرەوەو دڵخۆش بە، دەزانی بۆ!

چونکە چارەسەری هەموو کێشەکان لای خودان، خۆ ئەگەر هەندێك گرفتی چکۆلە بە مرۆڤەکان چارەسەربکرێن ئەوا گرفتە گەورەو سەختەکان، جگە لە خودا بە کەس چارەسەر ناکرێن!

کەواتە گرفتەکانت تەسلیم بە پەروەردگار بکەو خەریکی کاروبارو ژیانی خۆت بە!

بیربکەرەوە ئازیزم، ئێمە بۆ ئەوە دروست نەبوین کە خەم بخۆین، هەمیشە گرفتاربین! هەموو بەیانییەك بە دەم ویردو نزاوە داوای خێرو خۆشی بەرفراوانی ئەو ڕۆژە بکە، هەموو ئێوارانێکیش بەهەمان شێوە!

داوا بکە خوداوەند ئەوەت بۆ هەڵبژێرێ کە خێری تۆی تێدایە،

کاتێکیش شتێکت لێ دەسێنێت دڵتەنگ مەبە، دڵنیابە لە بری ئەوە شتێکی دیت پێ دەبەخشێت

« فما مَنَعَك إلّا لِيُعطِيَك، وَما أَعطاكَ إلّا لِيَبتَلِيَك»

ئەوەی لێی قەدەغە کردوویت، بۆ ئەوەیە باشترت بداتێ، ئەوەشی کە پێی بەخشیویت، بۆ ئەوەیە تاقیت بکاتەوە!

زۆرجار بە ئەستەم دەتوانی جیاوازی بخەیتە نێوان خۆی‌و شەکرەوە، چونکە هەردووکیان لێکدەچن، وەلێ بە تاقیکردنەوە دەردەکەوێت! مرۆڤەکانیش هەر ئاوان!

مەترسە دەڤەری بەندایەتی نیشتمانی ئارامییە!

ئەی نازانی کاتێک یەعقوب گوتی:﴿ وَأَخَافُ أَن يَأۡكُلَهُ ٱلذِّئۡبُ ﴾ یوسف: ١٣

یوسف شارایەوەو بینایشی کوێر بوو!

بەڵام کاتێك گوتی: ﴿ قَالَ إِنَّمَآ أَشۡكُواْ بَثِّي وَحُزۡنِيٓ إِلَى ٱللَّهِ وَأَعۡلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ ٨٦ ﴾ یوسف..٨٦

یوسفو بنیامینو بینایی چاوانیشی گەڕانەوە!

تـۆش کارەکانت بسـپێرە بە خودا، داوای دەروازەی خێرو سـرووەی شادیو بەختـەوەری لـێ بکـە، بڵـێ خودایە:

«أرزقني كُلَ ما أتمَنـى، وفوق ما أتمنى، واجعل الخَير في أمانيَّ»..

خودایە هەموو خۆزگەو ئاواتەکانم پێ ببەخشەو هەموو ئاواتەکانم بەخێر بگێڕە.

خودایە ئەگەر زۆربەی مرۆڤەکان پشتیان تێکردم، تۆ کەسێکم بۆ بنێرە خەندە لە نێو دڵمدا برووێنێ، نەك تەنها لێوم!

خودایە من ئیدی هۆگری یادی تۆم‌و تۆش بە لوتفی خۆت ئەم بەندە گوناهبارەت فەرامۆش مەکە!

مرۆڤ ناتوانێت هیچ زانیاری‌و ماریفەتێك بە دەست بهێنێت، تا فێری بیرکردنەوە نەبێت!

زانایەکی بایەدار فەرموویەتی:

(سـوێند بـە خوا تـاوان کار دەکاتە سـەر ئەمن و ئـاسایشی وڵات، وە کار لەخۆشگوزەرانـی و ئـابوورییەکەی دەکات، تەنانەت کاردەکـاتە سـەر دڵـی گەل و خەڵکەکەی)

أثـر المعاصي صد ١٢

لێبوردن، یان تۆڵەسەندنەوە؟

بێگومان هیچ مرۆڤێك نییە هەڵە نەكات، هەر لەباوكە ئادەمەوە تادوا مرۆڤی سەر ئەم زەوییە، (جگە لە پەیامبەران (سەلامی خودایان لێبێت))، هەموومان شایستەی هەڵەكردنین، بۆیە هەڵەكردن شتێكی ئاساییەو لات سروشتی بێت، هەڵەكردنیش چەند جۆرێكی هەیە، هەڵەكردنی مرۆڤ بەرامبەر بەخودی خۆی، هەڵەكردنی مرۆڤ بەرامبەر مرۆڤ، هەڵەكردنی مرۆڤ بەرامبەر خودای گەورە، هەریەكێك لەم جۆرانەش پێویستی بە هەڵسوكەوتو مامەڵەی تایبەت هەیە، ئەوەی كرۆكی بابەتەكەمانە هەڵەكردنی مرۆڤە بەرامبەر مرۆڤ.

ئێستا دەپرسم: كاتێك كەسێك هەڵەت بەرامبەر دەكات، ئایا هەڵسوكەوتو مامەڵەت چۆن دەبێت بەرامبەر بەو كەسە؟

ئایا بڕیاری لێبوردن، یان تۆڵەسەندنەوە دەدەیت؟ تۆ سەربەستی لە هەڵبژاردنی هەریەكێكیان، بەڵام پەلەمەكە، بڕیارەكەت دوابخە تا دوای خوێندنەوەی ئەم بابەتە.

لێبوردەیی بەخشینە، قوربانیدانە، كارێكە مرۆڤ بەرەو لوتكەی بەرزی دەبات، لێبوردەیی ئەو بۆنەیە كە گوڵ دەیبەخشێت لە كاتی هەڵوەرینیدا، لێبوردەیی ئاسودەیی‌و ئارامی بۆ مرۆڤ بە خەڵات دێنێت، لێبوردەیی لە كاری مرۆڤە گەورەكانە، زۆر كەس لێبوردن بەشكست دەزانن، بەڵام نازانن كە لێبوردن پێویستی بەهێزێكی گەورەترە لە تۆڵەسەندنەوە، لێبوردەیی هۆكارێكە بۆ زیادكردنی تەقواو نزیكبوونەوە لە خودای گەورە، بۆیە ئەگەر بۆ تەنها جارێكیش بووە، ببورە بۆئەوەی چێژی لێبوردن بزانیت.

هەرگیز خۆت مەدە لە قەرەو بەرەی تۆڵەسەندنەوە، چونكە لە مەیاندا خۆت زیاتر ئازاردەچێژی، بەهۆی ئەمەوە مرۆڤ هەموو كات لە ڕاڕایی ژیان دەگوزەرێنێت، هەروەها وادەكات دڵەكان ژەنگی ڕق‌و كینە هەڵبگرن، نەك هەر واز لە تۆڵەسەندنەوە بێنە، بەڵكو بۆ ساتێكیش ڕێگە بەخۆت مەدە كات بەفیڕۆ بدەیت، بە بیركردنەوە لە كەسانێك كە هەڵەیان بەرامبەر كردوویت، یان كەسانێك كە دۆستت نین‌و خۆشیان ناوێیت، ئەوە بزانە كە لە تۆڵەسەندنەوە زەرەرمەندو خەسارەتمەندی سەرەكی، تۆ دەبیت، لوقمانی حەكیم دەڵێت: هەمیشە دوو شت لە بیر بكە، چاكەی خۆت بەرامبەر خەڵك، هەروەها خراپەی خەڵك بەرامبەرت.

هەموو ئەو مرۆڤانە ببەخشە كە لە ژیانتدا هەڵەیان بەرامبەر كردوویت، ئەو ڕابردووە لە بیربكە كە وات لێدەكات ڕقت هەڵسێت بەرامبەر خەڵك، گەورەترین دیاری چاوپۆشین‌و لێبوردنە، گەورەترین لێبوردنیش لە كاتی دەسەڵاتدایە.

پیرەمێردی شاعیر دەڵێت:

مرۆڤ دەبێ شێوەی شەمعی بێ
بۆ خۆی بسوتێ‌و نەفعی جەمعی بێ

تیشکێك لە ڕەحمەت

چ ڕەحمەتێکە ئێمە تێیدا نوقم بووین، چ بێئاگاییەکیش لەو ڕەحمەتە دەوری ئێمەی داوە!

مرۆڤ هەمیشە تووشی لەبیرچوونەوە دەبێت، کاتێك بۆ ماوەیەك لە ناو ئاسوودەییدا دەبێت، تەنانەت لە بیریشی نییە کە لە ناو ئاسوودەییو ئارامیدا ڕێ دەکات!

ئەو کاتانەی لە بەڵا بە دوورین، بیر دەکەینەوە ئێمە چەند بێبەختین کە فلان ڕۆژ، چیمان بەسەر هاتو فلان هاوڕێ چۆن تووشی نیگەرانی کردین!

یان بیردەکەینەوە لە بەرپێکردنی ئەو دەمەی کە یەکێك لە نزیکەکانمان بە دەردێکەوە دەیناڵاندو ئێمەش لە دەوری بووین...

بەم جۆرە کاتە ئارامەکان بێ چێژوەرگرتن بە هەدەر دەدەین، تەنانەت لەبیری دەکەین، سوپاسگوزاربین بە تێپەڕینی ئەو ناهەمواریيانە!

مرۆڤ زۆر زوو کاریگەر دەبێت بە ڕووداوەکانی دەوروبەر، مرۆڤی ئاسایی پێی خەفەتبار دەبێتو مرۆڤی ژیر لێوەی فێر دەبێت.

چ دڵێك دەتوانێت هەمیشە تەنگ بێت، هەمیشە ئارام بێت، یاخود هەمیشە لە چاوەڕوانیدا بێت؟

خودا خۆی خاوەنو خولقێنەری مرۆڤەکانە، بۆیە هەمیشە تیشکێك لە ڕەحمەتی خۆی بە بەندەکانی دەبەخشێتو دەیانخاتە ناو دۆخێکەوە؛ خۆشی، ئارامی، ئازار، جبهێشتن، یان هەر چییەك کە باشی تێدایە بۆ ئێمەو جەستەو بیرمان پێویستییەتی.

وەك ئەو گیاندارەی کە بێچووەکەی لەدایك دەبێتو پاش کەمێك هانی ڕۆیشتنی دەدات بەو جەستە لاوازەوە کە بێچووەکە ناتوانێت خۆی لەسەر ڕابگرێت!

ئەگەر کەسێك نەشارەزا بێت، وا هەست دەکات، ئەمە بێڕەحمییە! لە کاتێکدا ئەمە گەورەترین خەڵاتی دایکەکەیە بۆ بێچووەکەی.

بە هەمان جۆر ڕەحمەتی خودا بۆ مرۆڤەکان، جگە خودا کەم کەس هەست بە حیکمەتی دەکەن.

کاتێك کە دڵخۆشییەکانت لا ئاسایی دەبێتەوەو وەختە تامو چێژیان لەلات کەم ببنەوە، خەریکیت بۆ بەرزتر دەڕوانیتو لات وایە بەدەستهێنانی زیاترو سامانی زۆرتر، دڵخۆشی دەهێنێت، ئیتر کاتی ناردنی ئەو ڕەحمەتەیە لەلایەن ئەوەوە بۆت؛ بۆئەوەی بەئاگات بهێنێتەوە، تۆ چەندە بەختەوەریت.

لەشساغیت بیر دەچێتەوە لەوەی لەمێژە تووشی ئازار نەبوویتو بیرت کردووەو لە بەرامبەر پێچەوانەی نەخۆشییەکەشت بیرچۆتەوە، کە هەمان ئازارە؛ چونکە تۆی مرۆڤ، لە خۆبایی دەبیت.

بەڵام خودا لەم بەڵایەش بەدوورت دەگرێتو تووشی ئازارێکت دەکات، کە لە توانای تۆدا هەبێت، تا بە بیرت بێتەوە نیعمەتی لەشساغیت پێدرابوو، وەخت بوو لە بیری بکەیت! یان لە هەوڵەکانتدا تووشی شکستت دەکات، بۆ ئەوەنا کە بێهیواییو بێئومێدی ڕووت تێ بکات، بەڵکو بۆئەوەی بەهێزتر بیتو پێت بڵێت، کە سەرکەوتن چەندە بەنرخو گرانەو دەستخستنی ماندووبوونی دەوێ...

گرنگە هەموان بزانین ئەوەی هەیەو نییە، تیشکێکن لەو ڕەحمەتانەی خودا بۆمانی ڕەوانە دەکاتو ئەوە ئێمەین بیناییو هەستو بیرمان سنووردارەو باشییەکانی پشت ڕووداوە ڕواڵەتییەکان نابینین!

بۆیە تۆ، چیتر کاتەکان بە خەیاڵی کارەساتەکانی ڕابوردوو بیرکردنەوە لە ئازارە ڕۆیشتووەکانو چاوەڕوانی بۆ پێشهاتەکان، بێبایەخ مەکە، هەرچی هاتە سەر ڕێمان، تیشکێکە لەو ڕەحمەتەی هەموان وێڵین بە دوایدا، بێئاگا لەوەی بەدەستمان کەوتووەو نازانین چ کاردانەوەیەکمان بۆی هەبێت!

بۆیە، پێویستە لە پێشهاتو ڕووداوەکان ڕابمێنینو حیکمەتەکان بدۆزینەوە؛ تا بتوانین فێر ببینو ئاسایی بین.

بۆئەوەی چەپکێك لە سوپاسگوزاری بە سۆزی دڵ بچنینو لە دڵەوە بیدەینە دەست خودایەك کە بێنیازە لە هەموو بوونێك؛ ئەوە هەر ئێمەین نیازمەندی هەموو سیفاتەکانی ئەوین لە هەموو کاتو زەمانێك.

ئەی ڕۆڵەی شیرینم

هەر کاتێك ڕاوێژت کەم بوو، هەڵەت زۆر دەبێت، بــەڵام ئەگەر ڕاوێژکردنت زۆر بوو؛ ئەوا ڕاستیو پێکاندنت زۆرتر دەبێت.

باوکی خۆشەویستت

دانایی جوتیارێك

یەکێك لە پادشاکان بە مەبەستی پیاسەکردن و هەواگۆڕین لە کۆشك هاتەدەرەوە، لە شوێنێك لە دووری شار جوتیارێکی بینی زەوی دەکێڵا زۆر دڵخۆش دیاربوو وە لەبەرخۆیەوە گۆرانی دەچڕی.

پادشا بەم هەموو دەسەڵات و سەروەت و سامانەوە ئیرەیی بە ئاسودەیی ئەو جوتیارە داماوە برد، زیاتر لێی نزیك کەوتەوەو لەگەڵ جوتیارەکە کەوتە گفتوگۆ...

پادشا: ئەی جوتیار زۆر دڵخۆش دیاری ئایا ئەم زەوییە هی خۆتە ..!!!

جوتیار: نەخێر گەورەم . من بە کرێ لێرە کاردەکەم.

پادشا: چەند کرێ وەردەگری لەبەرامبەر کارەکەت ..!!!

جوتیار: گەورەم هەموو ڕۆژێك چوار درهەم وەردەگرم.

پادشا: ئایا ئەو بڕە پارەیە بەشت ئەکا..!!!

جوتیار: بەڵێ گەورەم بەشم ئەکاو لێشم زیاد ئەبێ.

پادشا: چۆن لێت زیاد ئەبێ ....!!!

جوتیار: درهەمێکی بۆ خۆم خەرج ئەکەم، درهەمێکی قەرزی پێ ئەدەمەوە، درهەمێکی تر بە قەرز ئەدەم، درهەمێکی تریش لە پێناوی خودا سەرفی ئەکەم .

پادشا: من باش تێنەگەیشتم دەتوانی زیاتر بۆم ڕوونبکەیتەوە..!!!

جوتیار: گەورەم ئێستا بۆت ڕووندەکەمەوە ...

درهەمێکی بۆ خۆم و خێزانەکەم سەرفی دەکەم، ئەو دەرهەمەی قەرزی پێ ئەدەمەوە بۆ دایك و باوکمی سەرف دەکەم من قەرزاری ئەوانم، ئەوان منیان گەورە کرد پارەی زۆریان لە من خەرج کردووە، ئێستا ئەوان پیر بوون توانای کارکردنیان نەماوە، من ئێستا هەوڵ ئەدەم قەرزەکەیان بدەمەوە .

ئەو درهەمەی بە قەرز ئەیدەم لە منداڵەکانمی سەرف ئەکەم، خواردن و پۆشاکیان بۆ ئەکڕم تا ئەو کاتەی گەورە ئەبن ئەو ساتە ئەوانیش قەرزەکەی من ئەدەنەوە، درهەمەکەی تریش کە لە پێناوی خودا ئەیبەخشم ئەیدەم بە دوو خوشکە نەخۆشەکەم.

پادشا دوای بیستنی دەست خۆشی لە جوتیارەکە کرد و بڕێك پارەی تری دا بە جوتیارەکەو گوتی ,, من ئەمڕۆ حیکمەتێکی گرنگ لە پیاوێکی سادەی وەك تۆوە فێر بووم، وانەیەکت فێرکردم هەرگیز لە بیرم ناچێتەوە.

وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ

چاکە لەگەڵ بەندەکانی خودا بکە هەر وەک
چۆن خوا چاکەی لەگەڵت کردووە

هەڵوێستی هەیاسی لاو لەگەڵ قازی دیمەشق..

هەیاس لاوێکی تازەپێگەیشتوو بوو، ساڵ لە دوای ساڵ ئەزموونی زیاتری پەیدا دەکردو ناوبانگی زیاتری دەردەکرد، بەردەوام ناوبانگی زیرەکیو لێهاتووییەکەی، زیاتر تەشەنەی دەکرد، یەکێك لە زاناکان لە بارەی هەیاسەوە دەڵێت: هەر سەد ساڵێك كەسێك لە دایك دەبێت، کە لە هەمووان زیرەکترو لێهاتووترە، ئەو دەڵێت: ئەو سەدەیەی کە هەیاسی تێدا لەدایك بووە، ئەو کەسە هەیاسە کە لە سەدەیەکدا یەك کەسی تێدا دێتە دونیاوەو هەمووان بە زیرەکیو لێهاتووییەکەی سەرسام دەبن!

هەروەها عەبدوڵڵای کوڕی شەوزەب: دەڵێت: هەموو سەد ساڵ جارێك كەسێکی كامڵ عەقڵو ژیری لەدایك دەبێت، ئێمە وای دەبینین هەیاس ئەو كەسە بێت!

جارێکیان هەیاس دەڕوات بۆ دیمەشق، لەگەڵ یەکێك لە شێخەکانی خەڵکی شام، لەسەر یەکێك لە مافەکانی، ناکۆکی دەکەوێتە نێوانیان، دوای مشتومڕێکی زۆر ناگەنە ئەنجام، ناچار کێشەکەیان دەبەنە لای قازیی دیمەشق، لەبەردەم قازیدا هەیاس زۆر بوێرانە، بەرگری لە مافی خۆی دەکاتو دەیەوێت بیسەلمێنێت کە حەق بە هەیاسە، لەبەرئەوە بە دەنگی بەرزو دلێرانە قسە دەکات.. قازی، قسەکان بە هەیاس دەبڕێتو دەڵێت: ئەی لاو دەنگت نزم بکەرەوە، ڕکابەرەکەی بەرامبەرت كەسێکی گەورەو بەساڵاچووە، پێویستە ڕێزی لێ بگریت، هەیاس لە وەڵامدا دەڵێت: گەرچی ئەو تەمەنی گەورەیە، بەڵام حەق لەو گەورەترە، بەم وەڵامە، قازی زۆر تووڕە دەبێت، هەربۆیە بەتووڕەییەوە دەڵێت: بێدەنگ بەو قسە مەکە!

هەیاس بە ئارامی دەڵێت: ئەگەر من بێدەنگ بم، کێ لەبری من بەرگری لە مافەکەم بکات، قازی بەم وەڵامەش زیاتر تووڕە دەبێت. لەبەرئەوە بەتووڕەییەوە پێی دەڵێت: لەو کاتەوەی هاتوویتە دادگاکەی من، جگە لە باتڵو ناڕەوا، یەك قسەی حەقت نەکردووە.

هەیاس زۆر لەسەرخۆ دەڵێت: (لا إله إلا الله وحده لاشريك له)، ئایا ئەمە حەقە، یان باتڵە جەنابی قازی؟

قازی بەم وەڵامە ئارام بوویەوە گوتی: سوێند بە پەروەردگاری کەعبە حەقە!

هەندێکجار مرۆڤ لە تەمەنی منداڵیدا بەڵگەیەك، یان وەڵامێکی بەجێ پێشکەش دەکات، کە هەرگیز بە سەروەتو سامان ناخەمڵێنرێت!

خودا کەس لەبیرناکات..

کابرایەکی دەوڵەمەند ووتی کاتی بانگ بوو لام دا مزگەوتێك بۆ نوێژکردن و یەکەم جار بوو بچمە ئەو مزگەوتە، کە چوومە ژوورەوە بینیم یەکێك زۆر بەکوڵ دووعا دەکات و دەپاڕێتەوە و دەڵێ خودایە هەر ئەوەندەم دەوێ زۆر زۆر پێویستیم پێیە و دەبێ پێم ببەخشی، دەڵێ منیش دوای نوێژ لێم پرسی کابرا چیت لێ قەوماوە وا بەکوڵ دەپاڕێیەوە؟ ئەویش ووتی خێزانەکەم نەشتەرگەری بۆ دەکرێ و پێویستم بە پێنج سەد دۆلارە و یەك دیناریشم لەماڵ نییە، دەڵێ منیش دەفتەری چەکەکەم لەگیرفانم دەرکرد و گووتم ئەوە چەکی پێنج سەد دۆلار، بڕۆ لەبانك وەری گرە و کارەکەت پێی جێ بەجێ بکە ئەوە دیاری منە بۆ تۆ !!! دەڵێ کابرا لەخۆشیان یەکسەر هەستا و ڕای کرد و لەبەرەخۆی دەیووت نەمووت خودا بۆم دەنێرێ ئەی خوایە زۆر سوپاس بۆ تۆ، دەڵێ بانگی کابرام کردەوە ووتم وەرە کابرا ئەوە کارتی ناونیشانی منە هەرکاتێك پێویستیت بەهەرچی بوو پەیوەندیم پێوە بکە .... دەڵێ گووتی زۆر سوپاس کارتی تۆم ناوێ چونکە کارتەکە سەرم لێدەشێوێنێ و ژیانم تێك دەدا و خودا لەبیردەکەم،،،، من هەرکاتێ پێویستم بەهەرچیەك بێت لەخودا ئەپاڕێمەوە تۆش نەبێ سەدانی وەکو تۆم بۆ ئەنێرێ و ڕێی ئەگۆڕێ و دێتە لام تاوەکو هاوکاریم بکات... من لەتۆ ئەپرسم تۆ چۆن ڕێت کەوتە ئەو مزگەوتە ؟ ماڵت لەم ناوەیە ؟ ووتی نەخێر خۆشم نازانم بۆ لێرە لام دا .

کەواتە...هەموو کات دەرگای خودا بەرمەدەوە و نائومێد مەبە خودا کەس لەبیرناکات..

إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

هاوەڵ بڕیاردان بۆ خودا ستەمێکی گەورەیە.!

الشـــرك: واتە: هاوەڵێك بـــۆ خوای گەورە پەیـــدا بکەیت لە پەروەردگارێتی یان لە خوایەتی یـــان لـــە نـــاو و ســـیفەتەکانی، ئەگـــەر بێـــت و مروڤێـــك بـــاوەڕی وابێت لەگەڵ خـــوای گەورەدا پەروەردگارێکـــی تـــر یـــان یارمەتیدەرێکی هەیە ئەو کەسە بە موشریك دادەنرێت، هەرکێ باوەڕی وابێـــت کەســـێکی تر هەیە جگە لەخـــوای گەورە شایەنی پەرستنە ئەوکەسە موشریکە، هەرکەسێك باوەڕی وابێت خوای گەورە هاوشـــێوەیەکی هەیە لە ناو و سیفەتەکانیدا ئەو کەسە موشریکە.

ترسناکیی هاوەڵبڕیاردان بۆ خوا:

١. هـــاوەڵ بۆ خـــوا پەیداکردن ســـتەمێکی گەورەیـــە، چونکە دەســـت درێژییە لەســـەر مافی تایبـــەت بەخوای گـــەورەوە کە یەکتاپەرســـتیە، یەکتاپەرستی ئەوپەڕی دادگەرییە، هاوەڵ بۆ خوا بڕیاردان گەورەترین ســـتەم و ناشیرینترین کارە، چونکە کەمکردنەوەیە بۆ پەروەردگاری جیهانەکان و خۆبەزلزانینە لە گوێڕایەڵی کردنی، پێدانی ئەو مافەیە بۆ کەسێکی تر و، هاوتاکردنەوەی کەسێکی ترە بە زاتی ئەو پەروەردگارە مەزنە، ئینجا لەبەر گەورەیی و ترســـناکی ئەم کردەوەیە هەرکێ بەو شـــێوە بچێتە لای پـــەروەردگاری، خوای گەورە لە گوناهەکانی خۆش نابێـــت و، وەکو فەرموویەتی: ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغۡفِرُ أَن يُشۡرَكَ بِهِۦ وَيَغۡفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُۚ وَمَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱفۡتَرَىٰٓ إِثۡمًا عَظِيمًا ﴿٤٨﴾ النساء: ٤٨

٢. هاوەڵ بۆ خوا دانان گەورەترین گوناهە، چونکە هەرکێ جگە لە خوای گەورە کەســـێکی تر بپەرستێت ئەوە خواپەرستنی لەجێگەی نەشیاوی خۆیدا دانـــاوە و، داوێتی بەکەســـی ناشایســـتەی خـــۆی، ئەوەش بێ گومان ســـتەمێکی گەورەیە و، وەکـــو خوای مەزن دەفەرموێـــت﴿ وَإِذۡ قَالَ لُقۡمَٰنُ لِٱبۡنِهِۦ وَهُوَ يَعِظُهُۥ يَٰبُنَيَّ لَا تُشۡرِكۡ بِٱللَّهِۖ إِنَّ ٱلشِّرۡكَ لَظُلۡمٌ عَظِيمٞ ﴿١٣﴾ لقمان: ١٣

٣. هـــاوەڵ بۆخـــوا دانانی گەورە (الشـــرك الاکبر) هەڵوەشـــێنەرەوەیە بۆ هەموو کردەوەکان، هۆکاری تیاچوون و خەسارۆمەندیشـــە بۆ بەندە، یەکێکە لە گەورەترین گوناهەکانیش:

- خـــوای گـــەورە دەفەرموێت:﴿ وَلَقَدۡ أُوحِيَ إِلَيۡكَ وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكَ لَئِنۡ أَشۡرَكۡتَ لَيَحۡبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ﴿٦٥﴾ الزمر: ٦٥

- لـــە (ابی بکـــر)ەوە ڕەزای خوای لێبێت فەرموویەتـــی: پێغەمبەر درووودی خوای لەســـەر بێت فەرموویەتی: أَلا أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الكَبَائِرِ ؟

ثَلاثاً. قالُوا: بلَى يا رَسُولَ اللهِ. قَالَ: الإشْرَاكُ باللهِ، وَعُقُوقُ الوَالِدَيْنِ. وَجَلَسَ وَكَانَ مُتّكِئاً أَلا وَقَولُ الزُّوْرِ قَال: فَمَا زَالَ يُكَرِّرُهَا حَتّى قُلْنَا: لَيْتَهُ سَكَتَ. (متفق عليه، أخرجه البخاري برقم (٤٥٦٢)، واللفظ له، ومسلم برقم (٧٨).)

واتە: ئایا هەواڵتان پێ بدەم دەربارەی گەورەترین تاوان؟ سێ جار، وتیان: بەڵێ ئەی پێغەمبەری خوا، فەرمووی: هاوەڵ بۆ خوا دانان و خراپەکردن بەرانبەر دایك و باوك، ئینجا دانیشت لەپاش ئەوەی ڕاکشابوو فەرمووی: بەڵێ شایەتی درۆیش، ئەوەندە دووبارەی کردەوە تاکو وتمان خۆزگە بێ دەنگ بوایە.

خراپی و ناشیرینیی هاوەڵبڕیاردان بۆ خوا:

خوای گەورە باسی چوار خراپی هاوەڵ بۆخوا دانانی کردووە لە چوار ئایەتدا و فەرموویەتی:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغۡفِرُ أَن يُشۡرَكَ بِهِۦ وَيَغۡفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُۚ وَمَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱفۡتَرَىٰٓ إِثۡمًا عَظِيمًا ٤٨﴾ النساء: ٤٨

﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغۡفِرُ أَن يُشۡرَكَ بِهِۦ وَيَغۡفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُۚ وَمَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ فَقَدۡ ضَلَّ ضَلَٰلَۢا بَعِيدًا ١١٦﴾ النساء: ١١٦

﴿إِنَّهُۥ مَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ فَقَدۡ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِ ٱلۡجَنَّةَ وَمَأۡوَىٰهُ ٱلنَّارُۖ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنۡ أَنصَارٖ ٧٢﴾ المائدة: ٧٢

﴿وَمَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ ٱلسَّمَآءِ فَتَخۡطَفُهُ ٱلطَّيۡرُ أَوۡ تَهۡوِي بِهِ ٱلرِّيحُ فِي مَكَانٖ سَحِيقٖ ٣١﴾ الحج: ٣١

سزای ئەو کەسانەی هاوەڵ بۆ خوا بڕیار دەدەن:

١. خوای گەورە دەفەرمویت ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكۡفُرُونَ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُواْ بَيۡنَ ٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيَقُولُونَ نُؤۡمِنُ بِبَعۡضٖ وَنَكۡفُرُ بِبَعۡضٖ وَيُرِيدُونَ أَن يَتَّخِذُواْ بَيۡنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ١٥٠ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ حَقّٗاۚ وَأَعۡتَدۡنَا لِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٗا مُّهِينٗا ١٥١﴾ النساء: ١٥٠ - ١٥١

٢. لە (عبدالله بن مسعود)ەوە ڕەزای خوای لێبێت فەرموویەتی: پێغەمبەر درودی خوای لەسەر بێت فەرموویەتی: مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللهِ نِدّاً دَخَلَ النّارَ. متفق عليه

واتە: هەرکێ بمرێت و هاواری بەکەسێك جگە لەخوای گەورە کردبێت دەچێتە دۆزخەوە، متفق عليه(متفق عليه، أخرجه البخاري برقم (٧٩٤٤)، واللفظ له، ومسلم برقم (٢٩).).

بناغەی هاوەڵ بۆ خوا دانان:

بناغە و بنچینەی ئەو کارە نابەجێیە پەیوەست بوونە بە جگە لەخوای گەورە، هەرکەسێك پەیوەستبێتە کەسێکەوە جگە لەخوای گەورە، خوای گەورە دەیداتە دەستی ئەو کەسەوە و سزای دەدات و پشتی بەردەدات و، ئەو کەسە دەبێتە کەسێکی سەرزەنشت کراو و پشت بەردراو و بێ پشت و پەنا، وەکو خوای گەورە دەفەرموێت: ﴿لَّا تَجۡعَلۡ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ فَتَقۡعُدَ مَذۡمُومٗا مَّخۡذُولٗا ٢٢﴾ الإسراء: ٢٢

تێگەیشتن لە تاوانی شەریك بۆ خوا بڕیاردان:

هاوەڵ بۆ خوا بڕیاردان لە ناو سیفەتەکانیدا... یان لە حوکمدا، یان لەپەرستراویدا، هەموو ئەم بەشانە هاوەڵدانانە بۆ خوای گەورە.

یەکەمیان هاوەڵ دانانە لە پەروەردگاریێتیدا،

دووەمیشـــیان لـــە گوێڕایەڵیدا، سێیەمیشـــیان لە پەرستندا.

خوای پەروەردگار خوێ پەروەردگاری بەرز و مەزنە و بەتەنها خوێ داهێنەری هەموو شتێکە. هاوەڵ بۆ خوا دانان لە حوکمکردنیدا وەکو هاوەڵ دانانە لە پەرســـتنیدا، هەردوکیان شیرکی دەرکـــەرن لە ئایینی ئیســـلام، چونکە پەرســـتنی تەنهـــا مافی خوای گـــەورە خۆیەتـــی بەبێ هیچ هاوەڵێك، وەکو فەرموویەتی﴿ فَمَن كَانَ يَرْجُوا۟ لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَـٰلِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدًۢا﴾ الكهف: ١١٠

، حوکمکردنیش تەنها مافی خوای گەورەیە وەکـــو فەرموویەتـــی﴿ لَهُۥ غَيْبُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ أَبْصِرْ بِهِۦ وَأَسْمِعْ ۚ مَا لَهُم مِّن دُونِهِۦ مِن وَلِىٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِى حُكْمِهِۦٓ أَحَدًا ﴿٢٦﴾﴾ الكهف: ٢٦

هەرکەســـێکیش شوێنی ڕیســـا و ڕێبازێك بکەوێت جگە لەوەی خـــوای گەورە دایبەزاندووە ئـــەوە کوفـــر و بـــێ باوەڕیە بـــە خوای گـــەورە، پەروەردگاری ئەو کەســـەش ئەو ڕێسا و یاسایەیە کە ئیبلیس لەسەر زاری لایەنگرانی دایناوە لە بێ بـــاوەڕان وەکو خوای گـــەورە دەفەرمویّ﴿ ٱتَّخَذُوٓا۟ أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَـٰنَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلْمَسِيحَ ٱبْنَ مَرْيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوٓا۟ إِلَـٰهًا وَٰحِدًا ۖ لَّآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ سُبْحَـٰنَهُۥ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾﴾ التوبة: ٣١

پەرســـتنی شـــەیتانیش بریتییـــە لـــە شـــوێنکەوتنی یاسا و ڕێسای شـــەریعەتەکەی، کە خەڵکی پێ ڕادەکێشێتە ناو شیرك و بێ باوەڕیەوە. خـــوای گـــەورەش لـــەم دوژمنـــە وریامانی کردۆتـــەرە بـــەوەی کە فەرموویەتـــی : ﴿ أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَـٰبَنِىٓ ءَادَمَ أَن لَّا تَعْبُدُوا۟ ٱلشَّيْطَـٰنَ ۖ إِنَّهُۥ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٦٠﴾ وَأَنِ ٱعْبُدُونِى ۚ هَـٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾﴾ يس: ٦٠ - ٦١

ئەو بێباوەڕانەش کە کڕنووش بۆ بۆ بتەکان دەبەن بێبـــاوەڕ و خراپەکارن، جا ئەگەر حوکمی خوای گەورەشـــیان گۆڕی و بوونە شوێنکەوتووی شـــەریعەتی شەیتان ئەوە بێ باوەڕیەکی ترە زیاد لەسەر بێ باوەڕیەکەی یەکەم جاریان وەکو خوای گەورە دەفەرموێت:

﴿ إِنَّمَا ٱلنَّسِىٓءُ زِيَادَةٌ فِى ٱلْكُفْرِ ۖ يُضَلُّ بِهِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ يُحِلُّونَهُۥ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُۥ عَامًا لِّيُوَاطِـُٔوا۟ عِدَّةَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ فَيُحِلُّوا۟ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ ۚ زُيِّنَ لَهُمْ سُوٓءُ أَعْمَـٰلِهِمْ ۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْكَـٰفِرِينَ ﴿٣٧﴾﴾ التوبة: ٣٧

بەشەکانی هاوەڵ بۆ خوا دانان

هاوەڵ بۆ خوا دانان دوو جۆرە:

گەورە و بچووك.

١. هاوەڵ بۆخوا دانانی گەورە کە ئەنجامدەری لە ئیسلام دەردەکات و هەرچی کردەوەکانی هەیە هەڵیدەوەشێنێتەوە و، خوێنی خاوەنەکەی حەڵاڵ دەکات و، بە هەمیشەیی لە دۆزەخدا دەمێنێتەوە ئەگـــەر بمرێـــت بەبـــێ گەڕانەوە بـــۆ لای خوا و پاشـــگەزبوونەوە لەو کارانەی، ئەو جۆرە شـــیرکە بریتیە لە ئاڕاســـتەکردنی پەرستن یان هەندێکی بۆ کەسێك جگە لەخوای گەورە، وەکو هاوار کردن بە کەســـێك جگە لەخوای گەورە و قوربانی کردن و نەزر کردن و هاوارکردن بە کەســـێك بۆ کارێك کـــە تەنها لە توانای خوای گەورەدایە، وەکو داوای دەوڵەمەندی و چاکبوونەوە لە نەخۆشـــی و باران بارین و کاری لەو جۆرە کە نەفامە گۆڕپەرستەکان لـــەلای گـــۆڕی پیاوچاکاندا ئەنجامـــی دەدەن، یان لەلای بت و دار و بەرد و شتی تر.

چەند نمونەیەك لە شیرکی گەورە:

- ترس لەکەســـێك جگە لەخـــوای گەورە: وەکو ئەوەی بترســـێت لـــە بەردێك یان بتێك یان تاغـــووت و مردوو و نادیـــار و جنۆکە و مرۆڤێك کە زیانی پێ بگەیەنن.

ئـــەم جۆرە ترســـە لـــە بەرزتریـــن پلە و پایەکانـــە، بۆیە هەرکێ ئەو ترســـە تایبەت بکات بە کەســـێك جگە لە خوای گەورە هاوەڵی بۆ خوا

داناوە و تووشــی (الشــرك الأكبر) بــووە، خوای گەورە دەفەرموێ ت: ﴿ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾ ﴾ آل عمران: ١٧٥

- پشــت بەستن بە کەســێك جگە لەخوای گەورە:

پشــت بەســتن بە خوای گەورە لە هەموو کاروبارەکاندا و لە هەموو باروودۆخەکاندا یەکێکە لــە گەورەترین خوا پەرســتنەکان کە پێویســتە تەنها ئاراســتەی خــوای گەورە بکرێــت، هەرکێ پشــت بەکەسێ ببەســتێت جگە لە خوای گەورە لە شــتێکدا کــە تەنها لە توانای خــوای گەورەیە وەکو پشــت بەســتن بە مردووەکان و نادیارەکان بۆ دوورخســتنەوەی زیان و، بەدەستهێنانی سوود و ڕۆزی، ئــەو کەســە هــاوەڵ بۆخوادانانی هەرە گەورەی ئەنجام داوە.

خــوای گــەورە دەفەرموێــت : ﴿ وَعَلَى ٱللَّهِ فَتَوَكَّلُوٓاْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٣﴾ ﴾ المائدة: ٢٣

- هاوەڵ بۆ خوا دانان لە خۆشەویســتیدا:

خۆشویستنی خوای گەورە پێویستە هاوکات لەگەڵ ئەوپەڕی ملکەچی و گوێڕایەڵیدا بێت، پێویســتە پــاك و بــێ گەرد بێــت و نابێت هیچ کەســێکی تــری تێدا بەشــدار بێت، هەرکێ شــتێکی لەگەڵ خوای گەورە وەکو ئەو خۆشویســت ئەوە هاوەڵی بــۆ خوا داناوە لە خۆشەویســتی و مەزنراگرتنی پەروەردگار.

خوای گــەورە دەفەرموێت: ﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ ٱللَّهِ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ ﴿١٦٥﴾ ﴾ البقرة: ١٦٥

- هاوەڵ بۆ خوا دانان لە گوێڕایەڵیدا:

وەکــو گوێڕایەڵیکردنــی زانا و ســەرکردە و فەرمانــڕەوا و ســەرۆکەکاندا لــە حەڵاڵ کردن و حــەرام کــردن، لە قەدەغە کردنــی ئەوەی کە خوای گەورە حەڵاڵی کردووە یان بە پێچەوانەوە، هەرکێ گوێڕایەڵی ئەوجۆرە کەسانە بکات ئەوانی کــردووە بــە هاوبەش لەگــەڵ خوای گــەورە لە شــەریعەت داناندا، ئەوەش شــیرکی هەرەگەورەی پێ دەوترێت.

خوای گەورە دەفەرموێت: ﴿ ٱتَّخَذُوٓاْ أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَٰنَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلْمَسِيحَ ٱبْنَ مَرْيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعْبُدُوٓاْ إِلَٰهًا وَٰحِدًا لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَٰنَهُۥ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾ ﴾ التوبة: ٣١

ئەی ئەو کەسەی کە سەروەت و سامان بۆ میراتگرەکانت کۆدەکەیتەوە، دوای مردنی خۆت چ سوودێك لەو سەروەت و سامانە وەردەگریت!

ئەبولعەتاهیە

به‌شه‌كانی نیفاق

١. نیفاقی گه‌وره: كه بریتی یه له نیفاقی بیروباوه‌ڕ به‌وه‌ی كه كه‌سێك به ڕواڵه‌ت موسوڵمانی پیشان بدات و له‌ناخه‌وه بێ باوه‌ڕ بێت، ئه‌وكه‌سه‌ی ئه‌مه حاڵی بێت كافره و له بنی بنه‌وه‌ی دۆزه‌خدایه.

خوای گه‌وره ده‌فه‌رموێت: ﴿ إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ فِي ٱلدَّرۡكِ ٱلۡأَسۡفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمۡ نَصِيرًا ١٤٥ ﴾ النساء: ١٤٥

٢. نیفاقی بچووك: كه بریتیه له نیفاق له كرده‌وه‌كان و شتی له‌و شێوه، ئه‌نجامده‌ریشی له ئایینی ئیسلام ده‌رناچێت به‌ڵام به یاخی بوو له خوا و پێغه‌مبه‌ر داده‌نرێت.

له عه‌بدوڵڵێی كوڕی عه‌مر ڕه‌زای خوای لێبێت هاتووه كه پێغه‌مبه‌ر درووودی خوای له‌سه‌ر بێت فه‌رموویه‌تی: أَرْبَعٌ مَنْ كُنّ فِيْهِ كَانَ مُنَافِقاً خَالِصاً، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيْهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدَعَهَا: إِذَا ائْتُمِنَ خَانَ، وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ. متفق عليه. [متفق عليه، أخرجه البخاري برقم (٤٣)، واللفظ له، ومسلم برقم (٨٥).] واته: چوار شت هه‌یه له‌هه‌ركه‌سێكدا هه‌بێت موونافیقی ته‌واوه، هه‌ركه‌سێكیش یه‌كێكی تێدا بێت به‌شێك له موونافیقی تێدا، تاوه‌كو ئه‌وكاته‌ی وازی لێ ئه‌هێنێت: ئه‌گه‌ر متمانه‌ی پێ بكرێت ناپاكی ده‌كات، ئه‌گه‌ر قسه‌ش بكات درۆی تێدا ده‌كات، ئه‌گه‌ر په‌یمان بدات په‌یمانه‌كه‌ی ده‌شكێنێت، له‌كاتی مشت و مڕیشدا بێ ئابڕووه.

٣. هاوه‌ڵ بۆ خوادانانی بچووك: ئه‌م جۆره له شه‌رعدا ناونراوه (شرك)، به‌ڵام ناگاته ئاستی (الشرك الأكبر) له یه‌كتاپه‌رستی كه‌م ده‌كاته‌وه به‌ڵام خاوه‌نه‌كه‌ی له ئیسلام ده‌رناكات، به ڕێگه‌یه‌كیش داده‌نرێت بۆ شیركی گه‌وره، حوكمی ئه‌نجامدانیشی وه‌كو حوكمی تاوانباره یه‌كتاپه‌رسته‌كانه و، خوێ، و ماڵی پارێزراوه.

هاوه‌ڵ بۆ خوا دانانی گه‌وره هه‌ڵوه‌شێنه‌ره‌وه‌ی هه‌موو كرده‌وه‌كانه.

به‌ڵام هاوه‌ڵ بۆ خوادانانی بچووك (الشرك الأصغر) هه‌ڵوه‌شێنه‌ره‌وه‌یه بۆ خودی ئه‌و كرده‌وه‌یه كه ئه‌نجامی داوه، وه‌كو ئه‌وه‌ی كرده‌وه‌یه‌كی كردبێت مه‌به‌ستی سوپاس و ستایشی خه‌ڵكی بێت، بۆ نمونه نوێژه‌كه‌ی زۆر به جوانی ئه‌نجام دابێت یان به‌خشینی

کردبێت یان نوێژەکەی زۆر بەجوانی کردبێت یـان ڕۆژووی گرتبێـت بەمەبەسـتی ئەوەی خەڵکی تەماشای بکەن یان گوێی لێبگرین یان ستایشـی بکەن، ئەمە ڕوپامایيە و کردەوەکە هەڵدەوەشێنێتەوە.

لەقورئانی پیرۆزیشـدا وشـەی شـیرك هەمیشـە بە واتای شـیرکی گـەورە هاتووە، بەڵێم جۆری بچووك لە سـوننەتی (متواتر) دا باسکراوە.

- خـوای گەورە دەفەرمویت: ﴿ قُلۡ إِنَّمَآ أَنَا۠ بَشَرٞ مِّثۡلُكُمۡ يُوحَىٰٓ إِلَيَّ أَنَّمَآ إِلَٰهُكُمۡ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۖ فَمَن كَانَ يَرۡجُواْ لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلۡيَعۡمَلۡ عَمَلٗا صَٰلِحٗا وَلَا يُشۡرِكۡ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدَۢا ﴿١١٠﴾ ﴾ الكهف: ١١٠

- لە (ابو هريـرە) ڕەزای خوای لێبێت دەگێڕێتـەوە کـە پێغەمبـەر درووديِ خوای لەسـەر بێت فەرموویەتـی: قَـالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنَا أَغْنَى الشُّـرَكَاءِ عَنِ الشِّرْكِ مَنْ عَمِلَ عَمَلاً أَشْـرَكَ فِيهِ مَعِـي غَيْرِي تَرَكْتُهُ وَشِـرْكَهُ . [أخرجه مسلم برقم (٥٨٩٢)].

واتە: خـوای گـەورە فەرموویەتی: من لە هەموو کەسـێك بێ نیازتـرم لە هاوبەش هەرکێ کردەوەیەك بكات مەبەسـتی کەسێکی تـر بێت لەگەڵمـدا وازی لێئەهێنم و خۆی و ئەو کەسەی کردوویەتی بە هاوبەشی من.

سـوێندخواردن بە کەسـێك یان شتێك جگـە لە خوای گەورە هـاوەڵ بۆ خوا دانانی بچووکە، ئەگەر کەسـێك بڵێت: ئەوەی خوا و فلاَنە کەس بیانەوێت، یان ئەگەر فلێن و خوا نەبوایـە، یـان ئەمە لە خوا و لـە تۆوە بوو، یان کەسـم نیە جگە لە خوا و فلێنە کەس و قسەی لەو شێوە، هەمووی ئەمانە بە (الشرك الأصغر) دادەنرێت، پێویستە ئەو کەسە بڵێت: ئەوەی خوای گەورە ویستی لەپاش ئەو فلاَنە کەس ویستی.

٣- ڕەشـبینی و شـووم تەماشـاکردن لەکاتی بینینی هەندێك باڵندە یان کەس یان جێگە و شـتی لەو شـێوە، ئـەوەش هاوبەش بۆ خوا بڕیاردانە، چونکە وابەسـتەبوونە بە شـتێك یان کەسـێك جگە لە خـوای گەورە، واتـە: بـاوەڕی وابێت زیانێکی لەکەسـێکەوە بەرکەوێت لەکاتێکدا ئەو کەسـە بۆخۆیشـی هیچ زیان و سـوودێکی بەدەست نیە، ئەوەش لە گومان و وەسوەسـەی شـەیتانە و ناکۆکە لەگەڵ پشت بەخوا بەستن.

٤- بەپیرۆز تەماشـاکردنی دار و کەس و شوێنەوار و گۆڕ و شتی لەو شێوە، بۆیە بە پیرۆز تەماشـاکردن و تکاکردن و باوەڕبوون بەو جۆرە شـتانە هاوەڵ بۆ خـوا بڕیاردانە، چونکە پەیوەست بوون و چاوەڕوانی پیرۆزیە لە کەسێکەوە جگە لە خوای گەورە.

٥- جـادوو: بريتـی يە لەو شـتەی کە شـاراوەیە و هۆکارەکەی نادیارە، وەکو نوشتە و جۆرێـك لـە فسـەکردن و دەرمـان، ئیتر کاریگەری دەبێت لەسەر دڵ و لاشە، لەوانەیە ببێتـە مایـەی نەخۆشـی و کوشـتن، یـان جیاکردنـەوەی نێوان ژن و مێـرد، ئەوانەش کردەوەیەکی شەیتانین.

جادوو هـاوەڵ بۆ خـوا دانانە، چونکە پەیوەسـت بوونـی تێدایە بە کەسـێك جگە لە خوای گەورە وەکو شـەیتانەکان، هەروەها بەهۆی بانگەشەکردن بۆزانینی زانستی شاراوە.

یەکێکیـش لـە جۆرەکانـی جـادوو: (سـیرك)ە، کە نمایش دەکرێت لەسـەر شانۆ و کەناڵـەکان، ئەوکـردارەش حەرامە ئەنجام بدرێـت یـان تەماشـا بکرێت یان پـارەی بۆ خەرج بکرێت، یـان بکرێتە هۆکارێك بۆ ماڵ بەدەست هێنان.

خوای گـەورە دەفەرمویت: ﴿ وَمَا كَفَرَ سُلَيۡمَٰنُ وَلَٰكِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُواْ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ﴾ البقرة: ١٠٢

٦- ڕمـڵ لێـدان و جادووگـەری: کـە بريتييە لە بانگەشـەکردنی زانینی زانسـتی نادیار وەکو هەواڵ دان دەربارەی ئەو شتانەی کە ڕوودەدەن لەسـەر زەویدا بە پشت بەستن بـە شـەیتانەکان، ئـەوەش هـاوەڵ بـۆ خوا بڕیاردانە، چونکـە نزیکبوونەوەی تێدایە لە کەسـێك جگە لە خوای گەورە و، بانگەشـەی

ئـەوە لەخـۆ دەگرێت کە کەسـانێك دەتوانن هاوبەشی زانستی خوای گەورە بن.

(ابـو هريـرة) ڕەزای خـوای لێبێـت: پێغەمبـەر ﷺ دەگێڕێتەوە کە فەرموویەتی: (مَنْ أَتَى كَاهِناً أَوْ عَرَّافاً فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ. [صحيح/ أخرجه أحمد برقم (٦٣٥٩)، وهـذا لفظه، وأخرجه الحاكم برقم (٥١)]

واتـە: هەرکێ بچێتە لای ڕمڵ لێدەرێك یـان فاڵچییـەك و باوەڕ بە قسـەکانی بکات، ئەو کەسـە بێ باوەڕ بووە بەوەی کە بەسـەر موحەممەد دا ﷺ دابەزیوە.

٧- ئەستێرەناسی: واتە ئاماژە وەرگرتن لەبارودۆخی گەردوونیی لەسـەر ڕووداوەکانی سەرزەوی، وەکو کاتەکانی هەڵکردنی با و باران بارین و، کەوتنـەوەی نەخۆشـی و مردن و، پەیدابوونی سەرما و گەرما و، بەرزبوونەوەی نرخ و شـتی هاوشـێوە، هەموو ئەوانە هاوەڵ بۆ خـوا دانانە، چونکـە جۆرێك لە هاوبەش پەیداکـردن بـۆ خـوای گـەورەی تێدایە لە هەڵسووڕاندنی گەردوون و زانستی غەیبدا.

٨- چاوەڕوانـی باران بارین بە جووڵەی ئەسـتێرەکان: بۆنمونە بڵێـت: بەهۆی فلانە ئەستێرەوە بارانمان بۆ باری، بارانەکە دەداتە پاڵـی ئەسـتێرەکە نەك خوای گـەورە، ئەوە هـاوەڵ بۆ خوا بڕیاردانە، چونکە باران بارین تەنهـا بەدەسـتی خوای گەورەیـە نەك هیچ کەس و شتێکی تر.

٩- نیعمەتێك بدرێتە پاڵ کەسێك جگە لەخـوای گـەورە، چونکە هەمـوو نیعمەتێك لە دونیاو لە قیامەتـدا لەلای خواوەیە، بۆیە هەرکێ بیداتە پاڵ کەسێکی تر ئەو کەسە بێ بـاوەڕی کرووە و هاوەڵی بۆ خوا داناوە، وەکو ئەوەی کەسێك مەسـەلەی دەوڵەمەندیی یان چاکبوونەوە لەنەخۆشـی بداتە پاڵ کەسێکی دیارکـراو جگە لە خوای گەورە، یان نیعمەتی ڕێکردن و سـەلامەتی لە وشـکانی و دەریا و ئاسـماندا بداتە پاڵ شـۆفێر و کەشـتیوان و فرۆکـەوان، یان بڵـێ ئـەم نیعمەتانە و ئەم هێمنیە هۆکارەکەی دەگەڕێتەوە بۆ حکومەت یان کەسەکان یان بۆ ئالێ و شتی لەو شێوە.

پێویسـتە هەمـوو نیعمەتـەکان تەنها لەخـواوە بزانرێت و تەنها سوپاسـی ئەویش بکرێت، ئەوەش کە ڕوودەدات لەسـەر دەستی هەندێـك لەخەڵکـی ئەوانە تەنهـا هۆکارن، لەوانەیـە بەرووبوومیـان هەبێت و لەوانەیە نەیانبێت.

خـوای گەورە دەفەرموێـت:﴿ وَمَا بِكُم مِّن نِّعۡمَةٖ فَمِنَ ٱللَّهِۖ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ فَإِلَيۡهِ تَجۡـَٔرُونَ ٥٣ ﴾ النحل: ٥٣

سوور بوونی پێشین لە سەر زیادکردنی ئیمانەکەیان:

١. عومەر خوا لێی ڕازیبێ بە هاوەڵەکانی دەوت: (تعالوا نزداد إيمانا).

٢. ئیبن مەسـعوود دەیوت: (اجلسوا بنا نـزدد إيمانا) وە لـە دووعـاو پاڕانەوەکانیدا دەیوت: (اللهم زدني إيمانا ويقينا وفقها).

٣. وە مەعـاز خوا لێـی ڕازیبێ دەیوت: (اجلسوا بنا نؤمن ساعة).

هۆکارەکانی زیادبوونی ئیمان:

١. فێربوونی زانسـت و زانیاری (إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ).

٢. خوێندنـەوەی قورئـان و بیرکردنـەوە و تێگەیشـتن لێی (إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ).

٣. زانینـی نـاوە پیرۆزەکانی خواو سـیفاتە بەرزەکانـی، وە بەندایەتیکردنـی بەپێی ئەو ناسین و شارەزاییە.

٤. بیرکردنـەوەو ورد بوونـەی تـەواو لـە ژیاننامەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم).

٥. بیرکردنەوە لە ژیان و بەسەرهاتی پێشینە چاکەکان.

٦. ورد بوونەوە لە باشـەو چاکەکانی ئایینی پیرۆزی ئیسلام.

٧. بیرکردنەوە لە ئایات و نیشانەو بەڵگەکانی گەردوون و بوونەوەر و بینینیەوەی دەسەڵات و توانی پەروەردگار تێدایاندا.

٨. کۆشش کردن لە بەندایەتیدا، وە زۆر ئەنجامدانی کردەوە چاکەکان وەك نوێژ، زەکات، چاکەکردن، ماڵ و سامان بەخشین، حەج و عەمرە کردن، یادکردنەوەی خوا، داوای لێبوردن کردن، پاڕانەوە، گەیاندنی بەزەیی و بەسەر کردنەوەی خزم و کەس و کار، وە کار وکردەوەیەکی زۆری تریش.

٩. گرنگیدان بە کارەکانی دڵ لە ترس، خۆشەویستی، ئومێد، پشت بەستن بە خوا و ئەوانی دیکەش.

٠١. چاکەکردن لەگەڵ بەندەکانی خوا.

١١. بانگەواز بۆ لای خوا بە دانایی و ئامۆژگاری جوان و بەجێ.

٢١. فەرمان بە چاکەو جڵەوگیری لە خراپە بەپێی تواناو دەسەڵات.

٣١. بەشداریکردن لە کۆڕو دانیشتنەکانی ئەهلی خێرو چاکە.

٤١. پشت هەڵکردن لە کۆڕو دانیشتنەکانی خراپەکارو درۆو بوختان و شتانی دیکە.

٥١. خۆگرتنەوە لە زۆرخواردن، زۆر قسەکردن، زۆر خەوتن، زۆر تێکەڵاوی خەڵکی کردن.

٦١. چاوپۆشین لە ئاستی نامەحرەمدا.

٧١. خۆ بە پاك گرتن و بێنیاز بوون لەوەی لە دەستی خەڵکیە.

٨١. ڕاستی وتن لە قسەو گوفتاردا، چونکە ڕاستی ڕێنموونی چاکەو باشەت ئەکات.

٩١. سەیرکردنی بەرزتر لە خۆی لە کاروباری ئایینیدا، وە خوارتر لە خۆت لە کارو باری دنیاییدا.

هۆکارەکانی کەمبوونەوەی ئیمان و باوەڕ:

١. نەفامی و بێئاگایی.

٢. نەخوێندەواری و نەشارەزایی.

٣. پشت هەڵکردن و لە بیرچوونەوە.

٤. ئەنجامدانی کاری خراپ و تاوان.

٥. حەسوودی و چاوچنۆکی.

٦. هاوڕێی خراپ و بێ کەڵك.

٧. شەیتان و دەست و پێوەندەکانی.

٨. دەروونی فەرمان دەر بە خراپە و تاوان.

٩. دنیاو فیتنە ولە خشتە بەرەکانی.

٠١. بەرەڵاکردنی چاوو بۆ ڕوانینی ئەو شتانەی خوا حەرامی کردوون.

١١. بەرەڵاکردنی زمان بە باسکردنی خەڵکی لە پاشملەو بوهتان دروستکردن و کێشمەکێشم و بگرەو بێنەی بێ سوود.

٢١. گوێگرتن لەو شتانەی خوا تووڕە دەکەن وەك گۆرانی و قسەی درۆو شتانی تر.

٣١. زۆری خواردن و خواردنەوەو خەوتن و تێکەڵاوی.

پاروویەکی وشك، هاوڕێ بە ئاشتیو پێکەوە گونجان، باشترە لە ماڵێکی پڕ خواردنی چەور، هاوڕێ بە ئاژاوەو ناکۆکی!

سلیمان الحکیم

پێغەمبەری خودا (ﷺ) فەرموویەتی: حەوت کردووە هەیە پاداشتەکانیان نەبڕاوەن، لەدوای مردنیش خێرو پاداشتەکەی هەر دەگاتە خاوەنەکەی:

زانستی فێر کەسێك کردبێت.

ڕووبارێکی بەڕێ کردبێت.

بیرێکی هەڵکەندبێت.

دارخورمایەکی چاندبێت.

مزگەوتێکی دروست کردبێت.

قورئانێکی وەك میرات بەجێ هێشتبێت.

منداڵێکی بەجێهێشتبێت کە داوای لێخۆشبوونی بۆ بکات.

بۆچی خودا پلەو پایەی هاوەڵانی بەرز ڕاگرت؟

کاتێك کەسی لێکۆڵەر تەماشای پەرتوکەکانی زانایانی مسوڵمان دەکات و لە دەرگای زاری هەر تاکێکی موسوڵمانی سەرڕاست و خواویست دەدات، باس باسی گەورەیی و فەزڵی هاوەڵانی پێغەمبەری خۆشەویستە(ﷺ)، بە جۆرێك چاوەکان شەیدای بینینیان و دڵەکان تامەزرۆی نزیکبوونیان و سینەکان شەیدای لەباوەشگرتنیانن!

لەباسی کەرەم و پیاوەتی، ڕەوشتی جوان و سەنگینی، دامەزراوی و جوامێری، ئازایەتی و قارەمانی، بەرزییەکی بێ وێنەو شکۆیەکی گەش، مێژوویەکی پڕ سەروەرری و داستانێکی بێ هاوتا!

تۆ بڵێی ئەمە ئەفسانەیەك بێت و تاکی موسوڵمان خولقاندبێتی وەکو تەواوی ئەفسانەی گەلان و لە واقیعدا شتێکی وا بوونی نەبێت یان ئەمە ڕاستییەکی حاشاهەڵنەگرە؟!

ئێمە بۆ ئەم مەبەستە تیشك دەخەینە کۆتا ساتەکانی ژیانی هاوەڵێکی ئازیزو قەدرگران "خوبەیبی کوڕی عەدی" کاتێك گرۆی بێ باوەڕان بەڵێنی مانەویان پێ دەدەن و پەیمان دەدەن کە دەستیان بۆ نەبەن ئەگەر هاتوو ئەمان شەڕ نەکەن لەگەڵیانا خۆیان ڕادەستیان بکەن، دوای ئەوەی کە خیانەتیان کردوو خستونیانەتە نێو تەڵەی ناپاکی و غەدر.

هەندێك لە هاوەڵانی خوبەیب متمانەیان پێ ناکەن و دەجەنگن تا خوێنی گەشیان دەڕژێت و دەگەنەوە بە خودای خۆیان، بەڵام خوبەیب لە دەستیان دەمێنێتەوەو پەیمانەکەیان نابەنە سەرو کۆتی دەکەن و بەرەو مەککەی دەبەن و وەکو کۆیلە دەیفرۆشنە بەنی حارس و ئەوانیش لەسەر کوشتنی هاوڕا دەبن!

بەڵێ بەو شێوەیە دەبرێتە مەککەو لەوێشەوە سوکایەتییەکی زۆری پێدەکەن و منداڵ و هەرزەکارو ژن و پیاوی مەککە دەکەونە گیانی بە لێدان و گاڵتە ئیهانەپێکردن!

کاتێك وادەی لەسێدارەدانی نزیك دەبێتەوە دەیانەوێ کۆتایی بە ژیانی بێنن داوای گوێزانێك دەکات تاوەکو خۆی پێ پاك بکاتەوە بە پاکی بە خودای خۆی بگاتەوە، ئافرەتێك گوێزانێکی بۆ دەهێنێت تاوەکو کاری خۆی پێ بێنێتە پایان و خۆی پێ پاك بکاتەوە!

لەوکاتەدا ئافرەتەکە بەئاگا دێتەوە وا کۆرپەکەی دیار نییەو ترس دایدەگرێت ڕۆشتبێتە لای خوبەیبی زیندانی وا چاوەڕێی مەرگە! باشە دەبێ خوبەیب چۆن داخی دڵی خۆی بە منداڵ و نەوەکانیان بڕێژێت و لەت و پەتی بکات لەکاتێکدا کەس و کاری سوکایەتی نەماوە پێی نەکەن و کۆتا جاریش بڕیاریان داوە لە سێدارەی بدەن؟!

کاتێك ئافرەتەکە دەڕوات و نزیك دەبێتەوە دەبینێ وا کۆرپەکەی ئارام لە باوەشی خوبەیب دانیشتووەو، خوبەیبیش کە شپرزی و پەرتەوازەیی لە جەستەی دایکەو و ترسێکی زۆر لە ڕوومەتیا بەدی دەکات پێی دەڵێ: (أَتَخْشَيْنَ أَنْ أَقْتُلُهُ؟ مَا كُنْتُ لأَفْعَل ذَلِكَ).

واتە: ئایا دەترسی بیکوژم؟ نا من وەها کارێك ناکەم!

خودایە ئەمە چ دڵێکە؟ ئەمە لە چ فێرگایەك فێربووە؟ چ مەنهەج و بەرنامەیەك وەها مرۆڤێکی پاك و بێگەرد پەروەردە دەکات، لە وەها ساتێکی حەساسدا نەفس و شەیتان زاڵ نابن بەسەریاو لە خشتەی نابەن، تا بکەوێتە وەها هەڵەیەك و زیان بەو منداڵە بگەیەنێت؟!

کێ توانای وەها پەروەردەیەکی هەیە بێجگە لەو ئاینە پیرۆزەی ئیسلام؟! بێجگە لە سوننەتی پڕ شکۆی پێغەمبەری خۆشەویست (ﷺ) ؟!

ئا لێرەوە فێردەبین خودای گەورە بۆچی ئەوانی بەرزکردەوەو لە قورئانی پیرۆزدا لە باسیاندا دەفەرموێت:

﴿ وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلۡأَوَّلُونَ مِنَ ٱلۡمُهَٰجِرِينَ وَٱلۡأَنصَارِ وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحۡسَٰنٖ رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنۡهُمۡ وَرَضُواْ عَنۡهُ وَأَعَدَّ لَهُمۡ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي تَحۡتَهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۚ ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ١٠٠ ﴾ التوبة: ١٠٠

لێرەوە بەدیار دەکەوێت بەهای مرۆڤبوون یانی چی، ئەوەیە مێژووی ئێمەو ئەوەیە کەسایەتیەکانمان، پێویستە ئەوانەی ئەمڕۆ بوون بە وتەبێژی مافەکانی مرۆڤ و مرۆڤ بوونمان پێ دەفرۆشنەوە بە وانە دەیڵێنەوە ڕەفتاری پێ ناکەن، بێن و بەچۆکدا لە خزمەت ڕەفتاری سەردارانی ئێمەدا ئەو وانانە بە کرداری فێربن.

خودایە لەو هاوەڵە بەرزە ڕازی ببەو وێنەی ئەومان لەنێودا زیندوو بکەرەوە و هەموومان بە ئاگا بێنەرەوە تا بیانکەینە سەرمەشق و مامۆستای خۆمان و لێیانەوە فێری ژیانکردنێکی تەندروست ببین.

پلەو پایەی فەرمووده

لــەم ڕۆژگارەی ئەمڕۆدا خەڵكانێــك دەركەوتوون و بانگەشــە بۆ ئــەوە دەكەن كە فەرمــوودە ئایین نییەو، پێویســت ناكات گوێ بۆ بڕیارەكانی بگرین و گوێڕایەڵی بكەین، بەڵكو دەبێت سەرلەبەری ڕەت بكرێتەوە!

بێ خەبەر لەوەی كە چ كارەسات و نەنگییەك خۆ حەشــار داوە لە دوو توێی وەها بانگەشــەیەك، بێ ئاگا لــەوەی كە ئــەم وتەیە ڕێگا خۆشــكەرێكی گەورەیە بۆ ڕەتكردنەوەی قورئان و سەرلەبەری ئیسلام!

ڕەنگــە لێرەدا پرســیار بكرێت: باشــە چ دەگۆزەرێ ئەگــەر هاتــوو فەرموودەمان ڕەت كــردەوە قەبوڵمان نەكرد؟!

بــۆ وەڵامی ئــەم پرسیارە دەڵێیــن: ڕەتكردنەوەی فەرموودەكانی پێغەمبەری خۆشەویســت (ﷺ) دەبێتە هــۆی گیروگرفتی گەورە لە ئایینەكەمان و تێگەیشــتن لێــی وەكو خــۆی، ئەو مەترسییانەشــی كــە دووچاری دەبینەوە هەندێكیان بریتین لەمانەی خوارەوە:

- ئێمــە چەندین واجبــات و بنەمــاو پایەی ئیســلام و چۆنیەتیەكەیمــان لــە فەرموودەكانــەوە وەرگرتــووە، ئەگەر هــات و فەرموودەكانمان بەلاوە نا، ئەوا نازانین چۆن خودا بپەرســتین و بە چ شــێوەیەك لێــی نزیــك ببینــەوەو ئەركەكانی سەرشــانمان بەجێ بهێنین.
- بــە ڕەتكردنــەوەی فەرمــوودەكان مانــاو مەبەســتی چەندیــن ئایەتــی قورئانی پیــرۆز نازانین و لێمان شــاراوە دەبێت، چونكە فەرمــوودەكان بونەتە هۆی ڕوونكردنەوەیان و ماناو مەبەستی درووستیان پێ وتووین.
- چەندیــن ئایەتی تــر هەن پێویســتیان بە زانینــی هــۆكاری هاتنــە خوارەوەیانــەو ئەوانەش لە كتێبەكانــی فەرموودە باســكراون، ئەگــەر هات و ئێمە فەرموودەمــان ڕەتكــردەوە دیســانەوە دووچاری گرفت دەبینەوە لە تێگەیشتنی ئەو ئایەتانە وەكو خۆی.
- فەرمــوودە بریتیــە لــە (٢٣) ســاڵ ژیانــی پێغەمبــەری خۆشەویســت (ﷺ)، كــە لــەم ماوەیەدا ئایەتەكانــی قورئانــی پیــرۆزی جێبەجێكــردووەو تەفسیركارێكی قورئانی پیرۆزبووە، بە كردەوە گوفتار، ئیتر چۆن بانگەشــە بكرێت كاری پێ نەكرێت و بەلاوە بنرێت.

ڕەنگە لێرەدا پرسیار بكەیت: باشە كاتێك فەرموودە هێنــدە گرنگە، بۆچی خودای گەورە لە قورئاندا باســی نەكردووە كە دەبێت شوێنی بكەوین و شەریعەتە؟!

لــە وەڵامی ئەم پرســیارەدا دەڵێین: خــودای گەورە باســی فەرموودە كە فەرمــوودە شــەریعەتەو وەحییەو پێویســتە شــوێنی بكەوین لە چەندین ئایەتی پیرۆزی قورئاندا هاتــووە، فەرموون با بچینە خزمەت هەندێك لەو ئایەتانە بە كورتی:

ئایەتی یەكەم: ﴿ قَٰتِلُواْ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَلَا بِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ ٱلۡحَقِّ مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ حَتَّىٰ يُعۡطُواْ ٱلۡجِزۡيَةَ عَن يَدٖ وَهُمۡ صَٰغِرُونَ ٢٩ ﴾ التوبة: ٢٩

خودای گەورە بە ڕاســتەوخۆ باســی ئەوە دەكات كە دوو كەس مافی ئەوەیان هەیە تەشریع بكەن و شتانێك حەرام بكەن: یەكێكیان خودای گەورەیە كە لە قورئاندا دەیكات، ئەوی تریشیان پێغەمبەری خۆشەویستە (ﷺ) كە بە فەرموودە دەیكات.

ئایەتــی دووەم: خــودای گــەورە لــە ئایەتێكی تردا دەفەرموێــت: ﴿ ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِيَّ ٱلۡأُمِّيَّ ٱلَّذِي يَجِدُونَهُۥ مَكۡتُوبًا عِندَهُمۡ فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ يَأۡمُرُهُم بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَىٰهُمۡ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيۡهِمُ ٱلۡخَبَٰٓئِثَ وَيَضَعُ عَنۡهُمۡ إِصۡرَهُمۡ وَٱلۡأَغۡلَٰلَ ٱلَّتِي كَانَتۡ عَلَيۡهِمۡۚ فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِهِۦ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَٱتَّبَعُواْ ٱلنُّورَ ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ مَعَهُۥٓ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ١٥٧ ﴾ الأعراف: ١٥٧

ئەوەتانــێ لێــرەدا بــە ڕاشــكاوانە دەفەرموێت ئەو پێغەمبــەرە (ﷺ) بۆی هەیە بڕیــاری حەڕام و حەڵاڵ بدات و تەشریع بكات.

بــەو ئەندازەیــە كۆتایی پــێ دەهێنیــن و بۆ زێتر شــارەزابوون بــەو باســانەو بەڵگــەی زێتــر، دەتوانن بگەڕێنەوە بۆ كتێبی (دەریای تاوان) بە زمانی شیرینی كوردی نووسراوە لەو بوارە، تێیدا زۆر بەڵگە باسكراوەو وەڵامی زۆر گومانیشی تێدا دراوەتەوە.

قَالَ تَعَالَىٰ:

﴿ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْءَانَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَآ ﴿٢٤﴾ ﴾ محمد: ٢٤

چاکترین کلیل بۆ دڵەکان ووردبوونەوەیە لە قورئان

جیاوازیی تێڕوانینی ئێمەو منداڵەکانمان!

زۆر جار گلەیی ئەوە دەکەین، کە لە هەڵسوکەوتی منداڵەکانمان ناگەین، یان منداڵەکانمان گوێ بە قسەکانمان نادەن.. لە کاتێکدا ئەمە دەگەڕێتەوە بۆ جیاوازی تێڕوانینی ئێمەو ئەوان بۆ شتو چەمکەکان.. ئێمە وا دەزانین کاتێك منداڵەکانمان ڕێنمایی دەکەین؛ لەوەی مەبەستمانە باش تێ دەگەن.. بۆئەوەی ئەم بیرۆکەیە زیاتر ڕوون ببێتەوە، ١٠ نموونە دەهێنینەوە، کە جیاوازیی بۆچوونمان هەیە لەگەڵ منداڵەکانمانداو ئێمە وا دەزانین ئەوان بە ئەنقسەت بێگوێییمان دەکەنو ئێمەش سزابارانیان دەکەین.. ئەمە لە کاتێکدایە، کە ئەوان مەبەستیان لەم کارەیان سەرپێچیی ڕێنماییەکانی مە نییە، بەڵکو تێگەیشتنیان، لە تێگەیشتنی مە جودایە.

١.جیاوازیمان لە چەمکی کاتدا: لای ئێمە کات، بە چرکەو خولەك دەپێورێت، کەچی لای ئەوان کات یاریو سەرگەرمی دەپێورێت. لەبەرئەمە، ئەوان تا کاتێك چێژ لە یاری ببینن، کاتیان بۆ گرنگ نییە.. ئەمەش پابەندنەبوونیان بە داواکارییەکانمانەوە ڕوون دەکاتەوە، یان نوێژەکانیان دوا دەخەن؛ چونکە کاری لەپێشینە لایان، یاریکردنو سەرگەرمییە.

٢. جێگا: ئێمە پێداگری ئەوە دەکەین، کە دەبێت کەرەستەکانی یاری، یان کەلوپەلەکان لە جێی خۆیاندا بنو ڕێکوپێك دانرابن، تا سوودیان لێ وەربگرینو بەکاریان بهێنن، لە کاتێکدا بنەڕەت لای ئەوان جووڵاندنی کەرەستەو کەلوپەلەکانە؛ تا بزانن چی لە نێودایە، یان چی لە پشتەوەیە.. ئەوان سەرەتا کەرەستەو کەلوپەلەکان هەڵدەوەشێنن، پاشان بەکاری دەهێنن.. ئەمەش بەتایبەت بۆ منداڵانی قۆناغی دۆزینەوەو پشکنین، کە ساواییەوە دەست پێ دەکات، تا نۆساڵی.

٣. گوڵبژێری لە گوێڕاگرتندا: ئێمە گوێ لەو کەسەی قسەمان بۆ دەکات ڕادەگرین، جا قسەکانی بەدڵمان بێت، یا نا.. بەڵام منداڵەکانمان، ئەوە هەڵدەبژێرن کە دەیانەوێت بیبیستن، بەتایبەت پاش تەمەنی پێنج ساڵی، جا ئەگەر داوای شتێکت لێ کرد، کە دڵخوازی ئەو نەبوو؛ ئەوا خۆی بە شتێکەوە خەریك دەکات، تا وەڵامی داواکارییەکەت نەداتەوە.

٤. ئارامگرتن: ئێمە ئارامگریو پشوویەکی گەورەو

درێژمان هەیە؛ چونکە ئێمە، چاومان لە ئەنجامە دوایینەکانی ئارامگرییە.. کەچی ئەوان پێداگریی زۆر دەکەنو سەبرو پشوویان کورتە؛ چونکە چەمكو مانای ئارامگری لای ئەوان جودایە.

٥. یاری: لای ئێمە یاری، یا تاکلایەنەیە، یا بە کۆمەڵە.. بەڵام لای ئەوان یاری دابەش دەبێت بۆ چوار بەش؛ تاکلایەنە، بە کۆمەڵ، هاوکاری، یان تەماشاچێتییە.

٦. پەیوەندیکردن بە چاو: کاتێك قسەیان لەگەڵدا دەگەین، بە چاو سەیریان ناکەین، ئێمە وا دەزانین پەیوەندیو ئاڵوگۆڕی قسەمان هەیە لەگەڵیاندا.. لە کاتێکدا ئەوان کە دەبینن بە چاو ئاگامان لێیان نییە، وا دەزانن بایەخ بە قسەیان، یان بە خۆیان نادەین.

٧. زمانی جەستە: کاتێك قسەیان لەگەڵدا دەکەین، دەربڕینی زۆرترمان بە قسەیە، تا بە جەستە.. کەچی ئەوان زیاتر بە جەستە گوزارشت دەکەن، تا قسە.. ئیدی وا دەزانین ئەوان گوزارشت لە ناخیان ناکەن.

٨. هاوڕێی خەیاڵی: کاتێك منداڵەکانمان دەبینین، وا خەیاڵ دەکەن، لە کاتی یاریکردندا هاوڕێیەکیان لەگەڵدا، یان کە دەچنە تەوالێت قسە لەگەڵ خۆیاندا دەکەن، وا تێ دەگەین، شتێکیان هەیە، یان کارێکی هەڵەیان کردووە، لە کاتێکدا ئەوان خۆشییان لە ڕەهاکردنی خەیاڵیانو درووستکردنی هاوڕێی خەیاڵی دێت؛ تا قسەو یاریی لەگەڵدا بکەن.

٩. تەنگپێهەڵچنین: جاروبار ئێمە، بە شێوازی داهێنانی قژی منداڵەکەمان، یان ڕەنگی پۆشاکەکەی پێ دەکەنین، بە نیازی ئەوەی بەم پێکەنینەمان، بە هەڵەکەی بزانێت.. کەچی ئەو، بە سووکایەتیو ڕووزەردی تێی دەگات.

١٠. یاریکردن بە ئەندامە هەستیارەکانی: ئێمە وای تێ دەگەین، کە هەڵسوکەوتێکی هەڵەیەو بابەتەکە گەورە دەکەین، وا خەیاڵ دەکەین تەماشای وێنەیەك، یان فیلمێکی نەشیاوی کردووە، یان تووشی گێچەڵی سێکسی بووە، لە کاتێکدا ڕەنگە خورانێك، یان گەرمییەك هەست پێ بکات، یان کاتێك یاری بە ئەندامە هەستیارەکانی دەکات، نیگەرانی ئێمەی دیوە، بۆیە حەز دەکات زیاتر پەرۆشو نیگەرانمان بکات، تا زیاتر بایەخو گرنگی پێ بدەین.

پاش باسکردنی ئەم ١٠ چەمكو مانایەی لەگەڵ منداڵەکانماندا، لە تێگەیشتنیاندا جیاوازیمان هەیە، پێویستە بپرسین: چی بکەین تا تێنەگەیشتن لە منداڵەکانمان بەردەوام نەبێتو سەرەنجام پەیوەندیمان بپچڕێت لەگەڵیاندا؟

وەڵامی ئەم پرسیارە، خۆی لە دوو هەنگاودا دەبینێتەوە:

یەکەم: هەبوونی زانیاری: مەبەستمان ئەوەیە دەبێت پەروەردەکارانو دایباب بزانن، کە شێوازی تێگەیشتن بۆ ڕووداوەکان –وەك کات، زمانی جەستە، ....– لە نێوان گەورەو بچووکدا جیاوازیی هەیە.

دووەم: وتووێژو ڕوونکردنەوە: ئێمە جیاوازیی نێوان ئەو دوو بۆچوونە، بۆ منداڵ بە ڕوون دەکەینەوەو گفتوگۆی لەگەڵدا دەکەینو پێی دەڵێین: دەبێت کات بە دەقەو سەعات دیاری بکرێت، نەك یاریو سەرگەرمی خۆخافڵاندن؛ چونکە هەموو کەسێك ئەركو بەرپرسیارێتی هەیە، پێویستە پابەند بێت پێیانەوەو ئەنجامیان بدات، جا ئاگابوون لە کات، بۆ ڕاپەڕاندنی کاروبار، زۆر گرنگە.

بە ئەنجامدانی جۆرە وتووێژە زیاتر لە جارێك، لەگەڵ منداڵدا، چەمکەکانی بۆ ڕوون دەبێتەوەو ناکۆکی لە نێوانماندا پەیدا نابێت؛ چونکە تووڕەیيو سەرسەختی، لەم جۆرە هەڵوێستانەدا، ناتەبایی چارە ناکات..، بەڵکو ئەوە وتووێژو لێکتێگەیشتنە، کە بنچینەی پەیوەندییەکی ناوازەو سەرکەوتووە، لە نێوان دایبابو منداڵەکانیاندا!

ئاین مامەڵە کردنە

بەندایەتی تەنها جێ بە جێ کردنی فەرز و واجبەکان نییە تەنها بریتی نییە لە نوێژ و ڕۆژو بەڵکو بەندایەتی بریتیە لە بنچینەکانی ئیسلام و ئەرکانەکانی، کە بەندایەتی ڕاستەقینە بەرجەستە و دروست نابێت هەتاوەکوو جێبە جێیان نەکەیت، هەروەکوو مەرجی پەسەند بوونی بەندایەتی بریتیە لە کۆمەڵێك مامەڵە کە ئەوانەش پێکدێن لە:

تۆ لە عیبارەت رایت..... لەوکاتەی یارمەتی کەسانی تر دەدەی.

تۆ لە عیبارەت رایت......لەوکاتەی نانی هەژار و نەدار دەدەی.

تۆ لە عیبارەت رایت......لەوکاتەی سەردانی خزم وکەس و ناسیاو دەکەی، و خزمەت و ڕێزی دایك و باوکت دەگری.

تۆ لە عیبارەت رایت......لەوکاتەی ئەمانەت و سپاردە و مافەکانی خەڵکی دەپارێزی.

تۆ لە عیبارەت رایت......لەوکاتەی زمانت دەپارێزی لە وتەو قسەی خراپ و نا شیاو.

تۆ لە عیبارەت رایت......لەوکاتەی بەرووی خەڵکیدا پێدەکەنی و زەردەخەنە دەکەی.

تۆ لە عیبارەت رایت......لەوکاتەی کە نەرم و نیان و چاك و لەسەرخۆی لە مامەڵە کردن لەگەڵ ماڵ و منداڵ و خێزانت.

تۆ لە عیبارەت رایت......لەوکاتەی تورەبوونی خۆت دەخۆیتەوەو داى دەپۆشی و دەیشاریتەوە و دەری ناخەی.

تۆ لە عیبارەت رایت......لەوکاتەی لێبووردەو لێخۆشبوویت و کارئاسانی دەکەی لە کڕین و فرۆشتندا.

تۆ لە عیبارەت رایت......لەوکاتەی کە بەرتیل ڕەت دەکەیتەوەو وەری ناگری.

تۆ لە عیبارەت رایت......لەوکاتەی خۆت دەپارێزی لە خەڵوەت لەگەڵ نامەحرەم.

تۆ لە عیبارەت رایت......لەوکاتەی چاوت دەپارێزی و تەماشای شتی حەرام و نەشیاوی پێناکەی.

تۆ لە عیبارەت رایت......لەوکاتەی میهرەبان و ئارام گردەبیت.

تۆ لە عیبارەت رایت......لەوکاتەی لەگەڵ خەڵکیدا سادە و خاکی دەبیت.

تۆ لە عیبارەت رایت......لەوکاتەی ڕاستگۆ دەبیت.

تۆ لە عیبارەت رایت......لەوکاتەی پاك و خاوێن دەبیت لە ماڵ و شوێنی کار و سەر شەقامەکان.

وەئەگەر هاتوو تۆ فەرمانبەر یان بەرپوەبەر بویت ئەوا تۆ لەبەندایەتیەکی زۆر گەورەتردای کاتێك چاکەکار وچاکەخواز و لە خواترس و ڕێکخەرو گرنگی دەر دەبیت لە کارەکەتدا.

هەربۆیە ئاین بریتیە لە مامەڵە کردن... .

شەرم لە
مسوڵمانبوونی خۆت مەکە!

لەژیانی خۆماندا کاتێك دەڕوانینە چواردەورمان و ڕووداوەکان، چەندن حاڵەتی ناهەموار دەبینین، کە هەر یەکێك لەوانە ئازارمان دەدات و ناخمان دەهەژێنێت و تارمایی بەسەر دیدەماندا دەهێنێت!

یەکێك لەو ئازارو خەمانە ئەوەیە: کاتێك تاکێکی موسوڵمان دەبینیت شەرم دەکات لە ئایینەکەی و پابەندبوون پێوەی بە عەیبە دەزانێت، تەنانەت هەندێك جار لەناو کۆمەڵگایەکی ئیسلامیدا پێی شورەییە ئەگەر کاتی نوێژ هاتووە نوێژەکەی بکات لە زانکۆیەك، یان لە یەکێك لەم دامەزراوە گشتیەکاندا!

بەجۆرێك پێی شەرمە لە شوێنێکی گشتیدا یاخود لە نێو پاسێکدا کاتێك خراپەیەك دەبینێت ببێتە هاوکارو دستگرتەی کەسانێك کە بەرەو تیاچوون دەڕۆن، ببێتە بانگخوازێکی حەکیم و برینەکان سارێژ بکات، لە کاتێکدا کۆمەڵگاکە ئیسلامییەو خەڵکەکەش هەموو تێکڕا خۆیان پێ موسوڵمانە لەگەڵ ئەوپەڕی کەم وکورتیشدا.

باشە بۆ دەبێت ئەمە ڕوودات لەکاتێکدا لەهەمان کۆمەڵگەدا خەڵکانێك بانگەشە دەکەن بۆ بیروباوەڕو فیکرە دزێوەکانی خۆیان و نامیلکەو کتێب و گۆڤار بڵاو دەکەنەوەو، فیکری دزێویان دەڕازێننەوەو جەستەی نابوتی بە پۆشاکی درۆ قەشەنگ دەکەن؟!

هیچ پێناسەیەکم بۆ ئەمە نییە جگە لەوەی کە تاکەکانمان ئاگاداری ئایینەکەیان و زانستەکانی و مێژووە پڕ سەروەرییەکەی نین، ئەگەر بێت و

ئەوان بیانزانیایە خاوەن چ ئاینێكن و كێی پەروەردە كردووە و هەڵگرانی كێ بوون، ئەوا هەرگیز شەرمیان نــە دەكرد لەوەی خۆیان بدەنە پاڵی و بانگەوازی بۆ بكەن و ببنە هەڵگری و بڵاوی بكەنەوە.

ئێمە دەبێت لە هاوەڵانەوە فێربین شانازی بە ئایینەكەمانەوە بكەین، ئەوەتانێ هێندە شــانازییان بــەو ئایینــەوە دەكــرد تــا دڵــی دووڕووان ئێشــی پێگەیشــتبوو دەیانــوت ئــەوان ئایینەكەیــان فووی تێكــردوون و مەغروری كــردوون، هەروەكو خودای گــەورە بۆمانی تۆماركردوەو دەفەرموێــت: ﴿إِذْ يَقُولُ ٱلْمُنَٰفِقُونَ وَٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ غَرَّ هَٰٓؤُلَآءِ دِينُهُمْ ۗ وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ فَإِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٩﴾﴾ الأنفال: ٤٩

چونكە ئەوان شــانازی تەواویان بەو ئایینەوە دەكــرد و پێیــان وابــوو ســەركەوتنیان بەهۆی ئەو ئایینەیــەو دەســتگیرۆبوونیانە پێیــەوە هەرچەندە ژمارەشیان كەمبێت!

ئەوان چۆن شــانازی بە ئایینەكەیانەوە ناكەن لەكاتێكــدا پەروەردەی فێرگــەی قورئانی پیرۆزن و فێریــان دەكات هەرگیز تەســلیم نەبــن و بە فیكرە لاڕێ و دزێوەكان بڵێن:

﴿قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْكَٰفِرُونَ ﴿١﴾ لَآ أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾ وَلَآ أَنتُمْ عَٰبِدُونَ مَآ أَعْبُدُ ﴿٣﴾ وَلَآ أَنَا۠ عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ ﴿٤﴾ وَلَآ أَنتُمْ عَٰبِدُونَ مَآ أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِىَ دِينِ﴾ الكافرون: ١ - ٦

ئەمــە دوای ئــەوەی كە هەموو شــتێكیان بۆ ڕوونكرایەوەو ئەوان هەر بەردەوامبوون لەسەر بیری لاڕێیان، نەوەك كەسێك وا گومان بەرێت ئاینەكەمان ئاینێكی داخراوەو قەبوڵی دانیشتن و گفتوگۆ ناكات!!

ئەگەر كەسێك وەها گومانێك بەرێت هەرگیز لــە شــوێنی خۆیــدا نییــە، چونكە خــودای گەورە فێرمــان دەكات كە گفتوگۆ بكەین بەو پەڕی نەرمی و مامەڵــەی چاكــەوە : ﴿ٱدْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلْحِكْمَةِ وَٱلْمَوْعِظَةِ ٱلْحَسَنَةِ ۖ وَجَٰدِلْهُم بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ ۖ وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾﴾ النحل: ١٢٥

ئوممەتێك كە خاوەنی هەزارەها پیاوی گەورەو نموونەیی بێت هەرگیز نەوەكانی كەســانی لەرزۆك و شەرمن نین لەئاســت حەق و ڕاستی، ئوممەتێك كە خاوەنــی هەزارەها كەڵە پیاوی گــەورەو داناو لێزان و كارامەبێت لە بــواری ڕووبەڕووبونەوەو گفتوگۆی نێوان ئایین و فیكرە جیاوازەكان، هەرگیز نەوەكانی ئەوانــە نیــن كە شــەرم لــە هەڵگرتنی ناســنامەی موسوڵمانێتی بكەن و سەریان بەرز نەبێت.

لــە كۆتاییــدا: بزانە بــرای ئازیزم خوشكــی سەنگینم!

ئــەو شــەرمكردن و خەجاڵــەت بوونــەی كە ناختی گرتووە چەســپاوە لە كیانتا بەهۆی نەزانیت بە مێژووی ئایینەكــەت و ئەو كەڵە پیاو و ئافرەتە مەردانەی پەروەردەی كردوون و پێشكەشی مرۆڤایەتی كردوون، یان بەهۆی كردەوەی هەندێك موســوڵمانی نەزانــەوە كە بوەتە هــۆی ناشــرین وێناكردنیەوە، هەمــووی بەرنامــەی بۆ داڕێــژراوەو كاری لەســەر كراوە لەلایەن دوژمنانی ئایینەوە لە ڕۆژهەڵاتناســان و نەیارانــی تروەوە، تاوەكو تاكی موســوڵمان هەســت بــە كەمــی و دونیەتی بــكات و هەمیشــە خۆی پێ سەركزبێت و ئەوانی دی لا لێزان و گەورەبێت!

ئەی چارەســەر؟! چارەســەر بۆ ئەم كێشەیە ئەوەیە هەر لە ئێستاوە هەستیت و بەرگی تەوەزەلی فڕێدەیت و ئایینەكەت و مێژووەكەی لەســەرچاوەی ڕاســت و درووســتەوە وەكــو خۆی بناســیت، چاوت بكــەوێ بەو لاپــەڕە زێڕینانەی كــە هەڵگرانی ئەم ئایینە پێشكەشیان كردوە، هەروەها چاوێكیش بگێڕی بە مێژووی ڕەشــی ئەوانەی ئەمڕۆ دەستیان باڵایەو دەزگاكانی ڕاگەیاندنیان كــردووە بە كۆیلەی خۆیان و چیيان بوێ ڕاگەیاندن بەو شێوەیە لێدوان دەدات!

ئــەوكات تێدەگــەی كــە ئایینەكــەت نوورە، بەهەشــتی ســەر زەوییە پێش بەهەشــتی نەبڕاوە، شارســتانییەتە، داهێنانە، مرۆڤایەتییــە، برایەتییە جوامێرییە، تەواوی مانا جوانەكانە.

ئاینێكیــش وەهابێــت جێــی شــانازیە نەك شەرمكردن لە خۆدانە پاڵی.

گوێڕایەڵی سوننەت بکەو ببە بە تاکێکی نمونەیی

خـــودای گـــەورە بە بەزەیی خـــۆی قورئانی پیـــرۆزی نارده خـــوارەوە بۆ بەندەکانـــی و تێیدا زۆرینەی ڕێســـاکانی ئایین و ڕەوشـــتە بەرزەکانی لە خۆگرت، پاشـــان ڕووناکییەکی تری پێشکەشـــی مرۆڤایەتـــی کـــرد تاوەکو ببێتە شـــرۆڤەکاری ئەو کتێبە بێ وێنەو نمونەییە، تا بە شـــێوەی کرداری و گوفتـــاری فێریان بـــکات چۆن ژیان بکەن لەگەڵ یەکترو ڕێگای ســـەرفرازی و بەختەوەرییان نیشان بدات.

ئەویـــش بریتییـــە لە ســـەرچاوەی دووەمی تەشـــریع کە فەرمـــوودە بەرزو وتە شـــیرینەکانی پێغەمبـــەری خۆشەویســـتە (ﷺ)! کـــە چەندیـــن ڕێساو یاسای بەرزو پڕ شکۆی لەخۆ گرتووە و هەر کەسێك جێبەجێی بکات، ئەوا بە دڵنیاییەوە دەبێتە کەسێکی نمونەیی لە کۆمەڵگای مرۆڤایەتیدا.

لێـــرە هەوڵ دەدەین ئاماژە بکەین بە چەند فەرموودەیەك لەو فەرموودانەو تیشـــکیان بخەینە ســـەر بە کورتی، تاوەکو هەموو پێکەوە ببینین چ بنەمایەکی بە بەهاو بەنرخن و چەندە پێویستمان پێیانە:

- بوغزاندن و ناشرین کردنی دەمارگیری نەتەوەیی و بەکەم سەیرکردنی گەلان و نەتەوەکانی تـــر، هەر وەکو لـــە فەرموودەیەکـــدا دەفەرموێت: (ئاگاداربن! هیچ فەزڵێك بۆ عەرەب نییە بەســـەر ئەوانـــی تـــرەوە، هەروەها فەزڵـــی ئەوانیش نییە بەســـەر عەرەبەوە، وە فەزڵی ســـپی پێست(سوور) نییە بەســـەر ڕەشـــەکانەوە، فەزڵی ڕەشـــەکانیش نییە بەسەر سوورەکانەوە، مەگەر بەهۆی تەقواوە نەبێت، وە بەڕاســـتی بەڕێزترینتان لەلای خودا بە تەقواترینتانە).

وە لـــە فەرموودەیەکـــی تـــردا پێغەمبەری خۆشەویســـت (ﷺ) وەســـفی بانگەشـــەی نەتەوەپەرســـتی و تیرەگـــەری دەکات بـــە بۆگەن، وەکو دەفەرموێت: «دَعُوهَا فَإِنَّهَا مُنْتِنَة».

بەڕاســـتی ئەگـــەر کار بـــەم ڕێســـا ناوازەیە بکرێت، زۆر کێشمەکێشـــمی سیاسی و پەلاماردان و تەشـــهیرەکان کۆتایی دێن و خەڵکی تێکرا دەبن بە براو دڵسۆزی یەك.

- دیاریکردنی تاوان و خراپە بەشێوەیەکی کـــورت و ڕەوان و خـــستنەگەڕو جوڵاندنـــی ناخ و ویژدان لەکاتی بڕیاردان لەســـەر خراپە، هەروەکو لە فەرموودەیەکی سەحیحدا هاتووە لە «نەوواسی کوڕی ســـەمعان»ەوە کە دەفەرموێت پرسیارم کرد لە پێغەمبەری خوا (ﷺ)، لەبارەی چاکەو خراپە، ئەویش فەرمووی: (چاکە ڕەوشتی جوانە، خراپەش ئەوەیە تووشـــی دڵەخورپەت بکات و حەز نەکەی خەڵکی پێی بزانێت).

هەروەهـــا «وابیســـەی کـــوڕی مەعبەد»دەفەرموێت: پێغەمبەری خودا فەرمووی: (ئەی وابیسە! داوای فەتوا لە دڵی خۆت بکە، داوای

فەتــوا لە دەروونــت بکە، چاکە ئەوەیــە دڵی پێ ئارامببێت، دەروونیشــی پێ ئاسوودەبێت، تاوانیش ئەوەیە تووشی دوودڵی و دڵەخورپەت بکات، ئەگەر چی خەڵکیش فەتوایان بۆ دایت).

جــا ئەگەر بێت و هەر کەســێکمان کار بەو فەرموودەیە بــکات ئەوا زۆر تاوان و خراپە هەیە خــۆی لــێ دوور دەگرێــت و نزیکــی ناکەوێتەوە، چونکە قەدەغەکــراوەکان زۆر جار ویژدانت ئازار دەدەن و دەتهەژێنێــت، ئەگــەر چــی خەڵکێکــی چاونەترسیش بڵێن قەدەغەکراو نییە.

- ڕێســای گوێڕایەڵــی نەکردنــی هیــچ کەســێك لەســەرپێچی خودای گەورە، پێغەمبەری خۆشەویســت (ﷺ) دەفەرموێــت: (گوێڕایەڵی بۆ هیچ کەسێك نییە لە سەرپێچی خودای گەورە).

ئەگەر بێــت و گوێڕایەڵی خودای گەورەمان پێــش نەفــس و ســەرکردە بەڕێوبــەرو هەموو کەســێك خســت، ئەوا بێگومــان یارمەتی خودای دەبینیــن لــە هەمــوو کارەکانمانــداو، بەهــۆی ئەوەشــەوە هەرگیز هیچ خوێنێکی ناحەق نارژێت و هیــچ ماڵێکی حەرام ناخورێــت، بەهۆی بڕیاری نادرووســتی گەورەو ئاغاکانەوە، بەمەش ژیان پڕ دەبێت لە کامەرانی و ئاسودەیی و دادگەری.

- ڕێســای حەزکردن بە چاکەی بەرامبەر، پێغەمبەری خۆشەویست (ﷺ)، دەفەرموێت: (هیچ کەســێك لە ئێوە ئیمانی تەواو نییە، تا ئەوەی بۆ خۆی پێی خۆشە بۆ براکەشی پێی خۆش نەبێت).

بەڕاســتی کارکــردن بــەم بنەمایــە یانــی هاریــکاری، پێکــەوە ژیانکردنێکــی ئاســوودەو ئــارام، نەمانی ڕق و کینــە، بەلاوەنانی ئیرەیی و پیلانگێــڕان و جاسوســیکردن و تەواوی ســیفەتە قێزەون و بێــزراوەکان، بەمەش تــەواوی ژیانمان دەگۆڕێت.

ئەمە مشــتێك بوو لە خەرواری ئەو ڕێسا جوان و شــیرین و ئاکارە بەرزو پرشــکۆیانەی لە فەرموودەکانــدا هەن، ئەگەر کەســێك بیەوێ باس لە هەمووی بکات و هەڵوێســتەیان لەســەر بکات، ئەوا پێویســتی بە چەندین بەرگــە، با ئەم کەمە بەڵگەبێت بۆ ئەوانی دی.

پێنج بەڵێن و پەیمانی خوای گەورە بۆ بەندەکانی بەرامبەر بە پێنج کردەوە:

① (لَئِــن شَــكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُــمْ)
واتە: ئەگەر سوپاســی خوا بکەن لەسەر نیعمەتەکانــی ئەوا خودا نیعمەتەکانتان بۆ زیاد ئەکات .

② (فاذكــروني أذكركم) . واتـە: ئەگــەر ئێوە یادی خوا بکەن ئەوا خوای گەورەش یادتان ئەکات

③ (اُدعوني أستجب لكم) واتـە: داواو لێ بکــەن (دوعا بکەن) وەڵامتان ئەدەمەوە.

④ (إن تنصــروا الله ينصركــم)
واتـە: ئەگەر ئێوە دینی خوا ســەربخەن ئەوا خوای گەورەش ئێوە سەردەخات.

⑤ (ومـا كان الله معذبهــم وهــم يستغفرون) واتـە: خوای گەورە ســزاتان نــادات ئەگەر ئێــوە داوای لێخۆش بوون بکەن...

لەم هەڵوێستەوە فێربە خۆت بە گەورە نەزانی!

زۆر جار لە کتێبی زانایاندا دەبینین کە باسی ئەوە دەکەن: پێویستە هەموو خۆمانمان لەلا مەخلوقێکی گەورە نەبێت و ئەوانی دی بە بچووك تەماشا بکەین!

هەموو کتێبەکان هانمان دەدەن بۆ ئەوەی خەڵکی بە چاوێکی کەم و سووکەوە سەیر نەکەین، هەموو ئەو فەرموودەیەی پێغەمبەری خۆشەویست (ﷺ) دەهێننەوە کە دەفەرموێت: (خۆ بەگەورە زانین بریتییە لە ڕەتکردنەوەی ڕاستی و بەکەم سەیرکردنی خەڵکی).

بەڵام ئەوەی پێویستمانەو زێتر فێرمان دەکات بریتییە لە نموونەی بەرجەستەکراو و واقیعی تا لێیەوە ماناو مەبەستی فەرموودەکە بزانین وەکو خۆی.

پێشەواو زانای گەورەی ئەندەلوس «ئیبن عەبدلبەڕ» ڕەحمەتی خودای لێبێت چیرۆکێکی کاریگەرمان بۆ دەگێڕێتەوە لە گەورە زانای مەدینە لەسەردەمی خۆیدا پێشەوا «ئیبن ئەبی زیئب» کە تێیدا بەدیار دەکەوێت کەسێك خۆی بە گەورە نەزانێت هەڵوێستی چۆنە لەبەرامبەر هەڵەی خەڵکانی تردا، چۆن بەویەڕی نەرم و نیانی و سۆزەوە هەڵە چارەسەر دەکات، دەفەرموێت: « گوێم لێبووە لە چەندین مامۆستامەوە کە باسیان دەکرد: غازی کوڕی قەیس کاتێك دەچێتە شاری مەدینە فەرموودە لە پێشەوا مالیك و نافیعی قاڕی دەبیستێت، لەسەرەتای چوونی بۆ مەدینەو چوونە نێو مزگەوتی پێغەمبەر (ﷺ) ەوە، لەو کاتەدا «ئیبن ئەبی زیئب» خۆی دەکات بەژووردا دادەنیشێت و نوێژی سوننەتی هاتنە مزگەوت ناکات! لەو کاتەدا «غازی»ش ڕووی تێدەکات و بەشێوەیەکی ڕەق و ناشرین پێی دەڵێ: ئەی کابرا هەستە دوو ڕکات نوێژ بکە پێش دانیشتنت، بەڕاستی دانیشتنت لە مزگەوت پێش نوێژکردن نەزانییە!!

«ئیبن ئەبی زیئب»یش هەڵدەستێت و دوو ڕکات نوێژ دەکات و پاشان دادەنیشێت.

دوای ئەوەی نوێژ تەواو دەبێت «ئیبن ئەبی زیئب» پشت دەنێت بە یەکێك لە پایەکانی مزگەوتەوەو خەڵکی لێی کۆ دەبنەوە تا لێی فێربن!

کاتێك «غازی» ئەمەی بینی شەرم دایگرت و خەجاڵەت و شەرمەزاربوو، وە پرسیاری کرد ئەو کەسە کێیە؟ وتیان: ئەوە «ئیبن ئەبی زیئب»ە یەکێك لە شەرعزانەکانی مەدینەو گەورەکانیان!

«غازی» هەستاو پۆزشی هێنایەوەو داوای لێبوردنی لێکرد، «ئیبن ئەبی زیئب»یش پێی فەرموو: (أخي لاعليك أمرتنا بخير فأطعناك.) واتە: براکەم هیچ سەرزەنشتێکت لەسەر نییە فەرمانت پێکردین بە خێرو چاکە ئێمەش گوێڕایەڵیمان کردی!.

خودایە ئەوە چ دڵێکە؟! چ تێگەیشتنێك و چ ئاستێکی بەرزە؟!

لێرەوە دەزانین ئەوان خاوەنی چ دڵێکی پاکبوون و چەندە خوا ویستبوون و هەوڵی سەرخستنی نەفس و ئارەزووەکانی خۆیانیان نەداوە، بۆیە بەو شێوەیە خودا ناو و ناوبانگی هێشتوونەتەوەو بەردەوام ڕەحمەت و دوعای خێریان بۆ دەڕوات دوای هەزاران ساڵ لەوەفاتکردنیان.

بە دڵنیاییەوە ئەم هەڵوێستانەشیان تاوەکو قیامەت دەمێنێتەوە بە ویستی خوای گەورە، تا ببێتە پەند بۆ هەموو موسوڵمانێکی خوا ویست.

پێویستە لەسەر هەموو تاکێکی موسوڵمان و بە تایبەتتر زانایان و فێرخوازان دووبارە بە خۆماندا بچینەوەو بزانین ئایا بە پێی پێویست ڕەفتارمان هاوشێوەی ئەم کەڵە پیاوانەیە یاخود نا؟ وە هەوڵبدەین تا دەتوانین وەکو ئەوان بژین و سیرەی ئەوان زیندوو بکەینەوە تاوەکو خوداش ئەو ئاینە پیرۆزە لەسەر دەستی ئێمە زیندوو بهێڵێتەوەو شەرەفی هەڵگرتنیمان پێ ببەخشێ.

خودایە ڕەحمەتی خۆت بنێرە بۆ ئەم زانا بەڕێزەو تەواوی زانایانی ئوممەتی ئیسلامی و وێنەشیان زیندوو بکەرەوە لە نێو زانایان و فێرخوازانمان.

قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ

(عَجَبًا لأَمْرِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ وَلَيْسَ ذَاكَ لأَحَدٍ إِلاَّ لِلْمُؤْمِنِ إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ). صحيح مسلم

پێغەمبەر ﷺ دەفەرموێت:

کاروبـاری باوەڕدار سەرسـوڕهێنەرە لەهەموو کارەکانی خێرن کە ئەمەش بۆ هیچ کەسـێکی تر نییە جگە لە باوەڕدار، ئەگەر خۆشـییەکی توش بێـت ئەوا سوپاسـی خوا دەکات وە ئەگەر ناخۆشـییەکی توش ببێت ئەوا ئارام دەگرێت کە ئەمەش دەبێتە خێر بۆی.

بۆ ئافرەتانی هاوسەردار

ئایا ئەتەوێت هاوسەرەکەت وەك جوانترین ئافرەتی دونیا لێت بڕوانێت؟ کەواتە چی زیانت پێ ئەگەیەنێت ئەگەر ئەمانە ئەنجام بدەی:

لە کاتی هاتنەوەی بۆ ماڵ بە زەردەخەنەوە پێشوازی لێبکە.

گران نییە پێی بڵێیت: سوپاس بۆ خوا بە ڕاستی بە شەوقەوە بوین بۆ هاتنەوەت، بەخێربێیتەوە سەرچاوان.

خۆت جوان بکە بۆ هاوسەرەکەت، وە بزانە کە خوای گەورە جوانە و جوانیشی خۆشدەوێت ـ خۆت بۆنخۆش بکە ـ چاوەکانت کلرێژ بکە ـ پۆشاکی جوان بپۆشە ـ خۆت بەدوربگرە لە نارێکی و بۆنی ناخۆش.

بەردەوام دڵتەنگ و خەمبار مەبە بەڵکو پەنا بگرە بە خوا لە خەم و ناخۆشی و دڵگرانی و تەمەڵی.

لەگەڵ پیاوندا بە ناسکی قسە مەکە نەکا لە دڵیاندا تۆوی گومان و نەخۆشی بچێنیت هاوسەریشت گومانی خراپت پێیبات.

هەمیشە هێمن و لەسەرخۆبە، دڵ کراوە بە، با زیکری پەروەردگار بەردەوام لەسەر زوبانت بێ.

هاوسەرت ئارام کەرەوە و دڵنەوایی بدەوە لە کاتێك توشی ناڕەحەتی و خەم و ئازار دێت.

فەرمانی پێبکە بە چاکەکردن لەگەڵ دایك و باوکی.

بە باشی پەروەردەی منداڵەکانت بکە ماڵەکەت بکەرە لانەیەك بۆ سەرخستنی ئەو بنەما شەرعیانەی کە ڕۆڵی هەیە بۆ دروست کردنی خێزانێکی بەختەوەر.

قورئان زۆر بخوێنە بە تایبەت سورەتی (البقرە) چونکە شەیتان لە ماڵەکاندا ناهێڵێت هەر وەك لە فەرمودەی سەحیحدا هاتووە.

هاوسەرکەت بۆ شەونوێژ بەخەبەر بێنە و هانی بدە بۆ ڕۆژووە سونەتەکان و بەخشینی بیرخەرەوە و لە بەجێ گەیاندنی سیلەی ڕەحم ڕێگری مەکە.

ئەگەر ئەمانەت کرد هاوسەرت بە جوانترین بەدیهێنراوی زەوی ئەتبینێت جوانیش تەنها ماکیاژ و ڕەنگ نییە.

ببە بە بەهەشتی، ببە بە جوانترینی ئافرەتان.

پاداشتی بەخشین!

لەســەردەمێکی نەبوونو کەم دەســتیدا، ڕۆژێك ئافرەتێکی هــەژار کە چەنــد منداڵێکی هەتیوی دەبێــت، ئەدا لــەدەرگای پیاوچاکێك، بە ئومێدی ئەوەی پارمەتییەکی بدات، خزمەتکارەکەی دەرگای لێدەکاتــەوەو پێی دەڵێ: فەرمــوو چیت دەوێت؟ ئافرەتەکــە دەڵێت: نەبــوونو لێقەوماوو هەژارم، بە خــاوەن ماڵەکەت بڵــێ پارمەتییەکم بدات، تا ئەو هەتیوانەم تێربکەم، ئەویش بە پیاو چاکەکە دەڵێت، کە ئافرەتێکی بەو شێوەیە هاتووەو داوای پارمەتی دەکات، پیاوچاکەکەش بە خزمەتکارەکە دەڵــێ: چیمان هەیە لە ماڵــەوە؟ خزمەتکارەکەی دەڵێ: تەنهــا ١٠ هێلکەمان هەیــە، ئەویش دەڵێ: بچــۆ هەر١٠ هێلکەکەی بــدەرێ، خزمەتکارەکەش دەڵــێ: ئەی بۆ ئێوارە خۆمان چــی بخۆین؟ پیاو چاکەکــەش پێی دەڵــێ: زوو برۆ بیــدەرێ، خوا گەورەیە تا ئێوارە شتێك هەر دەبێ بیخۆین، کاتێك خزمەتکارەکە هێلکەکان دەبات بۆ هەژارەکە یەك هێلکەی لێ دەشــارێتەوە بۆ خۆی بە خۆی دەڵێ با ئەمشــەو نەمرم لە برســان، ئەم تاکە هێلکەیە دەخــۆم، نۆ هێلکە دەدات بــە ئافرەتە هەژارەکە، ئێوارە نزیکبــوووەوە خەریکبوو تاریکی دادەهات، خزمەتکارەکە دڵخۆشــبوو، چونکە ئەمشەو شتێك هەیە بیخوات، لە ناکاو لە دەرگای ماڵ درا، کاتێك خزمەتکارەکــە دەرگای ماڵەکــەی کــردەوە بینی وا دراوســێ دەوڵەمەندەکەیان، (٩٠) هێلکەی بە دیاری بۆ هێناون، خزمەتکارەکە لێی وەرگرتو بردییە لای پیاوچاکەکەو وتی: دراوســێ دەوڵەمەندەکەمان ئەم هێلکانەی بە دیاری بۆ ناردووین، ئەویش پێی دەڵێت: بیانژمێرە بزانــە چەندن؟ کاتێك خزمەتکارەکە لە ژماردنیــان دەبێتەوە دەڵێ: قوربــان (٩٠) هێلکەیە، پاشــان پیاوچاکەکە ڕووی تێدەکاتو پێی دەڵێ: ئایا تــۆ کاتێك ئــەو هێلکانەت دا بــەو ئافرەتە هەژارە چەند دانەبوون؟ هیچت لێ دەرهێنا؟ خزمەتکارەکە لە شــەرمو تەریق بوونەوەدا سەری دانەواندو پاشان وتی: بمبــورە، یەك هێلکەم لێدەرهێنــا وتم: با لە برســا نەمرم، ئەمشــەو بیخۆم پیاوچاکەکەش وتی: زانیــم، چونکە خــوای گەورە وەڵامــی چاکە (١ بە ١٠) دەداتەوە، ئێمە (٩) هێلکەمان بەخشی، ئێستاش خــوای گــەورە (٩٠) هێلکــەی پێبەخشــین، ئەگەر هەر (١٠) هێلکەکەت ببەخشــیایە ئێســتا (١٠٠) دانە هێلکەمان پێدەبەخشرا.

لــەم چیرۆکــەوە تێدەگەیــن کە خــوای گەورە، بــە (١٠) ئەوەندە پاداشــتی ئەو کەســانە دەداتەوە پارمەتیدانــی نەدارانو هــەژاران دەدەنو لە پێناوی ئەودا دەبەخشن.

نموونەی
ئەو ماڵەی کە یادی خوای تێدا دەکرێت و ئەو ماڵەی کە یادی خودای تێدا ناکرێت
نموونەی
ژیان ومردنە

محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم

بەنەرمی بدوێ!

بەسادەیی برۆ بە ڕێگادا!

بە وشیارییەوە بخۆ!

بە قووڵی هەناسە بدە!

بەپێی پێویست بخەوە!

بەڕێکوپێکی جل بپۆشە!

بەڕەوشتەوە کارلێك بکە لەگەڵ دەوروبەر!

بەبێ ترس کارەکەت ئەنجام بدە!

بەئارامییەوە کار بکە!

بەدرووستی بیر بکەرەوە!

بەڕاستی باوەڕ بهێنە!

بەڕێزەوە ڕەفتار بنوێنە!

بەکرداری فێرببە!

بەژیری پلان دابڕێژە!

بەدەستپاکی سەرمایە پەیدا بکە!

بەئاقڵی خەرج بکە!

بەڕێکوپێکی فیداکاری بکە!

بەتایبەتمەندییەوە پەرستش بکە!

بەخۆشییەوە خزمەت بکە!

بەسۆزەوە خۆشەویستی بنوێنە!

ستایلی ژیانت، وەك خۆشەویست لێ بکە!

دایك و باوك

لەکاتی ئامادەکردنی وتارێك لە بارەی دایك و باوکدا چاوم بە وتەی ئیمامی عومەر کەوت... پەکی خستم.. ناچاری کردم.. بوەستم و بڵێم بەڕاستی...!!

ئێمە خراپین..

دەفەرموێت: پیاوێك هاتە لای ئیمامی عومەر پێی وت: دایکێکی پیرم هەیە. توانای نەماوە« هەموو کار و بارێکی بە باوەش و بە کۆڵی خۆم بۆ ئەنجام دەدەم. هەرگیز لێی دانابڕێم و هەمیشە ئاگام لێیەتی..

ئایا حەقی دایکم داوە؟

ئیمامی عومەر: نەخێر، حەقی دایکت نەداوە.

وتی: ئەی عومەر ! من هەموو شتێکی بە کۆڵ و باوەشی خۆم بۆ ئەنجام دەدەم!!

هێشتا حەقیم نەداوە..؟!

وتی: نەخێر، چونکە ئەویش بە کۆڵ و باوەش کارەکانی بۆ کردوویت و خزمەتی کردوویت..

بەڵام جیاوازی ئەو و تۆ... ئەوەیە، ئەو کاتێ لە باوەش و کۆڵی دەگرتی هیوا و ئاواتی تەمەن درێژی و ژیانی تۆبوو « بەڵام تۆ کاتێ لەکۆڵی دەگریت، حەز ئەکەی بمرێت!!

بۆیە هەرگیز ناتوانین چاکەیان بدەینەوە..!!

جارێکیان شـــێخ حەســـەني بەصري ئامادەی بەخاك سپاردنی جەنازەیەك دەبێت.

شـــێخ لەیەکێك لەئامادەبووان ئەپرسێت. بەبڕوای تۆ ئەگـــەر ئەم مردووە بگەڕێتەوە بۆ دونیا جارێکی تر زیندوو بێتەوە چاکە دەکات یان خراپە؟

کابراش لەوەڵامدا دەڵێت:

بێگومـــان کاری چاکە دەکات و خوی لەهەموو کارێکی خراپ دەپارێزێت.

حەسەنی بەصریش پێی دەفەرمووێ:

دەی وابزانـــە تـــۆ ئەو مردوویەیت بـــەلاَم مۆڵەتی ژیانت پێ دراوەتەوە!

ئەو ئافرەتەی هاوسەرەکەی شەرمی لێدەکات!

ئەمــە چیرۆکێکی ڕاســتەقینەیەو بەڕێز (دکتۆر خالد جبیر) بۆمان دەگێڕێتەوە.. کە پســپۆڕی نەشتەرگەری دڵو سییەکانە..

دکتۆر خالد بەم شێوەیە چیرۆکەکەمان بۆ دەگێڕێتەوە: ڕۆژێکیان نەشــتەرگەرییەکم ئەنجام دا، بۆ منداڵێك کە تەمەنی تەنها دووساڵو نیو بوو..

ڕۆژی نەشتەرگەرییەکە سێ شەممە بوو، بۆ ڕۆژی چوار شەممە منداڵەکە تەندروستی زۆر باش بوو، بەڵام ڕۆژی پێنج شــەممە کاتژمێر (١١:١٥) کە هەرگیز ئەو ســاتەم بیرناچێتەوە.. یەکێك لە برینپێچەکان هەواڵی پێدام کە دڵی منداڵەکە وەســتاوەو هەناسە نادات، زۆر بەخێرایی ڕۆیشــتم بۆ لای منداڵەکەو مــاوەی (٤٥) خولەك کاری شێلانی دڵم بۆ کرد، لەو ماوەیەدا دڵی نەکەوتەوە کار، دواتر سوپاس بۆ خودا دڵی کەوتەوە کار، پاشان منیش چوومە دەرەوە تا کــەسوکاری لە بارودۆخی منداڵەکە ئــاگادار بکەمەوە، هەروەکو دەزانن چەندە قورســە کە هــەواڵ بە کەسوکاری نەخۆشــەکە بدەیت، لە کاتێکدا بارودۆخی نەخۆشــەکەیان خراپە! ئەوە ناخۆشــترینو قورســترین کاری پزیشــکە، بــەڵام چارەیــەك نییەو پێویستە کەسوکاری ڕاستییەکان بزانن..

پرســیارم لە باوکی منداڵەکە کــرد، بەڵام لەوێ نەبوو، دایکــی وەڵامــی دایــەوە، پێم گــوت: کە هــۆکاری لە کارکەوتنی دڵی منداڵەکەت لە ئەنجامی خوێنبەربوون بووە لــە قورگیدا.. هــۆکاری خوێنبەربوونەکە نازانم، بەڵام منداڵەکە ژیانی لە مەترسیدایە..

لــەو باوەڕەدان ئەم دایکە چی بڵێت؟ ئایا هاواری کرد؟ قیژاندی؟ یان وتی: تاوانی تۆ بووە نەشتەرگەرییەکەی سەرکەوتوو نەبووە؟

بڕواتــان هەبێت، هیچ شــتێك لەوانــەی نەگوت، تەنها وتی: (سوپاس بۆ خوای گەورە)، ئەمەی وتو ڕۆیشت!!

دوای (١٠) ڕۆژ.. ســوپاس بــۆ خودا منداڵەکە دەســتی کــردەوە بــە جوڵــە، دەرکەوت کــە مۆخــی منداڵەکە سەلامەتو تەندروستە!

بــەڵام پــاش (١٢) ڕۆژی تر، جارێکی تر دڵــی منداڵەکە لەکارکــەوت، بــە هەمان هــۆکاری ئــەو خوێنبەربوونە، دووبــارە بۆ ماوەی (٤٥) خولەك شــێلانی دڵمان بۆ کرد، بــەڵام دڵی نەجــوڵا، ئەمجارەیان بە دایکیــم وت: ببورە لــەو بڕوایەدام کە هیچ هیوایەکمــان نەماوە.. دەزانن بە بیســتنی ئەم هەواڵە چی گوت؟ وتی: (خودایە ســوپاس بۆ تــۆ، خوایەگیان ئەگەر خێر لەوەدایە کە شــیفای بۆ بنێری، پەروەدگارا شیفای بدە!

پــاش ماوەیەك دڵی کەوتەوە کار، نزیکەی (٦) جار ئەم حاڵەتە دووبارە بووەوە.

سەرەنجام پزیشکێکی پسپۆڕ لە بواری بۆری هەوادا، بە ویستی خودا توانی خوێنبەربوونەکەی بووەستێنێت..

ســێ مانگو نیو بەسەر نەشــتەرگەرییەکەیدا تێپەڕی، بــەڵام هــەر لــە زووری بوژانــەوەی دڵو لــە حاڵەتی بێهۆشیدایەو ناجوڵێتەوە..

پاش ئەو ماوەیە دەستیکرد بە جوڵە، بەڵام دوومەڵێکی گــەورەی کێماوی کە زۆر گەورەو نامۆ بوو لە ســەریدا دەرکەوت، کە هەرگیز پێشــتر دوومەڵی لەو شــێوەیەم نەدیبوو..

ئەمجارەشــیان بە دایکیمان گوت: منداڵەکەت پێناچێت زینــدوو بمێنێت، ژیانی ئەســتەمە.. ئەگەر چەندجار ڕزگاری بــوو لە وەســتانی دڵــی، بەڵام لــەم دوومەڵە ڕزگاری نابێت، دووبارە وتی: (سوپاس بۆ خودا)، ئەوەی وتو ڕۆیشتەوە بۆ لای منداڵەکەی.

دوای ئەوە دەســتبەجێ منداڵەکەمان گواستەوە بۆ لای پزیشکی پسپۆڕی مێشكو دەمار، بۆئەوەی سەرپەرشتی تەندروستی بکات..

دوای سێ هەفتە بە فەزڵی خودای گەورە، منداڵەکە لەو دوومەڵــە ڕزگاری بوو، بە تــەواوی چاك بووەوە، بەڵام هــەر نەدەجوڵایــەوە، دوای دوو هەفتەی تر، دووچاری ژەهراوییبوونێکی ســەیر بوو لە خوێنیدا، پلەی گەرمی گەیشتە ٤١،٢ پلەی سەدی..

بە دایکیم گوت: مێشــکی منداڵەکەت لە مەترسییەکی گەورەدایــە، هیــچ هیوایەکمان بــۆ ڕزگارکردنی نییە، دووبــارە زۆر بە ئارامییەوە وتــی: (خودایە ئەگەر لە شیفادانی دا خێر هەیە، شیفای بۆ بنێرە)..

دوای ئەوەی ئەم هەواڵەم بە دایکی منداڵەکە ڕاگەیاند، کە لەســەر قەرەوێڵــەی ژمارە (٥) کەوتبوو، ڕۆیشــتم بۆ چاودێرکردنی نەخۆشــی ژمارە (٦)، ســەیر دەکەم دایکی نەخۆشەکە دەگری‌و هاوار دەکاتو دەڵێت: دکتۆر، دکتۆر.. فریام کەوە دکتۆر گیان، پلەی گەرمی منداڵەکەم ٣٧،٦، پلەکەی زۆر بەرزە، منداڵەکەم دەمرێت..

منیش زۆر بەسەرسوڕمانەوە پێمگوت: سەیرێکی دایکی ئەو منداڵە بکە، کە لەسەر قەرەوێڵەی ژمارە (٥).. پلەی گەرمــی منداڵەکەی لە ســەرو (٤١) پلەوەیە، بەردەوام سوپاسی خودا دەکاتو ئارامی گرتووە!!

لــە وەڵامــدا وتــی: دایکــی ئــەو منداڵە نە هەســتی هەیــەو نە ســۆز!! بیری ئەم فەرموودەیــەم کەوتەوە: (طوبــى للغرباء)، تەنها دوو وشــەیە، بــەڵام ئەم دوو وشــەیە ئوممەتێك دێنێتە لەرزە.. لە ماوەی ٢٣ ســاڵی کارکردنمدا لە نەخۆشخانەکان، تەنها دوو کەسم بینیوە بە وێنەی ئەو خوشکە ئارامگرو سوپاسگوزارو ڕەزامەند بێت، بە قەدەری خودا!

هێشتا چیرۆکەکە تەواو نەبووە، دوای ماوەیەك منداڵەکە گورچیلەکانی وەستا، بە دایکیم گوت: ئەمجارەیان هیچ هیوایـەك بۆ ڕزگاربوونی منداڵەکەت نییە! وتی: (ئارام دەگرینو پشـت بە خودا دەبەستین)، ئەمەی وتو وەکو جارەکانی تر گەڕایەوە بۆ لای منداڵەکەی..
کەوتینە هەفتەی کۆتایی مانگی چوارەمەوە، سوپاس بۆ خودا منداڵەکە لەو ژەهراوییبوونەش ڕزگاری بوو، پێمان خستە مانگی پێنجەمەوە سـەیرتر ڕووی دا، منداڵەکە تووشــی نەخۆشــییەك هات کــە هەرگیز لــە ژیانمدا نەخۆشــی لەو شــێوەم نەدیبــوو، هەوکردنێکی زۆر لە پــەردەی بلوری دەوری ســینگیدا، هەوکردنەکە هەموو ئێسقانەکانی سنگو چواردەوری گرتبووەوە، ناچاربووم کە نەشــتەرگەری کردنەوەی ســنگی بۆ بکــەم، تا دڵی دەرکەوێت، بەشێوەیەك لێدانی دڵی ببینین..
کاتێك بارودۆخی منداڵەکە دوای ئەو ماوە دووروودرێژە گەیشــتە ئەو قۆناغــە، بە دایکیم گــوت: ئێمە هەموو هەوڵێکی خۆماندا، بەڵام بەداخەوە هیچ هیوایەك نییە بۆ چاکبوونــەوەی منداڵەکــەت، بارودۆخــی بەردەوام بــەرەو خراپبــوون دەڕوات، لە وەڵامــدا وەکو نەریتی هەمیشەیی، هیچ شتێکی نەگوت، جگە لە سوپاسکردنی خودای گەورە..
شــەش مانــگو نیو ئــەو منداڵــە لەگــەڵ دایکیدا لە نەخۆشــخانە مانــەوە، لــە کۆتاییدا ســوپاس بۆ خودا منداڵەکە لە بەشی بوژانەوەی دڵ هاتە دەرەوە، بەڵام نە قسە دەکات، نە دەبینێت، نە دەبیستێت، نە پێدەکەنێت، نە دەجوڵێت..
دەزانــن دوای ئــەوە چــی ڕووی دا، پێش ئــەوەی من هەواڵتان بدەمێ؟
کــێ لــەو بڕوایەدایە ئــەم منداڵە بەو هەمــوو ئازارو نەخۆشییەوە چاك ببێتەوە؟
چی چاوەڕوان دەکەن لەم دایکە ئارامگرو سوپاسگوزارە، دەبێت چی بکات، لە کاتێکدا منداڵەکەی لەسەر لێواری مەرگە!
دایکــی خاوەنــی هیچ شــتێکی دیکــە نییــە، جگە لە پشتبەســتن بە خودای گەورەو دوعــاو پاڕانەوە، بەڵام دیــارە بــۆ مرۆڤی بــاوەڕدار ئــەوە لە هەموو شــتێك گەورەترو گرنگترە..
لــە کۆتاییدا ئــەم منداڵە بە فەزڵی خــودا بە تەواوی چاکبووەوە، تەنانەت بڕواکردنی بۆ خۆشــمان ئەســتەم بــوو، ئێســتا بــە قاچــی خــۆی دەڕواتو پێشــبڕکێ لەگــەڵ دایکیدا دەکات.. وەکو ئــەوەی هەرگیز نەخۆش نەبووبێــت، چیرۆکەکــە تــەواو نەبووە.. ئــەوەی منی گریانــد ئەمــە نەبوو کــە لەوەوپێش ڕوویــدا، بەڵکو ئەوەبوو کە لەمەودوا بیستم..
دوای ئــەوەی منداڵەکە لە نەخۆشــخانە چووە دەرەوە، زیاتــر لە ســاڵو نیوێکی پێچــوو، ڕۆژێکیــان یەك لە هاوکارانــم لە بەشــی نەشــتەرگەری، هەواڵی پێدام کە پیاوێــك لەگەڵ خێزانەکــەیو دوو منداڵدا دەیانەوێت تۆ ببینن..
وتم: ئەوان کێن؟ وتی: نایانناسم..
ڕۆیشتم بۆ بینینیان، کاتێك بینیمن زانیم دایكو باوکی ئەو منداڵەن کە پێشتر نەشتەرگەرییەکانم بۆ ئەنجام دابوو، منداڵەکە تەمەنی ببووە نزیکەی (٥) ساڵ، وەکو گــوڵ وابوو، منداڵێکی ڕۆح ســوكو تەندروســت، وەکو ئەوەی هیچی بەســەرنەهاتبێت، منداڵەکەی تریشــیان تەمەنــی (٤) مانــگ بــوو.. بەخێرهاتنم کــردنو بە گاڵتەوە لە باوکی منداڵەکەم پرسـی، ئەو منداڵە چوار مانگانە منداڵی چەندەمە؟ ژمارە (١٤)، یان (١٥)؟
بە زەردەخەنەیەکەوە ســەیری کردم، وەکو ئەوەی پێم بڵێ جەنابی دکتۆر تۆ هێشتا ڕاستییەکان نازانیت!
وتی: ئەوە منداڵی دووەممانە..
منداڵی یەکەممان ئەو منداڵەیە کە پێشتر ئەو هەموو نەشــتەرگەرییانەی بۆ ئەنجامدراوە، ئەو یەکەم منداڵ بوو کە خودا بە ئێمەی بەخشــی، دوای (١٧) ســاڵ لە ژیانی هاوسەریمان..
دوای ئەوەی کە خودای گەورە ئەو منداڵەی پێبەخشین، دووچاری ئەو هەموو نەخۆشییە بوو کە خۆت دەزانی چی بەســەرهات، چاوەکانم پڕبوون لە ئەســرین، واتە ئــەو دایکە ئارامگرە ئەوە یەکەم منداڵی بووەو ئەویش دوای حەڤدە ساڵ هاوسەرێتی، بەوشێوەیەش خۆڕاگرو سوپاســگوزار بــوو! دەســتی پیاوەکەم گــرتو بردمە ژوورەکەی خۆم.. پرسیارم دەربارەی خێزانەکەی کرد؟ سەبارەت بەو هەموو ئارامیو خۆڕاگرییەی؟
بێگومان ئەو دڵی بێکەڵكو وێرانە نییە، بەڵکو ئاوەدانو بە پیتە، بە باوەڕی بە خوای گەورە..
دەزانن هاوسەرەکەی چی گوت؟
گوێبگرن خوشــكو برایانی ئازیز، بە تایبەت خوشــکە بەڕێزەکان، بەڕاســتی جێگەی شــانازییە ئافرەتی لەو شێوەیە لەم سەردەمەدا..
وتی: من نزیکەی ٢٢ ســاڵە هاوســەرگیریم لەگەڵ ئەم ئافرەتەدا کردووە، بە درێژایی ئەو ماوەیە هیچ شەوێك نەبووە شــەونوێژ نــەکات، مەگەر عوزرێکی شــەرعی هەبووبێــت، هەرگیــز نەمبینیوە لە پاشــەملە باســی هیچ کەس بــکات، هیچ کات درۆی نەکــردووە، کاتێك لە ماڵ دەچمــە دەرەوە، یان دەگەڕێمەوە، بە دەســتی خــۆی دەرگاکەم بۆ دەکاتــەوەو پێشــوازیم لێدەکاتو بەخێرهاتنــەوەم دەکات، هەمــوو کارەکانــی خۆی بە جوانترین شــێوە ئەنجام دەدا، لە قســەکانی بەردەوام بوو، وتی: بەڕێز دکتۆر، بەڕاستی هاوسەرەکەم ئەوەندە ڕەوشــتبەرزو پڕ ســۆزو وەفادارە، کە زۆرجار شەرمی لێدەکەم!
منیش گوتم: بەڕاســتی شایســتەی ئەوەیە شەرمی لێ بکەیت..

ژوورێک پڕ لە نوور!

باوکێك دوو کوڕی هەبوون، ڕۆژێکیان ویستی زیرەکیی کوڕەکانی تاقی بکاتەوە، هەریەکەو بڕێك پارەی پێدانو داوای لێ کردن، کە شتێك بکڕن پڕ بە ژوورێك، واتە: هەر کەسەو بەو بڕە پارەیەی پێی دراوە، ژوورێك لە ژوورەکانی ماڵ پڕ بکات.

کوڕی یەکەم، کاتێك چووە بازاڕو دوای بیرکردنەوەیەکی زۆرو لێکدانەوەی نرخی شتەکانو قەبارەیان بۆ پڕکردنی ژوورێك، گەیشتە ئەو بڕیارەی کە دەتوانێت بە کڕینی بڕێکی زۆر لە (کا)، بەو پارەیەی کە باوکی پێی داوە، دەتوانێت ژوورەکە پڕ بکات؛ چونکە (کا) هەرزانترین شتومەکی بازاڕەو تەنها بەویش دەتوانێت ژوورێك پڕ بکات.

هەموو پارەکەی دا بە(کا)و ژوورێکی وەکو (کادێن) پڕ کرد لە (کا).

بەڵام کوڕی دووەم چووە بازاڕو بە بڕە پارەیەکی کەم، مۆمێکی کڕیو پارەیەکی زۆریشی بۆ مایەوە؛ چونکە کڕینی مۆمێك، پارەیەکی زۆری نەدەویست.

ئێوارە کە باوکیان گەڕایەوە بینی، کوڕە گەورەکەی ژوورێکی پڕ کردووە لە (کا)، بەڵام کوڕە بچکۆلەکەی ژوورێکی پڕ کردووە لە نوورو ڕووناکی!

لەم چیرۆکەوە فێردەبین:

١. پڕکردنی ژیان بە (کا) چی سوودێکی هەیە؟ کە زۆرێك لە خەڵکی، ڕۆژانە بەو کارەوە تەمەن بەسەر دەبەن!

٢. کاتێك ژوورەکانمان پڕ دەکەین لە شتە مادديیەکان، جێگای خۆمانی تێدا نابێتەوە!

٣. ئەو کاتەی مادده هەموو هەست و نەستمان داگیر دەکات، جێگایەك بۆ سۆزو خۆشەویستیو مرۆڤبوون نامێنێتەوە!

٤. پڕکردنی ژوورێك لە نوور، لە گوڵاو، لە خەندە، زۆر جیاوازە لە پڕکردنی لە شتومەکە جۆراوجۆرەکانی دنیا، کە هیچ جیاوازییەکیان نییە لە (کا).

٥. بەو پارە زۆرەی کە پوشوپەڵاشی پێ دەکڕین، دەتوانین هەزاران مۆم بکڕینو ژوورە تاریکەکانی پێ ڕووناك بکەینەوە.

٦. جگە لە بازاڕی کافرۆشان، جیهان نوورفرۆشو گوڵفرۆشیشی هەس، با ڕووگەی بازاڕەکانمان بگۆڕینو بەو بازاڕە ئەفسووناوییانە ئاشنا بین.

٧. با بازرگانی نوور بین، نەك بازرگانی (کا).. با ناخمان پڕ بێت لە بیرۆکەی جوان، با دڵمان پڕ بێت، نەك باخەڵمان.. با چاومان پڕ بێت، نەك گەنجینەکانمان!

خوایە

هێمنی ببەخشە بە هێلانەکان..

ئارامی بە دڵەکان..

خەندە بە لێوەکان..

نووربۆ سۆماکان..

لێخۆشبوون بۆبەندەکان..

لیقا بۆ خۆشەویستان..

ئەو لاوەی

شەوانە لە بەهەشتدا بەسەر دەبات!

تازە خۆری زەردە پەڕ، پرچی زێڕینی بەسەر چیاو دۆڵو نشێوی ناوچەکەدا پەخش دەکردەوە، لەگەڵ هاوڕێکانیدا بەرەو گوندێکی تر هەنگاویان دەنا، چەند لاوێکی ئاوایی بوون بە مەبەستی جوتیاری لە کێڵگەیەکی کشتوکاڵیدا لە یەکێك لە گوندەکانی دەوروبەری خۆیان.

نزیکەی چێشتەنگاو گەیشتنە کێڵگەکەو دوای پشوویەکی کەمو قاوەڵتی، خاوەنی کێڵگەکە دەستووری کاری پێدانو دەستیان پێکرد، هەریەکەیان کارێکی پێ سپێردرا هاوڕێ بەوانەی کەپێش ئەوان لەوێ بوون، هەندێکیان شۆوبڕینو جۆگەلە هەڵدانەوەو هەندێکیان بژار، هەرچەندە کارەکەیان بەگیانی هەرەوەزیو هاکاریو قسەی خۆشو بەستەو گۆرانی یەوە ڕادەپەڕاند، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا هەر ماندوو دەبوونو هەستیان بەهیلاکی دەکرد:

دەمەو ئێوارە پێش ئەوەی خۆر لەدەمی کەل ئاوا بێت، جوتیارەکان دەستیان لە کار هەڵگرتو دووای دەمو چاوشۆرینو خۆگۆڕین لە ژێر کەپرەکەدا کۆبوونەوەو قۆرییەکەیان خستە سەر ئاگرو بەدیاریەوە دانیشتن.

زۆری نەبرد بۆنی خۆشی چا، کە بەئاوی کانیو دارو چیلکەی ئەو چەمە لێنرابوو، وەکو بۆنێکی خۆشی ئەفسووناوی بە هەموو کێڵگەکەدا بڵاو بووەوە.

بەڵام ئەم لاوە دوای ئەوەی دەمو چاوی شۆریو بەرگی کارکردنی گۆڕی، یەکسەر مۆڵەتی لە هاوڕێکانی خواستو چەندیان تکا لێ کرد: چاکەی بخوات، ڕازی نەبوو پێی گوتن: بمبورن، دوادەکەوم!!.

بەخێرایی بەرەو گوندەکەی خۆیان هەنگاوی دەنا، لەڕێگادا هەر دڵی لای دایکی بوو! نیگەران بوو لەوەی کە نەتوانێت ئەم ئێوارەیە چراکە هەڵکات... دەبێت ئێستا بەتەنیا لە ماڵەوە چی بکات؟

دایکی تەنها ئەم کوڕەی هەیەو دوای کۆچی دوایی باوکی هەموو کاروباری ئەو کەوتۆتە سەر

شانی ئەم، ئەمیش تابلێی کوڕێکی بەبەزەیی و میهرەبان لەگەڵ دایکە پیرەکەیداو هەرگیز ڕۆژێك لە ڕۆژان دڵی دایکی نەیەشاندووەو هیچ داوایەکی ڕەت ناکاتەوە ئەگەر لەبەربژێوی ژیان نەبوایە هەرگیز دڵی نەدەهات دایکی بەجێبهێڵێت!

کاتێك گەیشتەوە ماڵی خۆیان، دوای نوێژی شێوان بوو، دایکی هێشتا لەسەر بەرماڵەکە هەردوو دەستی ڕووەو ئاسمان بەرزکردبووەوە دەیگوت "خودایە داوات لێ دەکەم چەند لە کوڕەکەم ڕازیم تۆش هەزار ئەوەندە لێی ڕازی بیت" بە بیستنی ئەم ووتانەی دایکی موچورکەیەکی ئەفسوناوی بەهەموو جەستەیدا هات، لای ئەو خۆشترین ووشە، بە نرخترین دیاری بوو لەسەر ئەم زەوی یەدا!!

هاوڕێکانی سەریان سوڕمابوو، ئەم کوڕە بەم ماندوێتییەو بەم ئێوارە درەنگە بۆ کوێ دەچێت؟ ئەم کارە چەندین ئێوارە دووبارە دەبووەوە، لەگەڵ هەڵهاتنی خۆری بەیانیاندا دەگەیشتەوە سەر کارەکەی خۆی!

زۆر بە پەرۆشەوە بوون کە بزانن شەوانە بۆ کوێ دەچێت و چی دەکات؟! سەریان خستە سەری و زۆریان لێکرد کەپێیان بڵێت ئێواران بۆ کوێ دەچێت؟ لەوەڵامدا گوتی: من شەوانە لە بەهەشتدا ڕۆژدەکەمەوە!

هەموویان دایانە قاقای پێکەنین!

بەهەشت!! ئەوە دەڵێ ی چی؟ شێت بوویت؟

بەهێمنی یەوە وەڵامی دانەوە "نا شێت نەبووم بەڕاستمە!»

بەڵام ئەمان لەسەر پێکەنین و گاڵتەی خۆیان بەردەوامبوون.

دواتر بڕیاریاندا نیوەڕۆ بچنە مزگەوتی گوندو ئەم مەسەلەیە بەرنە لای مامۆستا.

مامۆستا گیان، ئەم هاوڕێیەی ئێمە تێك چووەو پێی وایە شەوانە لە بەهەشتدا ژیان بەسەر دەبات!

مامۆستا: کوڕی خۆم، هاوڕێکانت ڕاست دەکەن؟

لاوەکە: بەڵێ مامۆستا گیان، من هەموو ئێوارەیەك هاوڕێکانم بەجێدەهێڵم تا لە بەهەشتدا بنووم!

مامۆستا: دەتوانی ئەم کارەمان بۆ ڕوون بکەیتەوە؟

لاوەکە: مامۆستا گیان من تەنها دایکێکی پیرم هەیە و ئەویش جگە لە من کەسی تری نییە، ئێواران دوای تەواو بوونی کارەکەم دەگەڕێمەوە گوندەکەی خۆمان و دوای ئەوەی هەموو کاروبارەکانی ماڵی بۆ ئەنجام دەدەم و نانی ئێوارە بەیەکەوە دەخۆین و تا خەوی لێدەکەوێت قاچەکانی بۆ دەشێلم و قسەی خۆشی بۆ دەکەم، کاتێك دەزانم بەتەواوی خەوی لێکەوتووە، بە هێواشی لە خوار پێیە پیرۆزەکانییەوە جێگاکەم ڕاددەخەم و لە ناخەوە هەست دەکەم لە بەهەشتدا جێگاکەم ڕاخستووەو لەوێدا چاوم دەنێمە خەو!مامۆستا ئەی "بەهەشت لەژێر پێی دایکاندا نی یە"؟!

بێدەنگی باڵی کێشابوو بەسەریاندا، تەنها کەسێك دەتوانی چەند ووتەیەك بدرکێنێ مامۆستا بوو "ڕۆڵەکانم ئێستا زانیتان هاوڕێکەتان ڕاستدەکات و شەوانە لە بەهەشتدا بەسەر دەبات"؟!

هێدی هێدی بەرەو کێڵگەکە ملی ڕێگایان گرت، ئەو لەچاوی هەمووانداا، وەك پاڵەوانێکی دەگمەن و بێ وێنە تەماشا دەکراو لە ناخەوە هەستیان بە گەورەیی ئەم مرۆڤە دەکرد.

دقيقتين فقط تستطيع أن تقول فيها
سبحان الله وبحمده
مائة مرة
لا تحرموا أنفسكم
هذا الأجر العظيم

استغفر الله

وەڵامی بەجێ

پاشایەك شێتێكی لە گۆڕستاندا بینی، پێی گوت: بۆچی ناڕۆیتە ئاوەدانی؟
وتی: ئەوانەی لە ئاوەدانیدان لە كۆتاییدا دەچن بۆ كوێ؟
پاشا گوتی: دێن بۆ ئێرە.
شێتەكە گوتی: كەواتە: ئاوەدانی ئێرەیە.
پاشا گوتی: ئەی شێت قسەی ئاقڵانە دەكەیت.
شـــێتەكە گوتی: ئەگەر شـــێت بوومایە باقیم دەگۆڕییەوە بە فانی، (شتێك كـــە نەمرەو دەمێنێت دەمگۆڕییەوە بە شـــتێك كە لە دەســـتم دەچێت) وەك ئەوەی تۆ دەیكەیت. ئەم قســـەیە ئەوەندە كاریگەری لەسەر پاشا هەبوو، وازی لە پاشایەتی هێنا.

یەكێـــك لـــە هاودەمەكانـــی خەلیفـــە بە باڵوولـــی گوت: بۆچـــی لێرە دانیشتوویت؟ هەستە، بڕۆ، وەزیری خەلیفە پێنج درهەم دەدات بە هەموو شێتێك.
باڵوویش گوتی: ئەگەر ڕاست دەكەیت، تۆ بڕۆ، دە درهەم دەدات بە تۆ.

بەڕاستی زانایان

زۆر باش خەڵکی دەناسن و ئاگایان لە حاڵیانە

ئیبن مفلح فەرموویەتی:

لەو شــتە ســەر ســوڕهێنەرانەی بینیم لە خەڵکی و ڕەخنەم هەیە لەحاڵیان ئەوەیە خەڵکی:

- زۆر هاوار و ڕۆ ڕۆ دەکەن بۆ کاول بوونی وڵات و مردنی خزم دۆست و نزیکان.
- زۆر ئاخ هەڵدەکێشن بۆ کەمی ڕزق و خۆراك.
- زۆر لۆمەکردنی زەمانە و لۆمە کردنی خەڵکی.
- وە زۆر باسی ناخۆشی ژیان و تەنگەبەریەکانی دەکەن.
- وە زۆر باسکردنی زیاد بوونی نرخی شت و مەکەکان دەکەن.
- وە زۆر باسکردنی زوڵم و ستەمی کاربەدەست و دەسەڵاتداران دەکەن.
  لەکاتێکدا بەچاوی خۆیان داڕووخانی ئیسلام و کەم بوونەوەی دەبینن.
- وە خەڵکی دوورن لە مزگەوتەکان.
- سوننەتەکان دەمرن و نامێنن.
- بیدعە بڵاو بۆتەوە.
- تاوان ئەنجام ئەدرێت.
- کەچی کەسێکیان نابینم هاوار و ڕۆ ڕۆ بکات بۆ دینەکەی.
- وە بۆ کەمتەرخەمییەکانی خۆی.
- وە داخ هەڵبکێشێت بۆ ئەوکاتانەی لە دەستی چوون.
- وە نابینــم ئەمەش هیچ هۆکارێکی هەبێت تەنها کەم گوێ دانی خەڵکییە بە دینەکەیان.
- وە گەورەیی دونیایە لە چاویاندا.

الآداب الشرعية 240/3

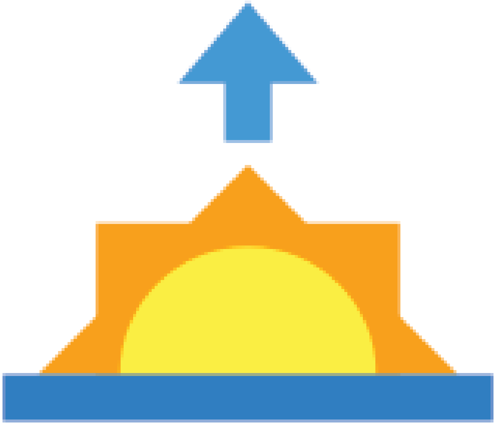

فەزڵی نوێژی چێشتەنگاو

پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی: کەسێك پارێزگاری لەنوێژی چێشتەنگاو ناکات مەگەر (ئەواب) نەبێت.

(صحيح_الجامع_٧٦٢٨)

(الأواب): واتە: زۆر گەڕانەوە بۆلای خوای گەورە.

چۆنیەتی ئەنجامدانی:

١- کاتەکەی لەدوای خۆرهەڵاتن بە ئەندازەی ڕمحێك دەست پێ دەکات (واتە چارەگێك دوای دەرکەوتنی خۆر) هەتا پێش گەیشتنی خۆر بە ناوەڕاستی ئاسمانەوە (واتە ١٠ دەقە یان ١٥ دەقە پێش بانگی نیوەڕۆ).

٢- باشترین کاتی ئەنجامدانی نوێژەکە ئەوکاتەیە کە خۆر زۆر گەرم دەبێت (کە دەکاتە ٢ سعات پێش بانگی نیوەڕۆ) والله أعلم .

٣ -ژمارەی ڕکەعەتەکانی لە ٢ ڕکاعەت هەتا ٨ ڕکاعەت دەکرێت .

٤- فەزڵەکەی وەکو ئەوە وایە سەدەقەت بەرامبەر هەرئەندامێك لە ئەندامەکانی لاشەت کردبێت.

وە بە نوێژی تەوبەکاران ناسراوە.

ووتیان: مامەپیرە بۆ کوێ دەڕۆی؟

ووتی: دەچمە مزگەوت!

ووتیان: هێشتا بانگی نەفەرمووە!

مامە پیرە فەرمووی: **بانگ بۆ بێ ئاگاکانە**

ئەگینا مرۆڤی بەئاگا پێش ئەوەی بانگ بکرێت دەچێت

بەدەم بانگی خواوە..!

ڕێگای ڕاست کامەیە ؟

شيخ عبدالرحمن بن ناصر السعدي ئەفەرموێت:

ڕێگای ڕاست بريتييە لە زانستی بەسوود و كردەوەی چاكە.

زانستی بەسوود بريتييە لەوەی كە پێغمبەری خوا "عليه الصلاة والسلام "هێناويەتی لە قورئان و فەرمودە، كردەوەی چاكەش بريتييە لە خۆنزيك كردنەوە لە خوا بە بيروباوەڕە ڕاستەكان و بەجێهێنانی فەرز و سوننەتەكان و دوركەوتنەوە لە حەرام و قەدەغە كراوەكان .

وە ڕێگای ڕاست بريتييە لە هەستان بە جێبەجێ كردنی مافەكانی خوا و مافەكانی بەندەكانی، ئەمەش بەدی نايەت تەنها بە نياز پاكييەكی تەواو بۆ خوا و شوێنكەوتنی پێغەمبەری خوا "عليه الصلاة والسلام" نەبێت، وە ئايينيش لەسەر ئەم دوو بنچينەيە دەسوڕێتەوە ; جا هەر كەسێك نياز پاكی لە دەست بچێت ئەوا دەكەوێتە ناو شەريك بۆ خوا بڕيار دانەوە، وە هەر كەسێكيش شوێنكەوتنی پێغمبەری خوا "عليه الصلاة والسلام" لە دەست بچێت ئەوا دەكەوێتە ناو بيدعەوە)

لەم ئایەتەوە فێربووم ..

قَالَ تَعَالَىٰ: ﴿وَمَا تَسْقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا ﴿٥٩﴾﴾ الأنعام

هیچ گەڵای دارێك بە بێ ئاگاداری پەروەردگار ناوەرێت.

ئەی چۆن ئاگاداری حاڵم نییە ...

فرمێسكی چاوەكانم، ئازارەكانی نێو دڵم ...

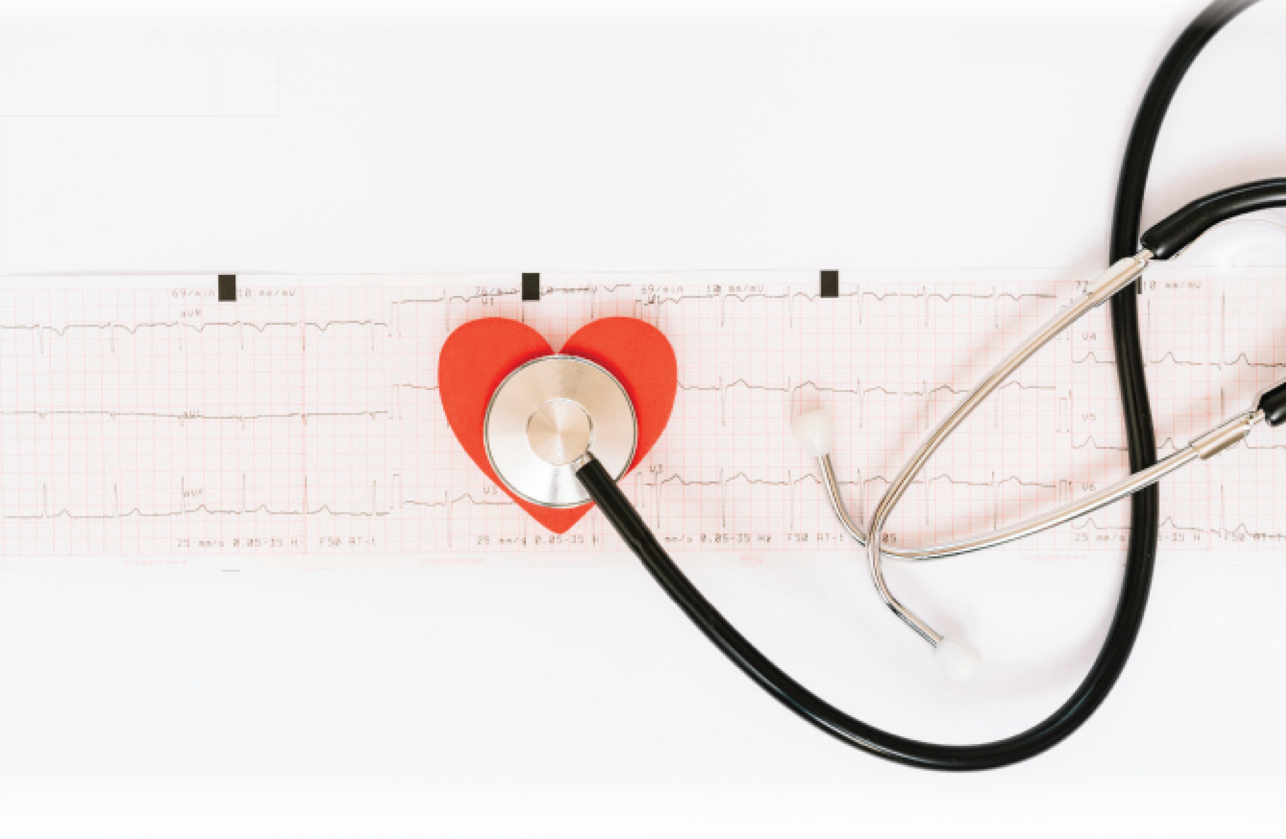

بۆ دڵە نەخۆشەکان

ابن القیم -ڕەحمەتی خوای لێبێت - فەرموویەتی:

" زیکری خوا شیفای دڵە و دەوایەتی، وە بێئاگاییش نەخۆشییەتی،جا دڵەکان نەخۆشن و شیفاو دەوایان زیکری خوای گەورەیە."

الوابل الصيب (١٤٦)

(أصون الناس لنفسه: أحفظهم للسانه، وأشغلهم بدينه، وأتركهم لما لا يعنيه)

ئەو کەسەیەی کە لە هەمووان زیاتر پارێزگاری لە نەفسی خۆی دەکات ئەو کەسەیە کە:

لە هەمووان زیاتر زمانی دەپارێزێت، لە هەمووان زیاتر سەرقاڵی دینەکەیەتی، لە هەمووان زیاتر واز لەوە دەهێنێت کە پەیوەندی بەوەوە نییە. الإبانة: ٧٣٦

عومرێکە دوعا دەکەن بە میوانی بن!
ئەوان لەوێدا بە پلیکانەی عبودیەتدا هێندە هەڵکشاون کە جگە لە چەتری ئاسمانی شین، هیچ دوورییەك لەگەڵ خوداوەندا وجودی نییە!
ئازیزم:
ئەوان گەیشتوون بە سەعادەتی ئەبەدی، شێخولئیسلام دەفەرموێ: «مَن أرادَ السَعادة الأبدِيَة فليلزَم عَتبَة العُبودية» ئەوان پریاسکەی هەموو هیواو ئاواتەکانیان بە دەستی نزاو چاوی بە ئەسرینەوە بۆ خوداوەند والا کردووە!
کەسێك چێژی «عبودیة»ی بۆ خودا چەشتبێ، ئیدی ئەو خۆشیو سەعادەتە بە هەموو خۆشییەکانی دونیا ناگۆڕێتەوە!
ئەوان ئێستا بەچاوی حەقیقەت هەموو شتەکان دەبینن:
تَأمَّلْ فِي الوُجودِ بَعَينِ فكر   تَرى الدُّنيا الدَنيئةَ كَالْخيال
وَمَن فِيها جَميعاً سَوفَ يَفنَى   وَيبقَى وَجهُ رَبّكَ ذُو الْجَلال
هەرگیز ناگەینە ڕازی عبودیەت بۆ خودا تا بە تەواوی حەقیقەت بە گەورەییو عەزەمەتی خودا ئاشنا نەبین!
کاتێك تەماشای گەورەییو میهرەبانی خودا دەکەینو گوناه و تاوانو تەقصیری خۆمان دەبینین ئەوسا هەست بە منەتو فەزڵی گەورەیی خودا دەکەین!
نزیکی ئێمەش لە خودا بە پێی یادو زیکری ئێمەو خەریکبوونمانە بە جێبەجێکردنی فەرمانەکانی.
ئیبنولقەیم دەفەرموێ:"ئەوەندەش بە خوداوە خەریکی، ئەوەندە لە خوداوەند نزیکی".

هەمیشە ئەم وتەیەت لەبیر بێت، کاتێك ئێمە مەستی دونیایین، ئیتر چۆن لافی ویلایەتو نزیکی لە خودا لێ دەدەین!
ئێمە ئەو کات زۆر دوورین لە خودا... بۆیە دڵتەنگین، خەمبارین، نزاکانمان گیرا نابن، کێشەکانمان چارەسەر نابن، دوورین لە نووری خودا، بۆیە لە شەوەزەنگا دەژین!!
گەر زانیبمان کە خودا هەمیشە چاودێرمانە، کاتەکانمان بەفیڕۆ نەدەدا!
چونکە پیاوچاکان دەڵێن:"ضياعُ الوَقتِ يُطفِئُ نُورَ الْمُراقبَة"
کات بەفیڕۆدان نووری هەستکردن بە چاودێری ئیلاهی خامۆش دەکات.
دَقَّاتُ قَلبِ الْمرءِ قائلَةٌ لَهُ   إنَّ الْحَياةَ دَقائقٌ وَثَواني
ترپەی دڵە پێمان دەڵێ بە جوانی ژیان خولەكو چرکە ساتە دەیزانی؟
گەر دەتەوێت بەرەو لای خوا بکەویتە ڕێ ئەوا یەکەم قۆناغی گەیشتن بە مەنزڵ ئیرادەو تاسەی گەیشتنە بە خودا، وەرچەرخانی دڵە بۆ لای ئەو، ڕووکردنە ڕووی پەروەردگارە!
بەڵام دەبێت ئەو دڵە لە زیندانی دونیاو شاوەتو ئارەزووەکانی ئازادکەین، بازاڕی پڕ زەرەرو کەسادی دونیا جێبهێڵینو ڕووبکەینە بازاڕی پڕ سودو قازانجی ئاخیرەت!
هاوار بۆ کەسێك باقی بە فانیو ئوخرا بە دونیا سەودا دەکا!
لە سوقی دەهردا دوکانی هەرکەس موددەتی عومرە
گەوهەر دانە پشکڵ دانە "مەحوی" مامەڵەی مەخلوق!
ئیدی بۆ دەبێت لە وەها مامەڵەیەکدا

بەردەوام بین؟! بۆ تا تەمەن باقییەو داسی مەرگ درویّنەی نەکردووین، نەگەڕێینەوە بۆ لای خودا، خۆ وەنەبێت مردن پشووی تەمەن بێت خۆزگە وا دەبوو، بەڵام هاوار بۆ دوای مردن!

وَلَو أنّا إذا متْنا تُركْنا　　لَكانَ المَوتُ راحَةَ كُلِّ حَيّ
وَلَكنّا إذا متْنا بُعثْنا　　وَنُسألُ بَعدَ ذا عَن كُلِّ شَيء

واتە: ئەگەر بهاتبایە دوای مردن فەرامۆش کرابایەن، ئەوە مردن بۆ هەموو زیندوویەك پشووی حەوانەوە دەبوو، بەڵام بەڵای گەورە ئەوەیە لە دوای مردن زیندوو دەكرێینەوەو لە هەموو كردارو گوفتارێكی كردوومانە پرسیارمان لێ دەكرێت!!

كەواتە ئازیزم تا كەی ئێمە لە ڕێگای بەرەو لای خودا ساردو دوودڵ بین؟!

چونكە ئەوەی هیممەتی بەرەو پێشچوونی نەبێت، ئەوا لە كاروان دوا دەكەوێتو لەوانەیە نەتوانێ هەرگیز پێیان بگاتەوە!

خۆشەویستیو ترسو تكاش، بناغەی ڕێگای بەرەو خواچوونە! نەفسو شاوەتو ئارەزووی دنیاش، گەورەترین بەربەستەكانی ڕێن!

دەكرێت ئێمە خۆمان بە خۆشەویستی خودا بزانین، وەلێ ئەو ڕێگایە نەگرین كە لەومان نزیك دەكاتەوە؟!

ئێمە بۆ هەموو تكاو داواو هیواو ئاواتو ئاتاجێكمان، كێمان هەیە جگە لە ئەوە؟!

ئیدی دەبێت چی لە زیكرو یادی ئەوە خۆشتر بێت، بەڵام بۆ كەسێك كە یادو زیكری خوا خۆراكی ڕۆحو گیانو ئەوەو بێ ئەوە خۆراكە ناژی؟

بۆ كەسێك كە نەفسی خۆی لەسەر عیبادەت ڕاهێنا بێ زۆر لای سانایە شەوو ڕۆژ پێشبڕكێ بكا بۆ لای خوداو موسا ئاسا بڵێ ﴿ وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَىٰ ﴾ طه: ٨٤ چونكە بەندە ساڵحەكان دەزانن هەموو خۆشیو كامەرانییەك لە ژێر سایەی فەرمانەكانی خودادایەو سەرچاوەی هەموو گرفتو داماویو ڕوو زەردیو تاریكستانێك گوناه و تاوانە!

ئافرەتێك دوعای دەكردو دەپاڕایەوە: خودایە دەرگای ڕەحمو بەزەییو لێبوردنی خۆتمان بۆ بكەیتەوە!

ڕابیعەی عەدەوی پێی گوت: داماو، خودا كەی ئەو دەرگایەی داخستووە تا بیكاتەوە؟!

ئازیزم، هەمیشە دەرگای تەوبەو لێبوردنی ئیلاهی لەسەر پشتە!

با گوناهەكانمان بێ هیوامان نەكەنو شەیتان تەفرەمان نەداو هەمیشە زایەڵەی ﴿ وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ ﴾ طه: ٨٢ لە گوێچكەماندا بزرنگێتەوە!

با سرووەی سەحەر لە خەوی غەفڵەت وەخەبەرمان بهێنێو دڵی مەستمان بێنێتەوە هۆش!

با بچینە ڕیزی ﴿ كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴾ الذاریات: ١٧ — ١٨..

بە چەند دڵۆپە فرمێسكێكی گەرم پەیامی خۆشەویستیمان بۆ خوداوەند بنوسینەوەو لە ساتەوەختێكی ئەفسوناویدا تێكەڵ بە ڕازو مەحەببەتی خودایی بینو هەست بە پرۆشەی میهری خودایی بكەین كە چۆن دیوەخانی تاری دڵمان ئاوەدان دەكاتەوەو خۆشی بە ڕۆحمان دەبەخشێت!

بە ئومێدی نزای خێر لە ئەسحارا، بە خودات دەسپێرم..

زۆر جیاوازن

- جیاوازن ئەوکەسانەی کە بەدوای شادمانیدا ویڵنو ئەوانەی شادمانی دروست دەکەن!
- جیاوازن ئەو کەسانەی بە شوێن دنیادا ڕا دەکەنو دەستیان لێ گیر نابێتو ئەوانەی دنیا بە شوێنیاندا ڕادەکاتو ئاوڕی لێ نادەنەوە!
- جیاوازن ئەوانەی پارەو سامان دروستی کردوونو ئەوانەی پارە دروست دەکەن!
- جیاوازن ئەوانەی بۆ خودی خۆیان فرمێسك دەڕێژنو ئەوانەی فرمێسکی چاوانی تر دەسڕن!
- جیاوازن ئەوانەی تەنها لە پێناوی خۆیاندا دەژینو ئەوانەی لە پێناوی کەسانی تردا دەژین!
- جیاوازن ئەوانەی دەژین بۆ مردنو ئەوانەی دەمرن بۆ ژیان!
- جیاوازن ئەوانەی دەخۆن بۆ ئەوەی بژینو ئەوانەی دەژین بۆ ئەوەی بخۆن!
- جیاوازن ئەوانەی نرخیان لە جلوبەرگەکانیان کەمترەو ئەوانەی بە هەموو گەنجینەی دنیا بەراورد ناکرێن!
- جیاوازن ئەوانەی دڵیان لە کونی دەرزی بچووك ترەو ئەوانەی دڵیان لە نەخشەی هەموو جیهان فراوانترە!
- جیاوازن ئەوانەی ئامادەن جیهان بسوتێنن لە پێناوی خۆیانداو ئەوانەی وەکو مۆم دەسوتێن لە پێناوی مرۆڤایەتیدا!
- جیاوازن ئەوانەی هیچ شتێکیان نییە جگە لە پارەو ئەوانەی هەموو شتێکیان هەیە تەنها پارە نەبێت!
- جیاوازن ئەوانەی ورگیان لەسەریان گەورەترەو ئەوانەی عەقڵیان لە هەموو لاشەیان گەورە ترە!
- جیاوازن ئەو کەسانەی هەزاریان یەکسانە بە سفرو ئەوانەی یەکێکیان یەکسانە بە هەزار!
- جیاوازن ئەو کەسانەی بەشێکن لە نەخشەی کەسانی ترو ئەوانەی جیهان بەشێکە لە نەخشەکانیان!

ئافرەت لە ئیسلامدا

ئایینی پیرۆزی ئیسلام مافەکانی ئافرەتی پاراستووە، وە بەوپەڕی ڕێزگرتنەوە ڕێزی گرتووە، کردوویەتی بە گەوهەرێکی پارێزراو، مرواری ئاسا، لە سەرەتای لەدایکبوونییەوە پێغەمبەری مەزن (ﷺ) فەرموویەتی (لا تكرهوا البنات فانهن المؤنسات الغاليات) رواه احمد.

ئەمە دوای ئەوە دێت کە کاتێك کچێك لە دایك دەبوو، ڕووخساریان ڕەش هەڵدەگەڕا و خۆیان بە ڕووڕەش دەزانی، وەك ئەوەی باوکی موژدەی گەورەترین ناخۆشی و بەڵای پێدرابێت، هەروەکو چۆن خودای پەروەردگار وێنەی ئەو دۆخەمان پیشاندەدات بەم ئایەتە پیرۆزەی کە دەفەرموێت﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾ يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِن سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ ۚ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ ۗ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾﴾ النحل: ٥٨ - ٥٩

خۆ ئەگەر هاتوو ئەو منداڵە بێتاوانە شیرەخۆرەی ناو لانکە لە لەناوچوون و کوشتن و زیندە بەچاڵکردن دەربازی بووایە، ئەوا هەر بە زەلیلی و بەدناوی و ڕووڕەشی دەژیا، ئەم دۆخە هەر بەردەوام بوو و خەڵکیش پشتاوپشت پەیڕەوییان دەکرد و ئافرەتیان بە زەلیل و خراپ و شەڕ دەزانی هەتاوەکو کاتی هاتنی ئایینی پیرۆزی ئیسلام هەڵات، خۆری ئاشتی و ئازادی و بەها و نرخ دانان بۆ مرۆڤەکان کە هەر لەگەڵ یەکەم سەدادا ﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ ۚ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ﴿٧﴾﴾ النساء: ٧

﴿وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا ۖ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ ۚ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِن فَضْلِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٢﴾﴾ النساء: ٣٢

بەمەش دەنگ و سەدای دادپەروەری و یەکسانی پەیدابوو، پاشان ڕێزی لێگیرا کاتێك منداڵە، وە ئارەزوو خرایە باش پەروەردەکردنی کچی منداڵ هەروەك پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: (من كان له ثلاث بنات فصبر عليهن و اطعمهن و سقاهن و كساهن من جدبة كن له حجابا من النار يوم القيامة) رواه ابن ماجد .

پاشان ڕێزی گیرا کاتێك بووە خێزانی پیاوێك، خودا دەفەرموێت:﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَن تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا ۖ وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَن يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ ۚ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ فَإِن كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰ أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴿١٩﴾﴾ النساء: ١٩

﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ ۚ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَن يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِن كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَٰلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا ۚ وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٨﴾﴾ البقرة: ٢٢٨

پاشان گەورەترین ڕێزی لێنراوە کاتێك دەبێتە دایك هەروەکو خودای گەورە دەفەرموێت:﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا ۖ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا ۖ وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا ۚ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي ۖ إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾﴾ الأحقاف: ١٥

پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی(الزم رجلها، فثم الجنة) متفق عليه

جارێکیان پیاوێك لە بە دەوری ماڵی خودادا تەوافی دەکرد(دەسووڕایەوە) وە دایکیشی بە کۆڵییەوە بوو، دەیگوت:- (إنِّي لَهَا بَعِيرُهَا الْمُذَلَّلُ ... إنْ أُذْعِرَتْ رِكَابُهَا لَمْ أُذْعَرا)

پاشان وتی: ئەی کوڕی عومەر ئاخۆ دەبێت پاداشتم دابێتەوە (پاداشتی دایکم دابێتەوە بەوەی چەندەها ساڵ ئازاری بە منەوە بینیوە)؟

فەرمووی: نەخێر، هەرگیز، تەنانەت بەقەدەر یەك بەرە ژان و یەك پارچە ئازاری منداڵبوونت پاداشتت نەداوەتەوە.

ئەو ڕێز و بە بەرز نرخاندنەی ئافرەت تاوەکو کۆتا ساتەکانی ژیانی پێغەمبەریش ڕۆشتووە، کاتێك پێغەمبەری خودا لە کۆتا یەکتربینینەکانی بوو لەگەڵ خەڵکدا لە حەج، لەو کاتەشدا پێغەمبەری نازدار گرنگی بە ئافرەت و پێداویستی و ژیانی ئافرەت داوە، هەروەکو هاتووە:ـ

کۆمەڵێك ئەحکام هەیە کە تایبەتە بە ئافرەت و خوای پەروەردگار لەسەر ئەوان سوکی کردووە لەبەر ناسکییان لەوانە:

-لە حەجدا لە شەوی (مزدلفة) واتە شەوی جەژنی قوربان پیاوان دەمێننەوە تا نوێژی بەیانی، دوای نوێژی بەیانی دەچن بەرەو مینا بۆ ڕەمی کردن و بەرد هاویشتن لە شەیتان، بەڵام خوای گەورە ڕێی داوە بە ئافرەتان لە نیوەی شەو بەدواوە ئەوان بڕۆن بەرەو مینا پێش ئەوەی کە خەڵك بگەنە مینا بۆ ئەوەی کە ئافرەت ناسکە و بۆیان هەیە پێش پیاوان و قەرەباڵغی بچن بۆ مینا.

-وە هەروەها لە (طواف)دا وا سوننەتە کە لە بەینی ڕوکنی حجر الاسود و ڕوکنی یەمانی ڕەمەل بکات . ڕەمەل واتە: بە شێوەی هەروەلە بڕوات، بەڵام خوای پەروەردگار ناسکی ئافرەتی پاراستووە و ئەوەی لەسەر ئافرەت لابردووە، بە هەمان شێوە لە کاتی صفا و مەرواشدا بە هەمان شێوەیە چونکە گەر هەڵبەزێتەوە، لاشەی بەدەردەکەوێت کە ئەوەش پێچەوانەی کەرەم و ناسکی و حەیای ئافرەتە.

-وە خوای گەورە ڕێی بە ئافرەت داوە کە ڕووخساری داپۆشێت لە کاتی (السعي) بۆ ئەوەی کە نەبینرێت لە لایەن پیاوانەوە .

-وە هەروەها خوای گەورە ڕێی بە ئافرەتان داوە لە کاتی سوڕی مانگانە (طواف الوداع) نەکەن، طواف الوداع بۆ پیاوان واجبە، بەڵام ئافرەتان ئەگەر لەو کاتەدا کەوتنە سوڕی مانگانە دەتوانن طواف الوداع نەکەن.

-وە یەکێك لە گەورەترین ڕێزگرتنەکانی ئیسلام بۆ ئافرەت ئەوەیە کە ناوی و کاریگەری ئافرەتی بە نەمری هێشتووەتەوە، ئەویش چیرۆکی هاجەرە کە بەم شێوەیە ڕایکردووە لە نێوان صفا و مەروادا، هەر کەسێك کە بچێت بۆ حەج لە سەری واجبە سعی بکات لە نێوان صفا و مەروادا بە هەمان شێوەی خاتوو هاجەرە. وە هەروەها ئاو بخواتەوە لە ئاوی زەم زەم و لەگەڵ خواردنەوەی ئاوی زەم زەم یادی بێ پایانی خوای گەورە بکات و هەست بە سەختییەکانی خاتوو هاجەرە بکات کە چەشتوویەتی و چۆن خوای گەورە لەبەر خاتری ئەو ئافرەتە ئەو ئاوەی لەوێدا هەڵقوڵاندووە و کردوویەتی بە شعائیرێك لە شعائیری حەج.

-وە هەروەها یەکێك لەو هەڵوێستە جوانانەی کە لە مێژوودا باسی لێوە دەکرێت هەڵوێستەیەکی ئافرەتێکە کە زوبەیدەی خێزانی هارونە ڕەشیدە کە ناسراوە بە (ست المحجبة) وە (امة العزيز) کە زۆر هیممەتی هەبووە و بە هەموو ئەو سامانەی لەبەردەستی بووە خزمەتی ئایینەکەی کردووە، لەوانە: ڕێی بۆ حاجییەکان خۆشکردووە لە بەغداوە بۆ مەککە و تیایدا پارەیەکی زۆری خەرج کردووە، هەروەها لەو ڕێگایەدا شوێنی حەوانەوە و بیر و حەوزی ئاوی دروست کردووە و تا ئێستاش زۆر شوێن هەیە پێی دەوترێت (درب الزبيدة) واتە ڕێگای زوبەیدە، ئاوی بردووە بۆ حەرەم و تاوەکو ئێستاش شوێنەواری کارو خزمەتەکانی ماون.

10 ئامۆژگاری بۆ پەیوەندییە مرۆڤایەتییەکان

١-بە جوانی لەگەڵ خەڵکیدا بدوێ.

٢-هەمیشە با لێوت بە زەردەخەنە بێت.

٣-لەکاتی دواندا ناویان بهێنە.

٤-نەرمونیان و هاوکاربە.

٥-خەمخۆربە.

٦-بە ڕاستی و بە ڕاستگۆیی گرنگی بە خەڵکی بدە.

٧- دەست بڵاو بە لە بەخشین.

٨-هەستیان ڕابگرە(گرنگی بە هەستی بەرامبەر بدە).

٩- ڕێز لە ڕای بەرامبەر بگرە.

١٠-ئامادەبە بۆ هاوکاری کردنیان .

الوالدين

چەند ڕێنماییەکی تایبەت دەربارەی

دایك و باوك

- دەستپێشخەری لە سڵاو لێکردنییان.
- بانگکردنیان بەڕێزەوە وەکو دایکە گیان، باوکە گیان.
- لە دەرگا دان و چاوەڕوانی کردنی مۆڵەتی چوونە ژوورەوە بۆ لایان.
- ئاخاوتن لەگەڵیان بەوپەڕی ئەدەب و ڕێزەوە و دەنگ بەرزنەکردنەوە بەسەریاندا.
- نابێت پێشیان بکەویت لە کاتی چوونەدەرەوە و هاتنە ژوورەوەدا.
- نابێت پێش ئەوان دەست بە خواردن و خواردنەوە بکەیت.
- کاتێك دێنە ژوورەوە دەبێت لەبەریان هەستیت.
- کاتێك ئەوان لە ژوورەوەن دەبێت جوان دابنیشیت.
- بەرامبەریان نە شان دابدەیت و نە قاچ ڕابکێشیت.

- کاتێك نەخۆش دەکەون دەبێت زۆر چاودێرییان بکەیت، ئاگات لێیان بێت و خزمەتیان بکەیت.
- کاتێك ڕێگات نادەن بە کردنی کارێك نابێت زۆریان لێ بکەیت و هەوڵی بە زۆر ڕازیکردنیان بدەیت.
- لە ڕۆژانی جەژن و بۆنەکاندا دیاری تایبەتیان پێشکەش دەکەیت.
- کاتێك لە ماڵەوەن نابێت بە دەنگی بەرز و ناخۆش بێزاریان بکەیت و خەویان لێ تێك بدەیت.

الفهرس

٣	بەناوی خودای گەورە و میهرەبان
٥	مەرجەکانی لا اله الا الله
٦-٧	ناسینی ئیمان وەکو خۆی
٨-١٠	ئایا ئیمان زیاد و کەم دەکات؟!
١٢	بابزانین نوێژەکـانمان لەکام جـۆرەیە....!؟؟
١٣-١٦	موناجاتی ئیلاهی
١٨-٢٠	سەدای سەحەر
٢١-٢٤	ڕوو بکە خودا!
٢٦	لێبوردن، یان تۆڵەسەندنەوە؟
٢٧	تیشکێك لە ڕەحمەت
٢٨	ئە ی ڕولە ی شیرینم
٢٩	دانایی جوتیارێك
٣١	هەڵوێستی هەیاسی لاو لەگەڵ قازی دیمەشق..
٣٢	خودا کەس لەبیرناکات..
٣٣-٣٦	هاوڵ بڕیاردان بۆ خودا ستهمێکی گهورهیه.!
٣٧-٤٠	به شکانی نیفاق
٤٢	بۆچی خودا پلەو پایەی هاوەڵانی بەرز ڕاگرت؟
٤٣	پلەو پایەی فەرموودە
٤٥	جیاوازیی تێڕوانینی ئێمەو منداڵەکانمان!
٤٧	ئاین مامەڵە کردنە
٤٨-٤٩	شەرم لە مسوڵمانبوونی خۆت مەکە!
٥٠	گوێڕایەڵی سوننەت بکەو ببە بە تاکێکی نمونەیی

٥١ پێنج بەڵێن و پەیمانی خوای گەورە بۆ بەندەکانی بەرامبەر بە پێنج کردەوە:
٥٢ لەمهەڵوێستەوە فێربە خۆت بەگەورە نەزانی!
٥٤ بۆ ئافرەتانی هاوسەردار
٥٥ پاداشتی بەخشین!
٥٧ ستایلی ژیانت، وەك خۆشەویست لێ بکە!
٥٨ دایك و باوك
٦٠-٦١ ئەو ئافرەتەی هاوسەرەکەی شەرمی لێدەکات!
٦٢ ژوورێك پڕ لە نوور!
٦٤-٦٥ ئەو لاوەی شەوانە لە بەهەشتدا بەسەر دەبات!
٦٧ وە لامی بە جێ
٦٨ بەڕاستی زانایان زۆر باش خەڵکی دەناسن و ئاگایان لە حاڵیانە
٦٩-٧٠ فەزڵی نوێژی چێشتەنگاو
٧١ ڕێگای ڕاست کامەیە ؟
٧٢ لەم ئایەتەوە فێربووم ..
٧٣ بۆ دڵە نەخۆشەکان
٧٧ زۆر جیاوازن
٧٨-٧٩ ئافرەت لە ئیسلامدا
٨٠ دە ئامۆژگاری بۆپەیوەندییە مرۆڤایەتیەکان
٨١ چەند ڕێنماییەکی تایبەت دەربارەی دایك و باوك

معلم
معلم الحفظ والتلاوة
Teacher conservation and recitation

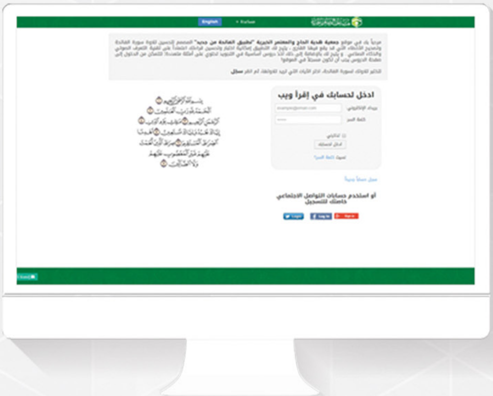

الفاتحة من جديد

تطبيق الفاتحة من جديد الذي يُعني بتعليم سورة الفاتحة ؛ حيث يعتمد على أحدث البرامج التقنية التي تعمل على الذكاء الاصطناعي وقدرة التعرف على الصوت البشري أثناء القراءة، حيث يقوم الجهاز بالتعرف على الأخطاء التي يقع فيها القراء، ويقوم التطبيق آلياً بتنبيه القارئ وإرشاده إلى طريقة القراءة الصحيحة.

موقع التطبيق:

www.hajigift.com

يتوفر التطبيق بـ ٢٩ لغة

تعلم قراءة القرآن بالطريقة الصحيحة

متاح في
Available on

Available on the App Store

إمسح هنا
Scan Here

متاح في
Available on

ANDROID APP ON Google play

إمسح هنا
Scan Here

إهداء
يوزع مجاناً
ولايباع

اللغة الكردية